

Ei R2025:05

Informationsåtgärder för kundskydd och analys av tredjepartstillträde på fjärrvärmemarknaden

En delredovisning av regeringsuppdrag (KN2024/00724) att analysera behovet av
ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden

Energimarknadsinspektionen (Ei) är en myndighet med uppdrag att arbeta för väl fungerande energimarknader.

Det övergripande syftet med vårt arbete är att Sverige ska ha väl fungerande distribution och handel av el, naturgas, fjärrvärme och fjärrkyla. Vi ska också ta tillvara kundernas intressen och stärka deras ställning på marknaderna.

Konkret innebär det att vi har tillsyn över att företagen följer regelverken. Vi har också ansvar för att utveckla spelreglerna och informera kunderna om vad som gäller. Vi reglerar villkoren för de monopolföretag som driver elnät och naturgasnät och har tillsyn över företagen på de konkurrensutsatta energimarknaderna.

Energimarknaderna behöver spelregler – vi ser till att de följs.

Energimarknadsinspektionen

Box 155, 631 03 Eskilstuna

Energimarknadsinspektionen R2025:05

Författare: Ann-Sofie Pfeiffer, Anna Haraldsson, Hussein Abdirisak, Johan Nilsson, Klaus Hammes, Rebecca Lyxell

Copyright: Energimarknadsinspektionen

Rapporten är tillgänglig på www.ei.se

Förord

Den 21 mars 2024 fick Energimarknadsinspektionen (Ei) i uppdrag av regeringen att analysera behovet av ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden samt föreslå och genomföra insatser för att stärka fjärrvärmekundens ställning. Denna rapport utgör en delredovisning av uppdragets första del med fokus på ökad insyn på fjärrvärmemarknaden.

I rapporten föreslås informationsåtgärder, men för att faktiskt stärka kundens ställning på fjärrvärmemarknaden behövs ny lagstiftning. Fjärrvärmelagen erbjuder idag inte kunden något skydd vid prishöjningar. Ei kommer att presentera åtgärds- och författningsförslag om förstärkt kundskydd i regeringsuppdragets slutredovisning 12 december 2025.

Eskilstuna, januari 2025

Ulrika Hesslow
Generaldirektör

Johan Nilsson
Projektledare

Innehåll

Sammanfattning	5
Skyldighet att publicera information om kundrättigheter	6
Kundens rätt till förhandling är verkningslös.....	6
Tredjepartstillträde fungerar väl.....	7
Analys och åtgärdsförslag till slutredovisning.....	8
1 Inledning	10
1.1 Uppdraget.....	11
1.2 Genomförande.....	12
2 Fjärrvärmemarknaden	14
2.1 Fjärrvärme är den vanligaste uppvärmningsformen.....	14
2.2 Lagstiftning och kundrättigheter	20
2.3 Skyldighet för fjärrvärmeföretag att lämna uppgifter	24
2.4 Konkurrensrättsliga regler för fjärrvärmeföretag.....	25
3 Öka kundernas kännedom om deras rättigheter	27
3.1 Information om kundrättigheter.....	27
3.2 Åtgärder för att öka kunders kännedom om sina rättigheter.....	33
4 Stärka kunden i en förhandlingssituation	37
4.1 Kunderna har en svag förhandlingssituation	37
4.2 Information för att bedöma skälighet	41
4.3 Åtgärder för transparens och information	43
5 Tredjepartstillträde och spillvärme	51
5.1 Tredjepartstillträde förekommer i olika former.....	51
5.2 Regler om spillvärme i EU-direktiv.....	53
5.3 Nulägesanalys	56
5.4 Följder av energieffektiviseringsdirektivet och förnybartdirektivet.....	63
6 Slutsatser och åtgärdsförslag	67
6.1 Få fjärrvärmeföretag publicerar information om kundrättigheter.....	67
6.2 Kundens rätt till förhandling är verkningslös	68
6.3 Tredjepartstillträde fungerar väl.....	71
6.4 Summering av åtgärdsförslag i delredovisningen	74
7 Nytt kundskydd behövs för fjärrvärmekunderna	76
7.1 Tydlighet och transparens i pris- och avgiftsstrukturer	76
7.2 Definiera uttrycket förhandling	77
7.3 Alternativ till nuvarande lösningar för kundskydd.....	77
7.4 Risker med behovet av reinvesteringar	79
7.5 Fortsatt utredning av förslag från delrapport.....	80
Referenser	81

Sammanfattning

Fjärrvärme är den vanligaste uppvärmningsformen i Sverige och finns i stort sett i alla svenska kommuner. Under de senaste åren har fjärrvärmeföretagen genomfört historiskt höga prishöjningar runtom i landet vilket fått fjärrvärmekunderna att reagera starkt. Fjärrvärmekunder saknar möjlighet att påverka fjärrvärmepriset enligt nuvarande lagstiftning. Detta i kombination med att man som fjärrvärmekund inte kan byta leverantör och att bytet av uppvärmningsform ofta är förenat med en relativt hög kostnad gör att kundskyddet mot oskäligen prishöjningar blir avgörande från ett kundperspektiv.

Mot denna bakgrund egeninitierade Ei ett arbete under 2023 som presenterades i promemorian ” Genomlysning av fjärrvärmemarknaden – en analys av kundskyddet” där en rad åtgärder presenterades för vidare utredning. I mars 2024 fick Ei uppdraget av regeringen att utreda ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden och uppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet senast 12 december 2025. Det nuvarande kundskyddet i fjärrvärmelagen mot oskäligen prishöjningar är rätten till förhandling med sitt fjärrvärmeföretag och medling i Fjärrvärmenämnden. Ei konstaterar i denna rapport att fjärrvärmeföretagens förhandlingsskyldighet är verkningslös och ger inte fjärrvärmekunderna något skydd. Samtidigt har Energimyndigheten i sin utvärdering¹ av Fjärrvärmenämnden föreslagit att nämnden i sin nuvarande form bör läggas ner. Nämnden bidrar inte till ett ökat förtroende mellan marknadens aktörer och stärker inte kundens ställning. Detta gör att fjärrvärmekunderna idag helt saknar skydd mot oskäligen prishöjningar.

En förändring av kundskyddet som verkligen stärker kundens ställning i förhållande till fjärrvärmeföretaget kräver ny lagstiftning. Förslag om förstärkt kundskydd med tillhörande författningsförslag kommer att presenteras i uppdragets slutrapport. Denna rapport är en delrapportering av regeringsuppdraget och har som huvudsakligt mål att möta fjärrvärmelagens syfte om ökad insyn och transparens i fjärrvärmeverksamheten.

I denna rapport har Ei utrett och tagit fram åtgärder för att öka kundernas kännedom om sina rättigheter enligt fjärrvärmelagen, som stärker kunderna i en förhandlingssituation, samt utrett hur det reglerade tillträdet för tredje part fungerar i syfte att förbättra potentialen för nyttjande av spillvärme.

¹ Energimyndigheten, *Utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion*.

Skyldighet att publicera information om kundrättigheter

Ei har genomfört en kartläggning av fjärrvärmeföretagens webbplatser som visar att en majoritet av företagen inte publicerar någon information om kundrättigheter. Därför ser Ei att det är nödvändigt att det införs en skyldighet för fjärrvärmeföretag att publicera information om kundrättigheter. Författningsförslag till denna skyldighet kommer presenteras i slutredovisningen av regeringsuppdraget

Utökad information om fjärrvärme på Ei:s webbplats

Ei har utvärderat informationen om fjärrvärme på myndighetens webbplats och funnit att informationen behövt förnyas och förbättras. Ett arbete har gjorts för att förtydliga och vägleda kunder i hur fjärrvärme fungerar och vilka rättigheter kunden har. Informationen publicerades på ei.se i januari 2025.

Kundens rätt till förhandling är verkningslös

Fjärrvärmekunders rätt till förhandling om priset med fjärrvärmeföretaget är verkningslös i sin nuvarande utformning. Det beror på att fjärrvärmeföretagens förhandlingsskyldighet i fjärrvärmelagen är skriven så att fjärrvärmeföretaget endast ska försöka komma överens med kunden. Förhandlingsskyldigheten är således i praktiken en informationsdelning från fjärrvärmeföretag till kunden. Någon förhandlingssituation för kunden finns det däremot inte vad Ei kan se. Ei föreslår åtgärder för att öka transparens och möjliggöra prisjämförelser för kunder.

Transparensplattformen lyfter fram fjärrvärmeföretagens prissättning i ljust

Ei ser ett behov av att utveckla en transparensplattform för fjärrvärme som gör det möjligt att få inblick i fjärrvärmeföretags verksamhet och finansiella ställning samt att jämföra fjärrvärmeföretag med varandra. Genom att lyfta fram fjärrvärmeföretagens prissättning och ekonomi i ljust skapas förutsättningar för en form av självreglering. Transparensplattformen kan också användas som ett verktyg i Ei:s tillsyn av fjärrvärmeföretagen och i arbete med regelutveckling.

För att möjliggöra utvecklingen av transparensplattformen föreslår Ei att regeringen ger Ei ett separat uppdrag med särskilt anslag för framtagandet av webbplats för fjärrvärme. Innan en utveckling kan ske vill Ei invänta de åtgärdsförslag som myndigheten kommer presentera i slutredovisningen av regeringsuppdraget då dessa kan påverka transparensplattformens utformning. Uppdraget för framtagandet av transparensplattformen föreslås därför avrapporteras först under hösten 2026.

Ökad tillsyn och en transparensplattform kan finansieras med en tillsynsavgift

Ett införande av transparensplattformen och nya bestämmelser i fjärrvärmelagen som Ei har för avsikt att föreslå i slutredovisningen kommer med all sannolikhet

att medföra ett utökat behov av tillsyn över fjärrvärmeföretagen. Ei ser att införandet kommer leda till ökade kostnader för myndighetens arbete genom fler tillsynsinsatser och av förvaltning och utveckling av transparensplattformen. Dessa skulle kunna finansieras dels med ökade anslag för Ei, dels genom exempelvis en tillsynsavgift. Ei kommer i slutredovisningen av regeringsuppdraget att utreda frågan vidare.

Årlig rapport om fjärrvärme för att skapa transparens

Ei planerar att från och med 2026 publicera en årlig rapport om läget på fjärrvärmemarknaden. Den kommer att publiceras på hösten i samband med att fjärrvärmeföretagen vanligtvis aviserar prisförändringar för kommande år. Rapporten kommer innehålla Ei:s analyser av fjärrvärmemarknaden och lyfta fram de fjärrvärmeföretag som utmärker sig i form av nyckeltal som prishöjningar, aktieutdelningar, vinstmarginaler etc. Rapporten kommer bidra med att skapa dels transparens vad gäller fjärrvärmeföretagens ekonomi och finansiella ställning, dels ett tryck på fjärrvärmeföretagen att hålla tillbaka prishöjningar.

Tredjepartstillträde fungerar väl

Ei har utrett hur det reglerade tillträdet till fjärrvärmenät för tredje part fungerar, i syfte att förbättra potentialen för nyttjande av spillvärme. Utredningen utgår från en konsultrapport² som baseras på litteraturstudier och en kartläggning som genomförts genom enkäter och intervjuer med fjärrvärmeföretag och leverantörer av spillvärme.³

På den svenska fjärrvärmemarknaden är det vanligt att ta emot spillvärme. De huvudsakliga spillvärmeleverantörerna är tillverkande företag. Den totala användningen av spillvärme var under 2023 cirka 4,5 TWh. Den uppskattade framtida potentialen för spillvärme är mellan 90–140 TWh.

Ei:s bedömning är att tredjepartstillträde och de faktiska samarbetena mellan fjärrvärmeföretag och spillvärmeleverantörer fungerar väl. Dagens tredjepartstillträden är huvudsakligen förhandlade tillträden som initierats av fjärrvärmeföretag och som baseras på samarbete mellan fjärrvärmeföretag och en spillvärmeleverantör.

Hinder för spillvärme är dess låga temperatur och industrins intresse

De hinder som identifierats för att tillvarata mer spillvärme är att den ofta har en för låg temperatur för att matas in i fjärrvärmenätet, och det ljumma intresset hos potentiella spillvärmeleverantörer. Temperaturen gör det nödvändigt att investera i värmepumpar för att höja temperaturen. Detta skapar ett inträdeshinder för

² Fjärrvärmens spillvärmeutnyttjande – tredjepartstillträde i praktiken (på uppdrag av Ei) (CIT, 2024)

³ Underlagsrapporten kommer att publiceras i samband med denna delrapport.

potentiella spillvärmeleverantörer då investeringen gör samarbete mindre lönsamt och därmed mindre attraktivt.

Möjligheter för spillvärme genom värmeplaner och ökat samarbete

Nyttjandet av potentiell spillvärme kan öka genom lokala värmeplaner⁴ som kan hjälpa fjärrvärmeföretag att identifiera möjliga spillvärmeleverantörer och därmed sänka transaktionskostnaderna. En ökad dialog i ett tidigt skede vid exempelvis nyetableringar mellan fjärrvärmeföretag och industrier med potentiell spillvärme skulle också kunna öka spillvärmeanvändningen.

Inga ändringar i fjärrvärmelagen om tredjepartstillträde

Ei kan konstatera utifrån utredningen om spillvärme att det reglerade tillträdet enligt fjärrvärmelagen inte används. Trots det kan den nuvarande utformningen av bestämmelserna i lagen verka främjande för att nyttja mer spillvärme i fjärrvärmenäten. Dessutom kan rollerna ändras i framtiden där potentiella spillvärmeleverantörer blir drivande för att skapa ett tillträde. Ei ser därför inte något skäl att ändra utformningen av den nuvarande lagstiftningen.

Analyser och åtgärdsförslag till slutredovisning

I regeringsuppdragets slutredovisning som ska överlämnas till Regeringskansliet senast den 12 december 2025 kommer Ei utreda fem frågeställningar. De handlar om

- ökad tydlighet och transparens av pris- och avgiftsstrukturer,
- förslag på hur uttrycket förhandling kan definieras i fjärrvärmelagen,
- att stärka och utveckla de forum som finns för fjärrvärmeföretag och kunder,
- att analysera och utvärdera alternativ till de nuvarande lösningarna för kundskydd, samt
- att utvärdera möjliga risker kopplade till behoven av reinvesteringar i och förstärkningar av fjärrvärmenäten.

I denna delredovisnings avslutande kapitel presenterar Ei åtgärdsförslag som kommer att analyseras och utvärderas i slutredovisningen. Dessa omfattar:

- Revidera den prisinformation som fjärrvärmeföretagen idag är skyldiga att publicera på sina webbplatser.

⁴ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning), artikel 25.6.

- Krav på att fjärrvärmeföretagen ska ge mer detaljerad information vid underrättelsen om prisändringar senast två månader innan ändringen börjar gälla.
- Utredda om en ny definition av förhandling behövs som leder till en faktisk förhandling, om kundens rätt till förhandling (7 § och 8 § 3 fjärrvärmelagen) ska tas bort från fjärrvärmelagen eller om enbart *begreppet* förhandling ska tas bort från fjärrvärmelagen.
- Utredda möjligheten att stärka de forum som finns för fjärrvärme, som Prisdialogen och Fjärrvärmenämnden.
- Utredda alternativ till de nuvarande lösningarna för kundskydd. Eftersom det nuvarande skyddet inte fungerar behöver det ersättas av något som fungerar och som är ett reellt skydd för fjärrvärmekunderna.
- Krav på att fjärrvärmeföretag ska ha investeringsplaner och att Ei får bemyndigande att utforma minimikrav på vad dessa ska innehålla.

1 Inledning

Fjärrvärme är en viktig uppvärmningsteknik i Sverige och en stor andel småhus, flerbostadshus och lokaler förlitar sig på fjärrvärme som sin huvudsakliga värmekälla. Eftersom fjärrvärme, till skillnad från el, inte är uppdelat i nät och handel med värme, kan kunderna bara köpa sin värme från en enda leverantör. I ett fjärrvärmenät finns det därmed bara en säljare av fjärrvärme. Fjärrvärmekunderna är därför i viss mån mer inlåsta än en elkund om de inte kan byta uppvärmningskälla.

Fjärrvärmeverksamhet regleras i fjärrvärmelagen (2008:263) och innehåller bestämmelser som syftar till att stärka fjärrvärmekundernas ställning, öka insynen i en fjärrvärmeverksamhet och öka förtroendet för fjärrvärme som uppvärmningsform.⁵ Det finns ingen reglering av priser för fjärrvärme och fjärrvärmelagen reglerar inte heller anslutningsavgifter. I stället har kunderna en rätt att förhandla⁶ om priset med sitt fjärrvärmeföretag, och om förhandlingen inte leder till en överenskommelse kan kunden ansöka om medling hos Fjärrvärmenämnden⁷.

Under 2023 genomförde Ei ett egeninitierat projekt med fokus på kundskyddet för fjärrvärmekunderna. Projektet resulterade i promemorian *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden – En analys av kundskyddet*.⁸ Upprinnelsen till genomlysningen var att fjärrvärmeföretag under 2022 och 2023 genomförde kraftiga prishöjningar runtom i landet. Fjärrvärmekunderna reagerade starkt på prishöjningarna vilket resulterade i att antalet anmälningar till Ei och antalet ansökningar om medling till Fjärrvärmenämnden ökade. Fjärrvärmeföretagen har under 2024 aviserat kraftiga prishöjningar för 2025.

Ei:s huvudsakliga slutsatser i promemorian var att fjärrvärmekunder har en låg kännedom om sina rättigheter, att fjärrvärmeföretagens prisändringar och prissättning är otydlig och att kunden har en svag förhandlingssituation gentemot fjärrvärmeföretaget.

⁵ Proposition 2007/08:60 Fjärrvärmelag med mera

⁶ Förhandling mellan fjärrvärmeföretag och fjärrvärmekund innebär i praktiken att fjärrvärmeföretaget ska dela information med fjärrvärmekunden så att kunden ska förstå anledningen till prishöjningen.

⁷ Fjärrvärmenämnden är en självständig organisatorisk enhet vid Energimyndigheten som medlar vid förhandlingar mellan fjärrvärmeföretag och fjärrvärmekunder enligt fjärrvärmelagen.

⁸ Energimarknadsinspektionen, Ei PM2024:01, *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden – En analys av kundskyddet*, 2024.

I promemorian gjordes också en analys över reinvesteringsbehovet i fjärrvärmenäten. Genomlysningen visade på att mindre fjärrvärmeföretag saknar en strategi för reinvesteringar på grund av bristande resurser eller otillräcklig planering i fjärrvärmenäten.

Efter att promemorian publicerades fick Ei uppdrag av regeringen att utreda behovet av ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden. Denna rapport är en delredovisning av regeringsuppdraget och har som huvudsakligt mål att öka insynen och transparensen i fjärrvärmeverksamheten vilket är fjärrvärmelagens syfte. En förändring av kundskyddet som verkligen stärker kundens ställning i förhållande till fjärrvärmeföretaget kräver ny lagstiftning. Förslag om förstärkt kundskydd med tillhörande författningsförslag kommer att presenteras i uppdragets slutrapport.

1.1 Uppdraget

Den 21 mars 2024 fick Ei regeringsuppdraget att analysera behovet av ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden samt föreslå och genomföra insatser för att stärka fjärrvärmekundens ställning.⁹ Uppdraget består av sju frågeställningar varav de första tre ska delredovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 26 februari 2025.

1.1.1 Delredovisning

Till delredovisningen har regeringen uppdragit åt Ei att:

- utreda och genomföra åtgärder för fjärrvärmeföretag och kundkollektiv, för att öka kundernas kännedom om sina rättigheter enligt fjärrvärmelagen,
- utreda och genomföra åtgärder för fjärrvärmeföretag och kundkollektiv, som stärker kunderna i en förhandlingssituation, och
- utifrån energieffektiviseringsdirektivet¹⁰ utreda hur det reglerade tillträdet för tredje part fungerar, i syfte att förbättra potentialen för nyttjande av spillvärme.

Regeringen motiverar uppdraget med att det finns ett behov av att analysera fjärrvärmemarknaden ur ett kundperspektiv för att garantera tydliga kundrättigheter, transparenta pris- och avgiftsstrukturer och minskad risk för oförutsedda pris- och avgiftshöjningar.

⁹ Klimat- och näringslivsdepartementet, Regeringsbeslut 2024-03-21, *Uppdrag att analysera behovet av ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden*, KN2024/00724, 2024.

¹⁰ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023:955 (omarbetning), (EUT L 231/1 20.9.2023) (Energieffektiviseringsdirektivet).

Ei ska vid genomförandet av uppdraget utgå från myndighetens promemoria och beakta Energimyndighetens förslag till fjärrvärme- och kraftvärmestrategi samt Energimyndighetens utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion.¹¹

Vid uppdragets genomförande ska Ei föra dialog med Konkurrensverket och Energimyndigheten samt inhämta synpunkter från andra berörda parter, såsom Fjärrvärmenämndens experter.

1.1.2 Slutredovisning

Regeringsuppdraget ska slutredovisas till Regeringskansliet (Klimat- och näringslivsdepartementet) senast den 12 december 2025.

Till slutredovisningen har regeringen uppdragit åt Ei att:

- utreda och inkomma med förslag på åtgärder för att öka tydligheten och transparensen av pris- och avgiftsstrukturerna samt ge förslag på förändringar av dessa,
- utreda och lämna förslag på hur uttrycket förhandling kan definieras i fjärrvärmelagen, med beaktande av resultaten i uppdragets första steg,
- brett analysera, utvärdera och föreslå åtgärder för att stärka och utveckla de forum som finns för fjärrvärmeföretag och kunder, bland annat Prisdialogen och Fjärrvärmenämnden, liksom analysera och utvärdera alternativ till de nuvarande lösningarna för kundskydd, och
- brett analysera och utvärdera möjliga risker kopplade till behoven av reinvesteringar i och förstärkningar av fjärrvärmenäten samt vid behov föreslå åtgärder, exempelvis krav på och utformning av investeringsplaner.

Inom ramen för andra uppdraget ska Ei lämna nödvändiga författningsförslag med tillhörande konsekvensanalyser, inklusive kostnadsberäkningar, av förslagen och nollalternativ.

1.2 Genomförande

Till regeringsuppdraget har Ei knutit en referensgrupp med representanter från Energimyndigheten, Hyresgästföreningen, Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Fastighetsägarna, Konsumentverket, Eon, Energiföretagen Sverige, Jönköpings Energi, Prisdialogen, Riksbyggen, Sveriges allmännyttta, Tekniska verken,

¹¹ Ei, *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden – En analys av kundskyddet*, Energimyndigheten, *Förslag till en fjärrvärme och kraftvärmestrategi – Slutleverans*, Rapport ER 2023:27, 2024, Energimyndigheten, *Utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion*, Rapport ER 2024:19, 2024.

Konkurrensverket, Solör Bioenergi, Stockholm Exergi, HSB och Stena Fastigheter. Referensgruppen har haft tre möten under 2024.

Ei har under uppdragets genomförande haft dialog med Konkurrensverket och Energimyndigheten vid ett flertal tillfällen.

Utgångspunkt för analysen av uppdragets tredje del om tredjepartstillträde är en konsultstudie genomförd av CIT. Studien redovisas i underlagsrapporten *Fjärroärmens spillovärmeutnyttjande – tredjepartstillträde i praktiken* som publiceras i samband med denna delrapport.

2 Fjärrvärmemarknaden

I detta kapitel redogörs för hur fjärrvärmemarknaden fungerar, fjärrvärmeprisernas utveckling, kundskyddet i det nuvarande regelverket samt fjärrvärmeföretagens skyldigheter enligt fjärrvärmelagen och Ei:s föreskrifter.

2.1 Fjärrvärme är den vanligaste uppvärmningsformen

Fjärrvärmesystem består av en central produktion av värme som tillverkas genom att vatten värms upp i en eller flera produktionsanläggningar. Fjärrvärme produceras oftast i kraftvärmeverk,¹² i enskilda värmeverk, med värmepumpar eller genom att utnyttja överskottsvärme från en industriell process. Flera olika producenter kan därför ha ett intresse av att få tillträde till ett befintligt fjärrvärmenät för att få avsättning för sin produktion av värme.

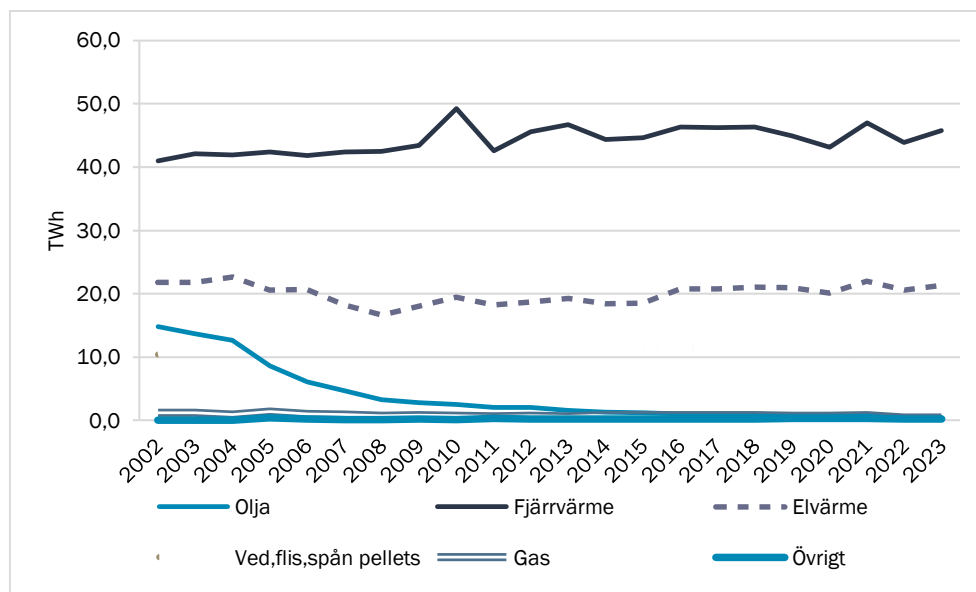
Det uppvärmda vattnet distribueras i ett slutet rörledningssystem till de kunder som är anslutna till fjärrvärmesystemet. Fjärrvärmen används främst för uppvärmning av fastigheter och för att bereda varmvatten. I fastigheter som använder fjärrvärme för uppvärmning finns en värmeväxlare där värmen överförs från fjärrvärmevattnet till fastighetens egna uppvärmningssystem. Det avkylda fjärrvärmevattnet går sedan tillbaka till produktionsanläggningen för att åter värmas upp.

En stor andel småhus, flerbostadshus och lokaler förlitar sig på fjärrvärme som sin huvudsakliga värmekälla. Under 2023 utgjorde fjärrvärme cirka 90 procent av den totala temperaturkorrigerade energianvändningen för uppvärmning och varmvatten i flerbostadshus medan motsvarande siffra för lokaler låg på cirka 79 procent.¹³ Under samma period användes cirka 46 TWh för uppvärmning med fjärrvärme för småhus, flerbostadshus och lokaler. Den näst vanligaste uppvärmningsformen är elvärme med cirka 21 TWh i form av direktverkande el, vattenburen elvärme och värmepumpar. Uppvärmningsformernas fördelning under perioden 2002–2023 (TWh) presenteras i Figur 1 nedan.

¹² Kraftvärmeverk producerar också el utöver värme.

¹³ Energimyndigheten, *Statistikdatabas Bostäder och Lokaler*, hämtad 13 november 2024.

Figur 1 Total energianvändning (TWh) för värme och varmvatten 2002–2023.

Källa: Energimyndigheten¹⁴, 2024-11-13.

Fjärrvärmerna i Sverige har i huvudsak byggts ut och utvecklats i kommunal regi och i början av 1980-talet bedrevs de flesta fjärrvärmeverksamheter med kommunalt ägandeskap. Detta förändrades i samband med omregleringen av el- och fjärrvärmemarknaderna i mitten av 90-talet. Då ändrades marknadsstrukturen och det öppnades upp för fri prissättning till skillnad från självkostnadsprincipen som den kommunala fjärrvärmeverksamheten tillämpat tidigare. Detta resulterade i en minskning av det kommunala ägandet av fjärrvärmeverksamheter.¹⁵ Idag finns fjärrvärme i 285 av Sveriges 290 kommuner¹⁶ med fjärrvärmeföretag med kommunalt eller privat ägandeskap.

Utöver central produktion av fjärrvärme kan överskottsvärme (spillvärme) som uppstår från olika industriprocesser och andra verksamheter matas in i fjärrvärmennätet. Spillvärmerna som annars skulle gå förlorad kan i stället utnyttjas som en resurs för fjärrvärmeproduktion. Genom att integrera spillvärme i fjärrvärmennätet kan överskottsenergin tas tillvara. Under 2023 levererades i genomsnitt 4,5 TWh spillvärme till cirka 86 fjärrvärmeföretag i Sverige. Fjärrvärmeverksamhet är ett naturligt monopol

Fjärrvärmennät utgör vad som kallas för ett *naturligt monopol*. De fasta kostnaderna är mycket höga och de rörliga kostnaderna är låga och det skulle vara ineffektivt och resursslöseri att bygga parallella fjärrvärmennät. Fjärrvärmeföretagen på den

¹⁴ Energimyndighetens statistikdatabas, hämtad 2024-11-20

¹⁵ Hellström, Jörgen, *Prisbildning på svenska fjärrvärmemarknaden – en ekonometrisk analys baserat på drift och affärsförhållanden 2009–2019*, Umeå Universitet på uppdrag av Energimarknadsinspektionen, 2021.

¹⁶ Energimyndigheten, *Förslag till en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi*, Rapport ER 2023:14, 2023.

svenska fjärrvärmemarknaden integrerar produktion,¹⁷ distribution och försäljning av fjärrvärme inom samma fjärrvärmeföretag. Utmärkande för fjärrvärmenät för distribution av varmvatten är höga initiala investerings- och kapitalkostnader. För att uppnå lönsamhet i verksamheten behövs ett stort kundunderlag som möjliggör stordriftsfördelar. Dessa utmärkande egenskaper skapar inträdesbarriärer för andra aktörer som gör det olönsamt att investera i ett parallellt fjärrvärmenät.

2.1.1 Fjärrvärme är delvis en del av en värmemarknad

Fjärrvärmemarknaden är en del av en större värmemarknad med konkurrerande uppvärmningsslag, som olika typer av värmepumpar och pellets. Det är bara rimligt att tala om en värmemarknad i samband med det initiala investeringsbeslutet där det är möjligt att välja fritt mellan uppvärmningskällor, men inte därefter.^{18 19}

Fjärrvärmenäten är lokala och det gäller även förutsättningarna för alternativa uppvärmningssystem vilket gör att konkurrenssituationen över landet varierar. Konkurrensen för fjärrvärme begränsas av att vissa kunder inte har någon reell möjlighet att välja alternativa uppvärmningsformer. Det gäller framför allt fastighetsägare i centrala delar av våra stora städer, där möjligheten att installera alternativen pellets eller värmepump kan vara begränsade. För småhus i allmänhet och flerbostadshus utanför tätbebyggd centralort finns färre praktiska hinder att byta från fjärrvärme till pellets eller värmepump.²⁰

Det uppstår ofta betydande byteskostnader för en fjärrvärmekund som vill byta uppvärmningsform innan fjärrvärmeutrustningen är uttjänt. Byteskostnaden beror främst på att en kund måste göra en grundinvestering med lång livslängd som är knuten till en viss leverantör samt att investeringen inte går att återhämta. När en kund investerat i fjärrvärmeutrustning med en livslängd på åtminstone 20 år leder det till att ett fjärrvärmeföretag får marknadsstyrka över befintliga kunder. Det föreligger även byteskostnader i form av osäkerhet kring andra uppvärmningssystem och kostnader för att informera sig om alternativa leverantörer. De praktiska och ekonomiska bytshindren för befintliga fjärrvärmekunder ger leverantören utrymme att höja priserna.²¹

Om fjärrvärmeföretaget väljer att höja priset så kan kunden säga upp avtalet och investera i en alternativ uppvärmningsform. För en kund som väljer att investera i en värmepump eller pelletsutrustning så är inte grundinvesteringen eller den

¹⁷ Det finns ett reglerat tredjepartstillträde som kan utnyttjas av andra värmeproducenter för att använda spillvärmen i vissa orter.

¹⁸ Energimarknadsinspektionen, *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden – En analys av kundskyddet*.

¹⁹ SOU 2011:44 *Fjärrvärme i konkurrens*, s. 158.

²⁰ Uppvärmning i Sverige 2009, Ei R2009:7, s.26.

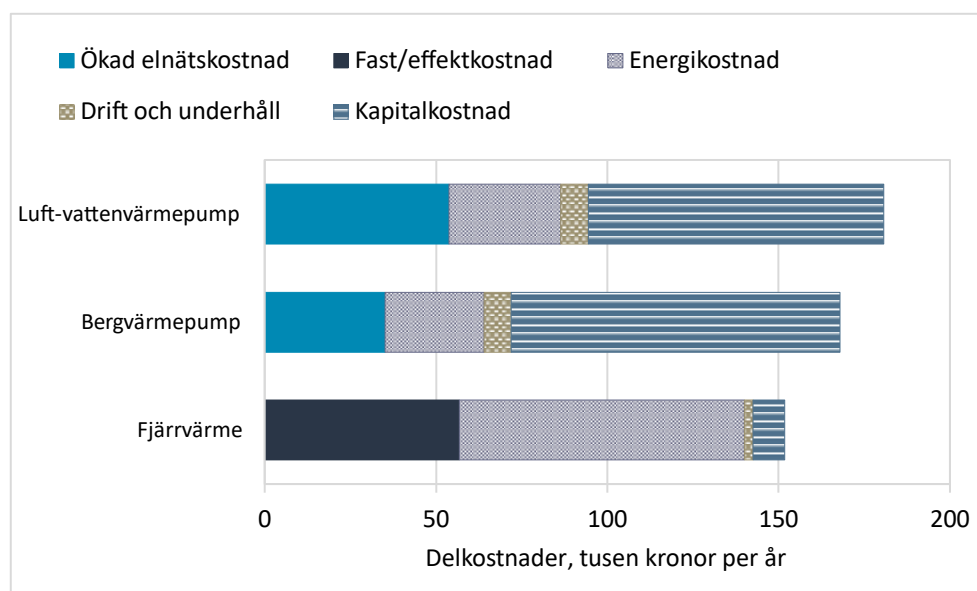
²¹ Uppvärmning i Sverige 2009, Ei R2009:7, s.26.

löpande energikostnaden knuten till en specifik leverantör. Kunden kan relativt enkelt byta elhandelsföretag eller pelletsleverantör.

Relativkostnaderna för fjärrvärmerna i förhållande till alternativa uppvärmningskällor skulle behöva stiga kraftigt under längre tid för att ett byte av uppvärmningskälla ska vara lönsamt. Detta innebär i praktiken att det ofta är svårt att motivera ett byte av uppvärmningsform i befintliga byggnader med fjärrvärme.

I Energimyndighetens rapport *Förslag till en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi* presenteras en beräkning av årliga kostnader för tre olika uppvärmningsformer under 2022 i elområde 1. Beräkningen visar att fjärrvärme har en lägre totalkostnad än en bergvärmepump och en luft-vattenvärmepump, se Figur 2.

Figur 2 Årliga kostnader för uppvärmning 2022 för elprisområde SE1 för fjärrvärme, bergvärme samt luft-vattenvärmepump, uttryckt i tusentals kronor per år exklusive moms.

Källa: Energimyndigheten, *Förslag till en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi* s. 89.

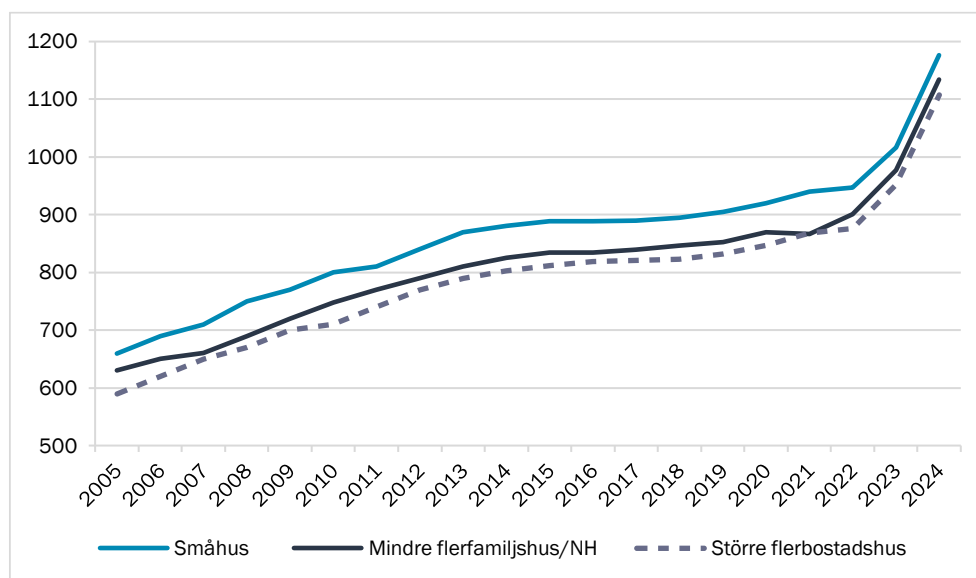
Skillnaderna beror på att kapitalkostnaden är lägre för fjärrvärme vilket ger fjärrvärme en konkurrensfördel. Beräkningen utgår från elområde 1 där elpriset är lägre jämfört med andra elområden och elskatten är reducerad. Sammantaget resulterar det i relativt låga energi- och elnätskostnader för värmepumpar.

Luft-vattenvärmepumpen är beroende av att utomhusluften som inte får understiga -25°C vilket begränsar användningen när det är kallt. När temperaturen är mer än -25°C behövs elspetskapacitet användas under vissa timmar på året vilket driver upp dels investeringskostnaden, dels elkostnaden. De faktiska lokala förutsättningarna avgör slutligen vilket uppvärmningsalternativ som går att använda.

2.1.2 Fjärrvärmeprisets utveckling

Generellt har fjärrvärmepriserna ökat under de senaste 20 åren för småhus, mindre flerfamiljshus och flerbostadshus.²² Under 2023 var prisökningen större än tidigare, en utveckling som fortsatt under 2024. I Figur 3 visas genomsnittliga priser på fjärrvärme i Sverige under perioden 2005–2024 fördelat på olika kundgrupper.

Figur 3 Fjärrvärmeprisets utveckling för olika kundgrupper (kr/MWh) 2005–2024.²³

Källa: Energiföretagen Sverige.²⁴

Den genomsnittliga ökningen av fjärrvärmepriset under perioden 2022 till 2024 är 229 kronor per MWh för småhus, 233 kronor för mindre flerfamiljshus och 230 kronor för större flerbostadshus. En genomsnittsvilla förbrukar cirka 20 MWh fjärrvärme per år vilket ger en kostnadsökning under 2022 till 2024 på cirka 4 600 kronor.

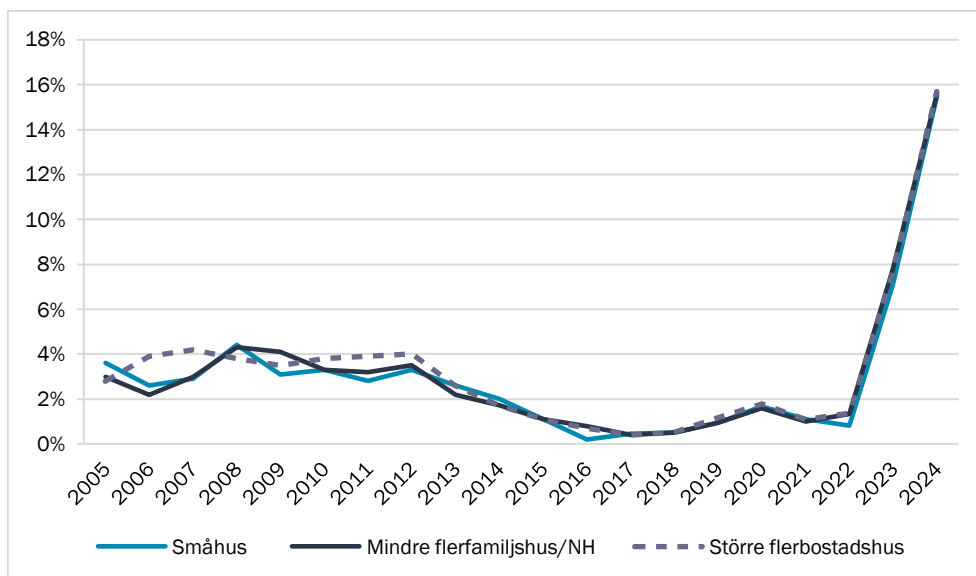
Fram till 2022 låg prisförändringen generellt under 5 procent per år, medan priserna ökat med över 7 procent för samtliga kundgrupper mellan 2022 och 2023, och över 15 procent mellan 2023 och 2024 (Figur 4).

²² Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige - en avgiftsstudie för 2023,

²³ Förkortningen NH avser Nils Holgersson-huset som är en typfastighet som förflyttas mellan Sveriges alla kommuner som möjliggör jämförelse av kostnader för exempelvis uppvärmning.

²⁴ Energiföretagens fjärrvärmestatistik, hämtad 2024-12-03

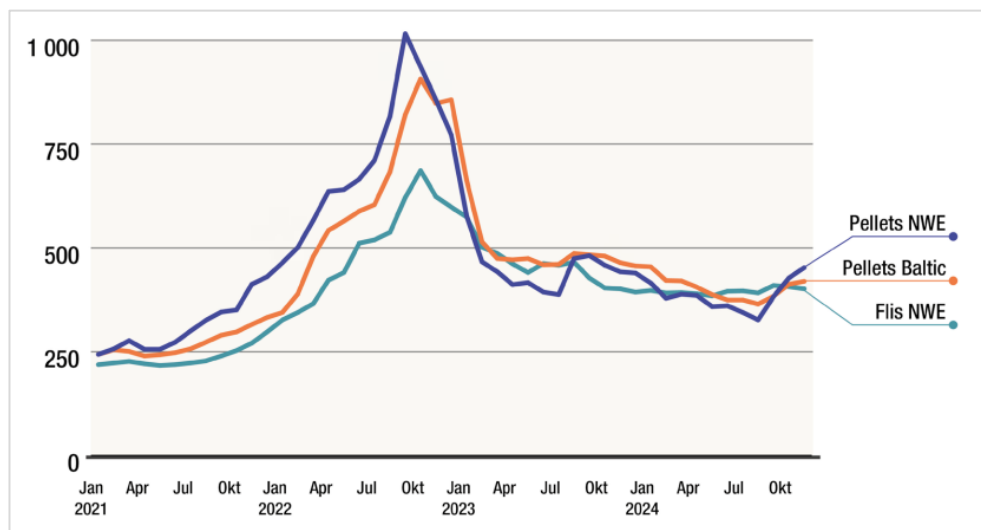
Figur 4 Procentuell årlig prisutveckling för olika kundgrupper 2005–2024.

Källa: Energiföretagen Sverige.

En förklaring till prisutvecklingen är höjda inköpspriser för fast biobränsle i samband med Rysslands invasion av Ukraina. Priserna²⁵ gick ner dock ner under 2023 men har sedan varit på en högre nivå än före kriget, se Figur 5.

Figur 5 Internationella spotpriser, för Pellets NWE, Pellets Baltic och Flis NWE, kronor per MWh.

Källa: Energimyndigheten, Årskrönika 2024 Energimarknaderna, ET 2024:17.

²⁵ 90 dagars spotpriser på industripellets är en indikation på hur kostnaderna för biobränslen i fjärrvärmerna utvecklas

2.2 Lagstiftning och kundrättigheter

I december 2002 beslutade den dåvarande regeringen att tillsätta en utredning för att se över fjärrvärmens konkurrenssituation på värmemarknaden. Utredningen skulle bland annat föreslå åtgärder för att bättre skydda kunderna mot oskälig prissättning på fjärrvärme.²⁶ Utredningen som kom att kallas *Fjärrvärmeutredningen* resulterade i en ny lag, fjärrvärmelagen (2008:263), vars huvudsakliga syfte var att förbättra transparensen så att kunderna skulle känna en ökad trygghet i sin avtalsrelation med fjärrvärmeföretagen.

Idag finns regler för fjärrvärmeverksamhet i lag, förordning och föreskrifter. De regler som finns gällande fjärrvärme är

- fjärrvärmelagen (2008:263)
- fjärrvärmeförordningen (2008:526)
- Ei:s föreskrifter (EIFS 2009:3) om skyldigheten för fjärrvärmeföretag att lämna prisinformation till allmänheten
- Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2022:3) om mätning, fakturering och tillhandahållande av information om levererad värmeenergi (fjärrvärme)
- Ei:s föreskrifter och allmänna råd (EIFS 2022:11) om redovisning av fjärrvärmeverksamhet.

De flesta kundskyddande regler för fjärrvärmekunder finns i fjärrvärmelagen. Reglerna omfattar bland annat vilken information som ska finnas i fjärrvärmeavtalet, vad som gäller vid mätning, fakturering, förhandling och medling samt vilka skyldigheter fjärrvärmeföretaget har vid ändringar av avtalsvillkor till kundens nackdel. Som komplement till regelverket finns också de allmänna avtalsvillkoren som stärker kundens ställning på fjärrvärmemarknaden. De allmänna avtalsvillkoren för fjärrvärme²⁷ är en överenskommelse mellan branschorganisationen Energiföretagen Sverige och Konsumentverket om vilka villkor som bör finnas i fjärrvärmeavtal för att konsumenterna ska få rimliga och rättvisa avtal.

I avsnittet som följer presenteras regler som är relevanta för denna delredovisning.

²⁶ Näringsdepartementet, *Fjärrvärme på värmemarknaden*, Kommittédirektiv 2002:160, 2002.

²⁷ Energiföretagen Sverige och Konsumentverket, "Allmänna avtalsvillkor för konsument", 2023 Hämtad 2023-10-30

2.2.1 Information om priser

Fjärrvärmeföretaget ska tillhandahålla uppgifter om priser för fjärrvärme, priser för anslutning till fjärrvärmenätet samt information om hur priset bestäms. Informationen ska vara enkelt tillgänglig för kunder och allmänheten.

- Om skilda priser gäller för olika kategorier av fjärrvärmekunder ska företaget tillgängliggöra uppgifter om grunderna för indelningen av fjärrvärmekunder i olika kategorier.

Prisinformationen ska

- vara korrekt och tydlig. (5 § fjärrvärmelagen)
- vara lätt tillgänglig för allmänheten. Företaget ska på begäran sända uppgifterna i skriftlig form till den som begär det. Om företaget har en webbplats ska aktuell prisinformation publiceras på denna. (6 § EIFS 2009:3)
- innehålla priser för samtliga kundkategorier. Grunderna för indelning av kunder i olika kategorier ska anges på ett tydligt sätt. I informationen om pris för fjärrvärme ska prisets konstruktion anges. Alla kostnader, inklusive mervärdesskatt, ska uppges. (4 § EIFS 2009:3)
- innehålla alla befintliga avgifter för en anslutning till fjärrvärmeverksamheten. Avgiftens konstruktion och ingående komponenter ska anges. Alla kostnader, inklusive mervärdesskatt ska uppges. (5 § EIFS 2009:3)

2.2.2 Skyldighet att informera om villkorsändringar

Fjärrvärmeföretag ska meddela förändringar av avtalsvillkoren, exempelvis vid prishöjningar, senast två månader innan de nya villkoren börjar gälla. Företaget ska ange skälen till ändringen och informera om att kunden har rätt att begära förhandling med fjärrvärmeföretaget och möjlighet att ansöka om medling hos Fjärrvärmenämnden samt har rätt att säga upp avtalet. Om fjärrvärmeföretaget inte uppfyllt sin informationsskyldighet får företaget inte tillämpa de nya villkoren. (18 § fjärrvärmelagen)

2.2.3 Förhandling och medling

En fjärrvärmekund har rätt att begära förhandling om fjärrvärmepriset och kapaciteten hos en anslutning till fjärrvärmenätet (7 § fjärrvärmelagen).

Om fjärrvärmeföretaget har ändrat avtalsvillkoren till kundens nackdel kan kunden begära förhandling inom tre veckor från den dag kunden underrättats om de ändrade avtalsvillkoren (19 § fjärrvärmelagen).

Skyldighet att förhandla

Fjärrvärmeföretagets skyldighet att förhandla innebär att företaget ska försöka komma överens med kunden om avtalsvillkoret, ange skälen för det avtalsvillkor som förhandlingen gäller och ge kunden tillräcklig information för en bedömning av avtalsvillkorets skälighet (8 § fjärrvärmelagen).

I de fall en förhandling inte leder till en överenskommelse ska fjärrvärmeföretaget underrätta kunden muntligen vid ett möte eller skriftligen om att förhandlingen är avslutad och samtidigt ange skälen för fjärrvärmeföretagets inställning (9 § fjärrvärmelagen). De ändrade avtalsvillkoren får börja tillämpas från den dag de skulle börja gälla, dock tidigast tre veckor från när kunden underrättades om att förhandlingen avslutats (20 § fjärrvärmelagen).

Medling hos Fjärrvärmenämnden

Till följd av att fjärrvärmelagen infördes inrättades Fjärrvärmenämnden den 1 juli 2008. Fjärrvärmenämnden är en självständig organisatorisk enhet inom Energimyndigheten och nämndens funktion regleras i 9–13 §§ förordning (2014:520) med instruktion för Statens energimyndighet.

Fjärrvärmenämndens huvudsakliga uppgift är att vara medlare mellan två parter. Nämnden saknar befogenheter att pröva skäligheten i företagens priser eller andra avtalsvillkor och kan inte fatta några bindande beslut som måste följas. En medling vid nämnden syftar till att hjälpa fjärrvärmeföretag och fjärrvärmekunder att nå en överenskommelse om ett avtalsvillkor, att ge fjärrvärmekunden insyn i de förhållanden som har betydelse för innehållet i villkoren samt att överbrygga det kunskapsövertag som fjärrvärmeföretag har i förhållande till kunden.

Ett fjärrvärmeföretag eller en fjärrvärmekund kan ansöka om medling hos Fjärrvärmenämnden. För att en ansökan ska kunna prövas behöver den inkomma till nämnden inom tre veckor från den dag fjärrvärmekunden underrättades om att förhandlingen med fjärrvärmeföretaget avslutats (11 § fjärrvärmelagen). Den som ansöker om medling ska betala en ansökningsavgift på 500 kronor för privatpersoner och 1 000 kronor för övriga (12 § fjärrvärmelagen).

Fjärrvärmenämndens kansli gör beredningen av ankomna ansökningar om medling. När en ansökan är klar för avgörande tas det upp på ett av Fjärrvärmenämndens sammanträden. På sammanträdet beslutar nämnden ärendets utgång. Vissa ärenden hanteras av ordföranden själv, som till exempel avvísning (14 § fjärrvärmelagen). Nämnden får endast fatta beslut om att bifalla en ansökan om nämnden gör bedömningen att medlingen kan leda till en överenskommelse (13 § fjärrvärmelagen).

Fjärrvärmenämnden ska avvisa en ansökan om medling om sökande inte betalt ansökningsavgiften, ansökan inte innehåller tillräckligt med information trots att sökande förelagts att avhjälpa bristen eller om ansökan inkommit för sent till nämnden (14 § fjärrvärmelagen).

Bifallna ansökningar leder till att Fjärrvärmenämnden intar rollen som medlare mellan fjärrvärmeföretaget och kunden. När nämnden bedömer att det inte längre finns anledning att fortsätta förhandlingen ska medlingen avslutas och fjärrvärmeföretaget och kunden underrättas om beslutet (15 § fjärrvärmelagen).

Under 2024 har Fjärrvärmenämnden mottagit totalt 293 medlingsansökningar. 15 medlingar har genomförts, varav 9 har avslutats med en överenskommelse om att fortsätta dialogen (Tabell 1).²⁸

Tabell 1 Statistik för Fjärrvärmenämndens verksamhet år 2024.

Fjärrvärmenämnden	Antal
Inkomna ansökningar	293
Genomförda medlingar	15
Medlingar med överenskommelse ²⁹	9

Källa: Fjärrvärmenämnden 2024-12-13.

I det fall fjärrvärmeföretaget och kunden inte kommit till en överenskommelse får de ändrade avtalsvillkoren börja tillämpas från den dag de ska börja gälla, men tidigast tre veckor från den dag då Fjärrvärmenämnden meddelade beslut om att medlingen avslutats, eller tre veckor från beslutet att avvisa ansökan om medling (21 § fjärrvärmelagen).

Under hösten 2024 publicerade Energimyndigheten en utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion och ändamålsenlighet.³⁰ En av slutsatserna i rapporten är att Fjärrvärmenämnden i sin nuvarande form bör läggas ned och att Ei bör utreda ett mer ändamålsenligt alternativ.

2.2.4 EU-direktiv

Under 2023 beslutades om ändringar i energieffektiviseringsdirektivet³¹ med syftet att förbättra energieffektiviteten i hela energikedjan, från produktion och överföring till distribution och slutanvändning av energi. Direktivet inkluderar även krav på mätning och fakturering av fjärrvärme och fjärrkyla samt fastställer avtalsenliga rättigheter.

²⁸ Statistik från den 2025-01-16

²⁹ Överenskommelse att parterna ska fortsätta prata med varandra.

³⁰ Energimyndigheten, *Utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion*.

³¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning).

I artikel 21 i energieffektiviseringsdirektivet behandlas grundläggande avtalsenliga rättigheter för hushållsbruk av bland annat fjärrvärme. Slutkunder har rätt till tydlig information i avtal med leverantörer, vilket innefattar kontaktpuppgifter, information om tjänster, underhåll, tariffer, avtalstid och uppsägningsvillkor. Dessa nya kundskyddande bestämmelser kommer att implementeras i svensk rätt och troligtvis träda i kraft den 1 januari 2026.³²

I artikel 22.8 energieffektiviseringsdirektivet föreskrivs att det ska finnas ett oberoende tvistlösningsorgan utanför domstol som rör rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i direktivet. Organet kan vara en energiombudsman, ett konsumentorgan eller en tillsynsmyndighet.

Medlemsstaterna ska säkerställa att slutkunder, slutanvändare, personer som påverkas av energifattigdom, utsatta kunder och, om tillämpligt, personer som bor i subventionerade bostäder, har tillgång till enkla, rättvisa, transparenta, oberoende, ändamålsenliga och effektiva mekanismer för tvistlösning utanför domstol för att lösa tvister som rör rättigheter och skyldigheter som föreskrivs i energieffektiviseringsdirektivet, genom en oberoende mekanism, såsom en energiombudsman eller ett konsumentorgan, eller genom en tillsynsmyndighet.

Både energieffektiviseringsdirektivet och det så kallade förnybartdirektivet³³ innehåller bestämmelser som på olika sätt uppmuntrar medlemsstaterna i EU att ansluta tredjepartsleverantörer av förnybar energi och spillvärme inom fjärrvärme och fjärrkyla.

2.3 Skyldighet för fjärrvärmeföretag att lämna uppgifter

Fjärrvärmeföretagens skyldighet att lämna in uppgifter till Ei regleras i 40–43 §§ fjärrvärmelagen och i Ei:s föreskrifter EIFS 2022:11.

Ett fjärrvärmeföretag ska ekonomiskt redovisa fjärrvärmeverksamheten särskilt genom att för varje år upprätta en årsrapport. Vid redovisning av fjärrvärmeverksamhet ska produktion av el som har skett samtidigt med produktion av den värme som distribueras i fjärrvärmeverksamheten anses ingå i verksamheten. Detsamma gäller försäljning av sådan el. (40 § fjärrvärmelagen)

Ett fjärrvärmeföretag ska lämna uppgifter om drift- och affärsförhållanden i fjärrvärmeverksamheten (41 § fjärrvärmelagen). Uppgifterna om drift- och affärsförhållanden i fjärrvärmeverksamheten och en bestyrkt kopia av årsrapporten och yttrandet över granskningen av årsrapporten ska lämnas in till

³² Hur bestämmelserna ska implementeras är inte fastställt när denna delrapport skrivs.

³³ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor.

Ei. Uppgifterna och handlingarna ska ha kommit in till Ei inom sju månader från räkenskapsårets utgång.³⁴ (43 § fjärrvärmelagen)

Ei har meddelat föreskrifter som mer detaljerat beskriver vilken information fjärrvärmeföretagen ska lämna in till Ei (EIFS 2022:11). Områden som regleras är årsrapporten (2 kap.), drift- och affärsförhållanden (3 kap.) samt elektronisk inlämning och elektroniskt bestyrkande (4 kap.). De uppgifter som lämnas in till Ei publiceras idag i Excelformat på ei.se. Ei har rätt att meddela föreskrifter och kan därmed ändra vilken information som ska lämnas inom ramen för fjärrvärmelagen. Det är alltså möjligt att begära mer detaljerad information om Ei skulle anse att det är nödvändigt.

2.4 Konkurrensrättsliga regler för fjärrvärmeföretag

Företag med ett naturligt monopol har en dominerande ställning på den marknad där de säljer sina produkter, som exempelvis fjärrvärme. Det innebär att fjärrvärmeföretaget har möjlighet att agera på ett sätt som inte skulle vara möjligt om det fanns konkurrens på marknaden.

Enligt 2 kap. 7 § konkurrenslagen är missbruk av dominerande ställning förbjudet. Ett sådant missbruk kan vara att ett företag frångår det som kallas för *likabehandlingsprincipen* genom att tillämpa olika villkor för likvärdiga transaktioner vilket gör att vissa handelspartners (exempelvis slutkunder) får en konkurrensnackdel.³⁵ För att ett företag ska anses missbruka sin dominerande ställning anser Konkurrensverket i sin vägledning att tre kriterier behöver vara uppfyllda.³⁶

- Det dominerande företaget gör likvärdiga transaktioner med olika handelspartners³⁷.
- Det dominerande företaget tillämpar olika villkor för dessa transaktioner.
- Det dominerande företagens agerande ger upphov till en konkurrensnackdel för en eller flera slutkunder.

Om ett företag missbrukat sin dominerande ställning bedöms från fall till fall och avgörs slutligen i patent- och marknadsdomstolen.

³⁴ Om fjärrvärmeföretaget beslutat om fortsatt bolagsstämma enligt 7 kap. 14 § andra stycket aktiebolagslagen (2005:551) eller fortsatt föreningsstämma enligt 6 kap. 13 § andra stycket lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar, gäller i stället att uppgifterna och handlingarna ska ha kommit in till Ei inom nio månader från räkenskapsårets utgång (43 § andra stycket fjärrvärmelagen).

³⁵ 2 kap. 7 § 3 p. konkurrenslagen.

³⁶ Konkurrensverket, "Diskriminering kan vara ett vilseledande begrepp", senast uppdaterad 30 april 2021, hämtad, 21 november 2024

³⁷ En handelspartner kan vara konsumenter och företag.

2.4.1 Konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet

Fjärrvärmeföretag som ägs av staten, kommuner eller regioner behöver förhålla sig till 3 kap. 27–32 §§ konkurrenslagen om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet (KOS-reglerna). Tanken med reglerna är att offentlig säljverksamhet ska ske på marknadsmässiga villkor så att exempelvis fjärrvärmeföretag inte ska undantränga privat verksamhet genom exempelvis underprissättning. Ett sådant agerande skulle kunna riskera att skada marknaden för andra värmelösningar som konkurrerar med fjärrvärme.

3 Öka kundernas kännedom om deras rättigheter

I detta kapitel presenteras resultatet av uppdragets första del om att stärka kundernas ställning på fjärrvärmemarknaden genom att öka kundernas kännedom om sina rättigheter. Kapitlet redovisar resultatet av två kartläggningar och avslutas med åtgärdsförslag i syfte att stärka kundernas kännedom om sina rättigheter.

3.1 Information om kundrättigheter

I början av 2024 publicerade Ei promemorian *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden* (Ei PM2024:01) om kundskyddet på fjärrvärmemarknaden. Inom ramen för arbetet med promemorian genomfördes en kundundersökning som visade att kunderna har låg kännedom om sina rättigheter. Av de tillfrågade som bor i privatbostäder³⁸ saknade 89 procent kännedom om rätten till förhandling, och 95 procent saknade kännedom om rätten till medling hos Fjärrvärmenämnden.

Mot bakgrund av denna slutsats har den information som finns om kundrättigheter undersökts närmare inom ramen för detta uppdrag. Ei har genomfört två kartläggningar för att undersöka vilken information som fjärrvärmekunder har tillgång till och var informationen går att finna. En kartläggning fokuserar på vilken information fjärrvärmeföretagen presenterar på sina webbsidor om kundrättigheter samt vilken information som finns tillgänglig på webbsidor hos myndigheter, konsument- och branschorganisationer, nämnder och Prisdialogen.

3.1.1 Majoriteten av fjärrvärmeföretag publicerar ingen information om kundrättigheter

Under september 2024 genomförde Ei en egen kartläggning³⁹ av 163 fjärrvärmeföretags webbplatser för att se om fjärrvärmeföretagen publicerar information om kundrättigheter enligt fjärrvärmelagen, om de hänvisar till en oberoende part som Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Energimyndigheten och Allmänna reklamationsnämnden samt om de informerar om att en prishöjning inte får genomföras under tiden en förhandling pågår.

Syftet med undersökningen är att se om kunden kan få information om sina rättigheter hos sin egen fjärrvärmeleverantör. Det finns dock inget lagkrav att

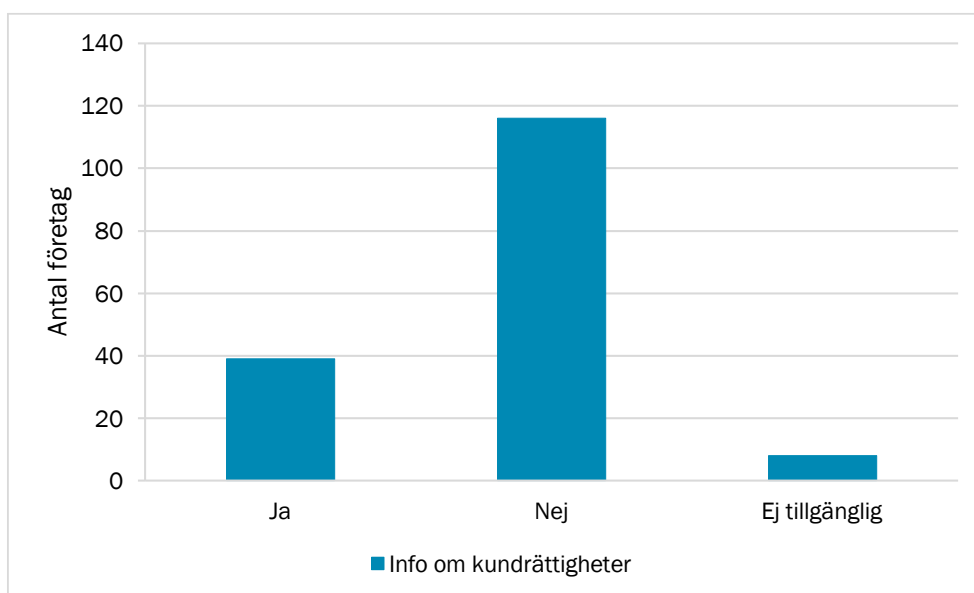
³⁸ Privatpersoner med fjärrvärme i sin villa eller radhus och där den aktuella bostaden är en äganderätt

³⁹ Ei:s ärende 2024:101865, aktilaga 17

fjärrvärmeföretag måste publicera denna information. Undersökningens utgångspunkt var att leta efter information som om myndigheten var en kund eller en potentiell kund. Kartläggningen har därför utgått från den information som är publik för allmänheten.

Den första informationen som eftersöktes på fjärrvärmeföretagens webbplatser var om det fanns information om kundrättigheter, som exempelvis rätt till förhandling vid förändring av avtalsvillkor och medling i Fjärrvärmenämnden. Resultatet visar att 71 procent (116 företag) av fjärrvärmeföretagen inte publicerar någon information om kundrättigheter på sin webbplats (Figur 6). Cirka 24 procent (39 företag) presenterar någon typ av information om kundens rättigheter som exempelvis rätten till förhandling och medling.

Figur 6 Antal fjärrvärmeföretag som publicerar information om kundens rättigheter.⁴⁰

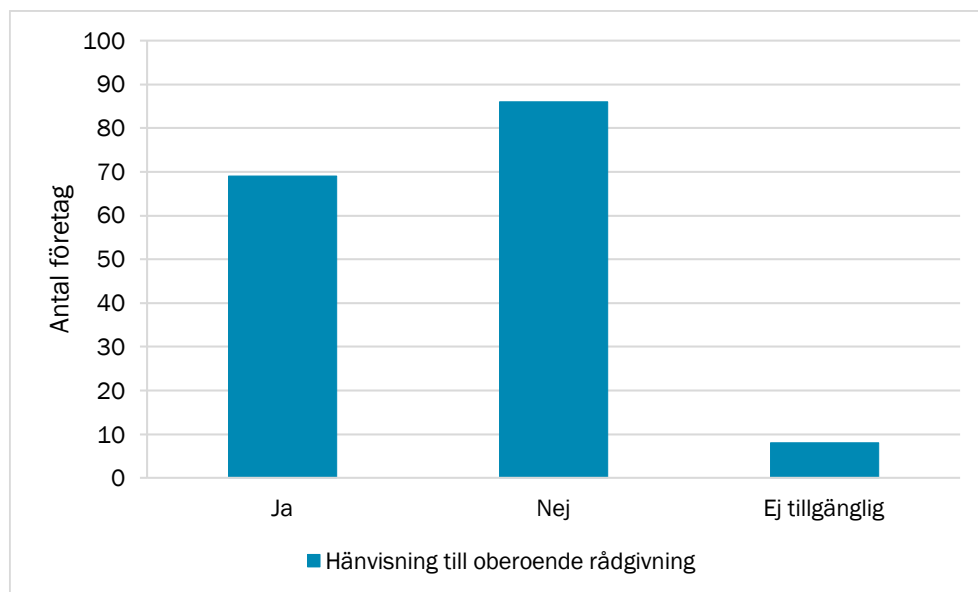

Källa: Ei:s kartläggning.

Den andra informationen som eftersöktes var om fjärrvärmeföretagen publicerar information om oberoende part dit kunden kan vända sig för rådgivning som exempelvis Konsumenternas Energimarknadsbyrå, Energimyndigheten, Allmänna reklamationsnämnden och Ei. Undersökningen visar att cirka 42 procent (69 företag) av fjärrvärmeföretagen publicerar länkar till oberoende organisationer och cirka 53 procent (86 företag) gör det inte (Figur 7).

⁴⁰ Ej tillgänglig avser fjärrvärmeföretag som saknar webbplats eller med webbplatser ur funktion

Figur 7 Finns det information om oberoende rådgivande organisationer?

Källa: Ei:s kartläggning.

Ei har också undersökt hur många fjärrvärmeföretag som informerar om att de inte får tillämpa ett nytt avtalsvillkor förrän förhandling eller medling avslutats. Resultatet visar att inget av fjärrvärmeföretagen i kartläggningen publicerar någon sådan information.

3.1.2 Tillgänglig information om kundrättigheter hos andra aktörer

Under början av oktober 2024 genomförde Ei en kartläggning av vilken information om fjärrvärme som finns tillgänglig på webbsidor hos myndigheter, konsument- och branschorganisationer, nämnder och Prisdialogen⁴¹. Nedan presenteras en redogörelse av den publika information om fjärrvärme som identifierats. Kartläggningens syfte var att få en uppfattning om vilken information som fjärrvärmekunder kan hitta om sina rättigheter i synnerhet och fjärrvärme i allmänhet.

Energimarknadsinspektionen

När uppdraget påbörjades fanns det kortfattad information på Ei:s webbplats ei.se om fjärrvärme som uppvärmningsform, avbrott i fjärrvärme och kundskydd för fjärrvärmekunder som exempelvis rätten till förhandling och medling.⁴² På webbplatsen fanns även forskrifter som gäller för fjärrvärmeföretag om redovisning av fjärrvärmeverksamhet, mätning, fakturering och tillhandahållande av information om levererad värmeenergi (fjärrvärme) samt skyldigheten att lämna prisinformation till allmänheten.

⁴¹ Prisdialogen är en modell som både innefattar lokal dialog och central prövning av prisändring på fjärrvärme, www.prisdialogen.se

⁴² Energimarknadsinspektionen, *Fjärrvärme*, senast uppdaterad 15 januari 2025, hämtad 13 september 2024.

Det finns också statistik om fjärrvärmeföretagens ekonomi som består av resultaträkning och balansräkning samt statistik över priser för olika typer av fjärrvärmekunder. Det finns även statistik om tekniska aspekter av fjärrvärmeföretagens verksamhet om bland annat producerad respektive levererad värme samt vilka typer av bränsle som använts i produktionen.

Ei hänvisar även till Konsumenternas Energimarknadsbyrå och till Fjärrvärmenämnden (Energimyndigheten) samt Ei:s konsumentforum.

På Ei:s webbplats finns ingen samlad information om fjärrvärme som är riktad till branschen.

Energimyndigheten och Fjärrvärmenämnden

På Energimyndighetens webbplats finns information och illustrationer om fjärrvärme samt andra uppvärmningsformer som bergvärme och värmepump i Husguiden. För respektive uppvärmningsform presenteras fördelar respektive nackdelar.

Det finns också information om Fjärrvärmenämnden och dess funktion och sammansättning, hur en ansökan om medling går till och kontaktuppgifter.⁴³ Energimyndigheten hänvisar också till andra aktörer och myndigheter som exempelvis Konkurrentverket, Konsumentverket och Energiföretagen Sverige för frågor om fjärrvärme.

Energimyndigheten publicerar årlig energistatistik om fjärrvärme, information om avbrott i fjärrvärmeleveranser samt energiberedskap vid avbrott.

Energi- och klimatrådgivningen

På Energimyndigheten och Sveriges kommuners energi- och klimatrådgivnings webbplats *Energi- och Klimatrådgivningen* finns information om fjärrvärme och hur det fungerar. Här finns också information om andra uppvärmningsformer och om vad man ska tänka på innan man byter uppvärmningsform.⁴⁴

Konkurrensverket

På Konkurrensverkets webbplats finns ingen specifik sida om fjärrvärme. Genom sökning på webbplatsen går det att finna rapporter, nyheter och beslut om fjärrvärme.⁴⁵ Utöver det finns information om naturliga monopol och regler för företag med dominerande ställning på en marknad.

⁴³ Energimyndigheten, *Fjärrvärmenämnden*, senast uppdaterad 4 juni 2024, hämtad 19 september 2024

⁴⁴ Energi- och klimatrådgivningen, *Hushåll – Energi- och Klimatrådgivningen*, hämtad 21 november 2024

⁴⁵ Konkurrensverket, *Välfärd genom väl fungerande marknader*, hämtad 19 september 2024

Konsumentverket/Hallå konsument

Konsumentverket har kortfattad information om fjärrvärme som uppvärmningsform och beskriver andra alternativa uppvärmningsformer som värmepumpar och solenergi. Beskrivningen tar upp fördelar och nackdelar med olika uppvärmningsalternativ.

Konsumentverket har också information om vart konsumenten kan vända sig i frågor om fjärrvärmeleveranser, avtal och andra fjärrvärme frågor. Det finns en hänvisning till Fjärrvärmenämnden (Energimyndigheten) för hjälp vid medling samt till ei.se om kundskydd.

Energiföretagen Sverige - branschorganisation

Informationen hos Energiföretagen riktar sig främst till branschen och till viss del till företagskunder samt fastighetsägare.⁴⁶ Den information som finns tillgänglig är hur fjärrvärme fungerar, hur produktionen går till, bränslemixens fördelning och information om fjärrvärmeföretagens priser. I diagram finns prisjämförelser över tid sedan 2005 och i Excelfil finns årets och förra årets priser för Sveriges alla fjärrvärmeföretag. Det finns även information om Prisdialogen och Konsumenternas Energimarknadsbyrå.

Konsumenternas Energimarknadsbyrå

Den oberoende organisationen Konsumenternas Energimarknadsbyrå har en egen sida för fjärrvärme.⁴⁷ Där finns information om fjärrvärmeavtal, kostnader och vad man ska tänka på som fjärrvärmekund. Det finns även information och beskrivning om prissättning och olika prissättningsmodeller som säsongspriser, effektpriser, flödes- och temperaturavgifter.

På sidan finns information om lagar, regler och allmänna avtalsvillkor. Det finns en klagomålsguide om hur missnöjda fjärrvärmekunder kan gå vidare med klagomål, som exempelvis medling i Fjärrvärmenämnden och prövning i Allmänna Reklamationsnämnden.

Det finns även information om hur fjärrvärme fungerar, att det finns andra uppvärmningsalternativ samt möjlighet att kontakta Konsumenternas Energimarknadsbyrå för att få vägledning inför ett ärende eller klagomål.

Allmänna reklamationsnämnden ARN

På Allmänna reklamationsnämndens (ARN) webbplats finns information om hur en konsument kan gå till väga för att anmäla och få ett ärende prövat.⁴⁸ Det finns

⁴⁶ Energiföretagen Sverige, *Energiföretagen Sverige – Swedenenergy – AB*, hämtad 20 september 2024

⁴⁷ Konsumenternas energimarknadsbyrå, *Fjärrvärmeavtal och kostnader | Energimarknadsbyrån*, hämtad 20 september 2024

⁴⁸ Allmänna reklamationsnämnden (ARN), *Startsida | Allmänna reklamationsnämnden*, hämtad 19 september 2024)

ingen specifik information om fjärrvärme publicerad förutom enskilda ärenden om fjärrvärme som går att söka efter i ARN:s databas.

Prisdialogen

På Prisdialogens webbplats finns huvudsakligen information om Prisdialogen och processen för prisändringar inom fjärrvärme. Det finns statistik om genomsnittliga prisändringar, prisändringar för respektive medlemsföretag samt prognoser om prisändringar. På webbplatsen publiceras årligen samrådsprotokoll från möten och fjärrvärmeföretagens prisändringsmodeller.⁴⁹

Nils Holgersson-gruppen

På Nils Holgersson-gruppens webbplats presenteras årligen rapporten *Fastigheten Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige*. Rapporten innehåller information om prisskillnader inom sophämtning, vatten och avlopp, el och uppvärmning som finns mellan olika kommuner i Sverige. På webbplatsen finns information om uppvärmningskostnad för fjärrvärme för en typenhet som är en medelkostnad för fjärrvärme. Det finns även information om kommuner med lägst och högst fjärrvärmekostnad samt priser och prishöjningar för alla fjärrvärmenät i Sverige.⁵⁰

3.1.3 Summering av resultatet

Ei har kartlagt vilken information om kundrättigheter som fjärrvärmeföretag publicerar på sina webbplatser. Resultatet visar att en majoritet inte publicerar information om kundens rättigheter, ungefär hälften publicerar information om oberoende organisationer och ingen publicerar information om att ett nytt avtalsvillkor inte får tillämpas förrän en förhandling eller medling avslutats.

I en andra kartläggning har Ei undersökt vilken information om fjärrvärme som finns tillgänglig på webbsidor hos myndigheter, konsument- och branschorganisationer, nämnder och Prisdialogen. Informationen kan delas upp i två kategorier, dels en om kundrättigheter, dels en med detaljerad information om fjärrvärme som kan vara till hjälp för att förstå hur fjärrvärme fungerar. Information om kunders rättigheter finns primärt hos Ei, Energimyndigheten och Konsumenternas Energimarknadsbyrå. I Tabell 2 ges en samlad översikt över vilken information som finns var.

⁴⁹ Prisdialogen är en modell för samverkan kring fjärrvärmepriser i Sverige som syftar till att skapa transparens och en bättre dialog mellan fjärrvärmeföretag och deras kunder, de huvudsakliga huvudmännen bakom Prisdialogen är Sveriges Allmännytt, Riksbyggen, Fastighetsägarna, HSB Riksförbund och Energiföretagen.

⁵⁰ Nils Holgersson-gruppen består av representanter från Bostadsrätterna, Fastighetsägarna, HSB Riksförbund, Hyresgästföreningen Riksförbundet, Riksbyggen och Sveriges Allmännytt, Nils Holgersson Gruppen, hämtad 20 november 2024

Tabell 2 Översikt över publik information om fjärrvärme från kartläggning

Organisation / Information	Kundrättigheter	Juridik	Fjärrvärme	Alternativ	Förhandling	Prissättning	Ekonomidata	Teknisk data	Vägledning	Länkar
Ei	X	X	X		X		X	X		X
Energimyndigheten			X	X	X			X		X
Energi- och Klimatrådgivningen			X	X						
Konkurrensverket		X								
Konsumentverket			X	X	X					X
Energimarknadsbyrån	X	X	X	X	X	X			X	
Energiföretagen Sverige			X			X				X
ARN		X							X	
Prisdialogen						X				
Nils Holgersson						X				

X = informationen finns på organisationens webbplats

En slutsats baserat på resultatet i Tabell 2 är att det finns användbar information för fjärrvärmekunder, men att den är spridd på olika webbplatser. För att tillgodogöra sig informationen behöver fjärrvärmekunderna vara insatta och veta i förväg vilken information de letar efter.

3.2 Åtgärder för att öka kunders kännedom om sina rättigheter

Mot bakgrund av resultaten av den kartläggning som beskrivits i avsnittet har Ei utformat åtgärdsförslag för att öka kundernas kännedom om sina rättigheter. Åtgärderna är rena informationsåtgärder och lagförslag som kommer att utredas vidare och redovisas i slutrapporten med tillförande författningsförslag och kostnadsnyttoanalys.

3.2.1 Lagförslag att fjärrvärmeföretag ska publicera information om kundrättigheter

När fjärrvärmekunder letar efter information om sina rättigheter är det sannolikt att de i första hand vänder sig till sin fjärrvärmeleverantör. Av den kartläggning som Ei har gjort framgår det att fjärrvärmekunderna inte kommer finna information om sina rättigheter hos fjärrvärmeföretagen. Det finns idag ingen skyldighet för fjärrvärmeföretag att ha sådan information på sin webbplats eller att hänvisa till en plats där informationen finns. Här skiljer sig regelverken åt mellan energislagen fjärrvärme och el.

Elleverantörer är skyldiga att ge konsumenter information om deras rättigheter⁵¹. Ei har meddelat föreskrifter om vilka bestämmelser som informationen åtminstone ska omfatta⁵². Till föreskrifterna finns även en bilaga med ett detaljerat exempel på hur informationen om konsumenters rättigheter kan utformas. Informationen ska lämnas på konsumentens faktura eller på elleverantörens webbplats eller i elleverantörens applikation om det finns en tydlig anvisning på fakturan om var konsumenten kan hitta den⁵³. Med tydlig anvisning avses att konsumenten hänvisas till en specifik namngiven sida på elleverantörens webbplats eller i elleverantörens applikation. För fjärrvärmeföretag finns ingen motsvarighet till informationskrav om att ge konsumenter eller andra kunder information om deras rättigheter.

Att fjärrvärmeföretagen inte publicerar information om kundrättigheter kan bero på att det saknas lagkrav. En förbättringsåtgärd för kunderna och som kan öka deras kännedom om sina rättigheter är att införa en motsvarande regel som för elleverantörer. Ei kan exempelvis föreslå en författningsändring om att fjärrvärmeföretag ska lämna information om kunders rättigheter på företagens webbplatser. Ei bör då även ta fram föreskrifter som motsvarar Ei:s föreskrifter för el och där ange vilka bestämmelser som informationen till kunderna ska omfatta. På samma sätt som för el kan Ei i föreskrift ge exempeltexter på hur informationen kan utformas.

Ei kommer i det fortsatta arbetet med regeringsuppdraget fortsätta att utreda förslaget om att fjärrvärmeföretagen ska publicera information om kundrättigheter. I slutredovisningen av uppdraget kommer Ei lämna författningsförslag med tillhörande konsekvensutredning för att se vilken nytta sådana krav skulle innebära för fjärrvärmekunderna samt vilka konsekvenser det skulle få för fjärrvärmeföretagen.

3.2.2 Informationsåtgärder för att öka kunders kännedom om sina rättigheter

Utöver lagförslag om att fjärrvärmeföretag ska vara skyldiga att publicera information om kundrättigheter har Ei även sett ett behov av att utöka den information som myndigheten publicerar på sin webbplats, ei.se. Ei har därför genomfört flera förändringar för att förbättra informationen under januari 2025 som presenteras i detta avsnitt.

⁵¹ 9 § 15 förordningen (2023:242) om leverans av el och aggregeringstjänster

⁵² 4 kap. 6 § EIFS 2024:2.

⁵³ 4 kap. 6 § EIFS 2024:2

Nya webbtexter riktade till fjärrvärmekunder

För att förbättra informationen om kunders rättigheter på fjärrvärmemarknaden har Ei under januari 2025 utökat texterna på ei.se⁵⁴ till att omfatta alla olika regler på fjärrvärmeområdet som Ei har tillsynsansvar över, såsom fjärrvärmelagen, fjärrvärmeförordningen och Ei:s föreskrifter om fjärrvärme. Reglerna har grupperats inom olika kategorier för att hjälpa läsaren att hitta rätt information och få en bra överblick över reglerna. Eftersom målgruppen för texterna är fjärrvärmekunder har språket anpassats för att vara mer lättläst än författningstext. Inspiration har hämtats från den information som finns på ei.se om el. Syftet med webbtexterna är att hjälpa kunderna att ta del av sina rättigheter på fjärrvärmemarknaden.

Utöver reglerna som Ei har tillsynsansvar över har vi även lagt till generella texter och illustrationer om vad fjärrvärme är och hur det fungerar. Vi beskriver också kortfattat de vanligaste prismodellerna som fjärrvärmeföretagen använder sig av samt att de idag har rätt att själva utforma sina prismodeller så som de önskar. Vidare skriver vi kort på ett översiktligt plan om vilka faktorer som kan påverka fjärrvärmepriset.

I webbtexterna länkar vi även vidare till andra relevanta webbsidor, såsom

- Fjärrvärmenämnden/Energimyndigheten för information om medling
- Energi- och Klimatrådgivningen för information om andra uppvärmningsformer
- Allmänna reklamationsnämnden för information om tvist
- Konsumentverket för information om bland annat andra uppvärmningsalternativ
- Konsumenternas energimarknadsbyrå för information om fjärrvärmekundens rättigheter och information om hjälp vid medling
- Prisdialogen för möjlighet att ta del av samrådsprotokoll och prisändringsmodeller från medlemsföretagen
- Energiföretagen Sverige för jämförelser av priser.

De nya webbtexterna har lagts till på ei.se.⁵⁵ Texterna är en stor förbättring från Ei:s tidigare webbtexter och innebär att fjärrvärmekunder numera på ett och samma ställe kan hitta information om sina rättigheter och fjärrvärmeföretagens skyldigheter. De kan också läsa om hur fjärrvärme fungerar och om vad som

⁵⁴ Energimarknadsinspektionen, *Fjärrvärme*.

⁵⁵ Energimarknadsinspektionen, *Fjärrvärme*.

påverkar priset. Vi skriver också kort om att det finns andra uppvärmningsformer men om kunden vill jämföra olika uppvärmningsformer så hänvisar vi i dagsläget vidare till Energi- och Klimatrådgivningens och Konsumentverkets webbsidor.⁵⁶

Nya webbtexter riktade till fjärrvärmebranschen

Ei har även tagit fram information som riktar sig till fjärrvärmeföretagen och samlat den under en rubrik på ei.se.⁵⁷ På sidan finns nu samlad information om fjärrvärmeföretagens skyldigheter gentemot fjärrvärmekunderna. Det framgår också vilka regler som finns och vad reglerna innebär. Därutöver kan Ei fylla på med information om vad myndigheten kommer fram till i tillsynsärenden.

Syftet med sidan är att fjärrvärmeföretagen på ett enkelt sätt ska få en överblick över sina skyldigheter gentemot sina kunder samt att ge vägledning i hur reglerna ska tolkas.

Textförslag till fjärrvärmeföretag om kundrättigheter

Det finns idag inget krav på att fjärrvärmeföretag ska lämna information om kunders rättigheter på kundernas fakturor eller på företagets webbplats på det sätt som finns för elleverantörer. Det är också få fjärrvärmeföretag som idag har sådan information på sina webbplatser.

Ei har tagit fram ett textförslag om fjärrvärmekunders rättigheter och publicerat det på ei.se. På så sätt kan företagen kopiera texten och välja att publicera den på sina webbplatser i samband med information om fjärrvärme. Detta för att förbättra möjligheterna för fjärrvärmekunder att ta del av sina rättigheter under tiden till dess att eventuella författningsförslag utretts och trätt i kraft. Syftet med texten är dels att öka kundernas kännedom om sina rättigheter, dels att underlätta för fjärrvärmeföretagen att förmedla denna information till sina kunder.

Ei rekommenderar fjärrvärmeföretagen att placera informationen om kunders rättigheter nära annan relevant information om fjärrvärme på sina webbplatser för att öka kundernas medvetenhet om sina rättigheter.

⁵⁶ Energi- och klimatrådgivningen, *Uppvärmning – Hushåll – Energi- och klimatrådgivningen*, hämtad 21 november 2024, och Konsumentverket – Hallå konsument, *Uppvärmningsalternativ för din bostad | Konsumentverket*, senast granskad 8 oktober 2024, hämtad 21 november 2024

⁵⁷ Energimarknadsinspektionen, *Bransch/Ejarrvärme*

4 Stärka kunden i en förhandlingssituation

I detta kapitel presenteras resultatet av delredovisningens andra del som handlar om hur kundens ställning kan stärkas i en förhandlingssituation med fjärrvärmeföretaget. Kapitlet avser att belysa kundernas förhandlingssituation, begreppet förhandling och dess innebörd i fjärrvärmelagen. Kapitlet redovisar även en kartläggning av information som kan vara användbar i förhandlingssituationer.

4.1 Kunderna har en svag förhandlingssituation

När ett fjärrvärmeföretag aviserar om höjt fjärrvärmepris har fjärrvärmekunden möjlighet enligt fjärrvärmelagen att begära förhandling om priset. På en konkurrensutsatt marknad med flera leverantörer av fjärrvärme skulle en fjärrvärmekund i en förhandlingssituation kunna meddela sin avsikt att byta leverantör och på så sätt skapa förhandlingsutrymme. På fjärrvärmemarknaden idag finns dock endast en leverantör inom ett specifikt geografiskt område vilket reducerar kundens möjlighet att påverka priset.

Trots kundens rätt till förhandling med fjärrvärmeföretaget innebär prisförändringar idag att kunden till slut behöver acceptera prishöjningen eller säga upp avtalet och investera i annan uppvärmningsform. Befintliga kunder hos ett fjärrvärmeföretag är i viss mån låsta till fjärrvärmeföretaget och det är orealistiskt att kunder skulle investera i en alternativ uppvärmningsform som reaktion på prishöjningar.

En av slutsatserna i promemorian *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden* (Ei PM2024:01) var att kunder har en låg kännedom om rätten till förhandling och medling gällande fjärrvärmepriset. De kunder som känner till rätten till förhandling ansåg att den är onödig eftersom en förhandling inte leder till någon väsentlig förändring. Kunderna framförde också att trots att möjligheten till förhandling och medling finns saknar många både tillräcklig information och resurser för att kunna utnyttja denna rättighet till fullo. Detta gäller såväl privatkunder och bostadsrättsföreningar som bostadsbolag.

Kunderna förväntar sig en öppen förhandling samt lättillgänglig information som gör det möjligt för dem att aktivt delta i förhandlingsprocessen men även att få en djupare förståelse för fjärrvärmepriset.

4.1.1 Förhandlingsskyldigheten är enbart en informationsdelning

Även om fjärrvärmelagens bestämmelser innefattar en skyldighet för fjärrvärmeföretagen att genomföra en förhandling med fjärrvärmekunderna om avtalsvillkor är det inte helt tydligt vad lagstiftaren hade som syfte med bestämmelsen. I förarbetena till fjärrvärmelagen är motiveringarna flera och till viss del motsägelsefulla, vilket skapar otydlighet om innebörden av kundens rätt till förhandling.

Ett av syftena är att parterna ska enas om ett avtalsvillkor, men även att fjärrvärmekunden ska få bättre insyn i sådana förhållanden som påverkar innehållet i villkoren för fjärrvärme.⁵⁸ Det framgår vidare att en förhandling kan överbygga kunskapsklyftan mellan fjärrvärmeföretag och fjärrvärmekund genom att kunden ska få information från fjärrvärmeföretaget för att kunna ta ställning till skäligheten i ett avtalsvillkor. Information som fjärrvärmeföretaget kan behöva presentera är bland annat uppgifter om fjärrvärmeföretagets bränslekostnader och övriga kostnader, intäkter och antal kunder.⁵⁹ Det finns ingen ytterligare vägledning avseende vad som anses vara ett skäligt avtalsvillkor, skäligt fjärrvärmepris eller vad som utgör en skälig höjning av fjärrvärmepriset.

Skyldigheten för fjärrvärmeföretagen att genomföra förhandling med kunderna innebär inte att det föreligger en skyldighet för parterna att komma överens. Skyldigheten motiveras med att fjärrvärmeföretagen ska förhandla med god vilja och i syfte att nå en uppgörelse som både kund och företag kan vara nöjda med.⁶⁰ I förhandlingen ska fjärrvärmeföretaget svara på kundens argument där målsättningen är att fjärrvärmeföretag och fjärrvärmekund ska komma överens om villkoret.⁶¹ Fjärrvärmeföretagens förhandlingsskyldighet sammanfattas i förarbetena efter motiveringarna som en skyldighet för fjärrvärmeföretagen att ange skälet för det avtalsvillkor som förhandlingen avser och att företaget ska ge kunden tillräcklig information för att kunden ska kunna bedöma skäligheten i avtalsvillkoret. Fjärrvärmeföretaget ska också försöka komma överens med fjärrvärmekunden om avtalsvillkoret.

Lagstiftarens avsikt med förhandlingsskyldigheten är att parterna ska enas om ett avtalsvillkor samtidigt som en förhandling ger möjlighet till informationsutbyte och dialog och att en förhandling kan bidra till att öka kundernas förtroende för fjärrvärmeföretagen. Skyldighet för fjärrvärmeföretagen att förhandla kan enligt

⁵⁸ Prop. 2007/08:60 *Fjärrvärmelag med mera* s. 36.

⁵⁹ Prop. 2007/08:60 s. 81.

⁶⁰ Prop. 2007/08:60 s. 36.

⁶¹ Prop. 2007/08:60 s. 82.

förarbetena motverka obalansen i styrkeförhållandet mellan fjärrvärmeföretaget och fjärrvärmekunden.⁶²

Begreppet förhandling enligt fjärrvärmelagen sammanfaller inte med den allmänna uppfattningen om vad som avses med en förhandling. Det sammanfaller inte heller med definitionen i Svenska akademins ordlista som definierar förhandling som *överläggning i syfte att nå överenskommelse efter givande och tagande*. Förhandlingen mellan fjärrvärmeföretag och fjärrvärmekund är inte en förhandling mellan två jämlika parter där det finns förutsättningar för ett givande och tagande.

I förarbetena anges att det är Ei som genom sin tillsyn ska utveckla den närmre innebörden av förhandlingsskyldigheten.⁶³ Ei kan göra vissa tolkningar och specificeringar av lagar och andra författningar i myndighetens tillsynsbeslut. För att förelägga företag att vidta åtgärder krävs dock uttryckligt stöd i lag eller annan författning.⁶⁴ Är lagstiftningen allmänt hållen och föreskrifter saknas, begränsas myndighetens möjligheter att använda förelägganden för att komma till rätta med konstaterade brister. Eftersom ett föreläggande att vidta olika åtgärder enbart får avse sådana åligganden som följer av den aktuella författningsregleringen, saknar myndigheten i en sådan situation möjlighet att i ett föreläggande formulera tillräckligt tydliga och konkreta åtgärder som adressaten ska vidta.⁶⁵ Det nuvarande regelverket om förhandlingsskyldigheten är inte tillräckligt specificerat för att Ei ska kunna utveckla innebörden av förhandlingsskyldigheten i myndighetens tillsyn på ett ändamålsenligt och tillräckligt sätt, så som avsågs i fjärrvärmelagens förarbeten. Svårigheten att utöva tillsyn över att fjärrvärmeföretag efterlever den lagstadgade förhandlingsskyldigheten var också något som påpekades i remissvar när fjärrvärmelagen infördes⁶⁶.

Lagstiftningen om kundens rätt till förhandling och fjärrvärmeföretagets skyldighet att försöka komma överens med kunden är utformad till fjärrvärmeföretagets fördel. Förhandlingsrätten blir verkningslös när fjärrvärmeföretaget med dominerande ställning inte har en skyldighet att komma överens med kunden. Lagstiftarens avsikt att Ei ska utveckla förhandlingsskyldigheten saknar juridiskt stöd i den nuvarande lagstiftningen.

Rätten till förhandling skapar förväntningar hos fjärrvärmekunder att förhandling ska vara en process där två parter ger och tar för att nå en överenskommelse. Förväntan speglar inte den faktiska utformningen av rätten till förhandling i fjärrvärmelagen som är en *informationsdelning* mer än en *förhandling*.

⁶² Prop. 2007/08:60 s 36.

⁶³ Prop. 2007/08:60 s 82.

⁶⁴ Exempelvis HFD 2020 ref. 28, HFD 2016 ref. 46 och HFD 2017 ref. 21

⁶⁵ HFD 2020 ref. 28

⁶⁶ Remissvaret från Kammarrätten i Stockholm, Prop. 2007/08:60

4.1.2 Fjärrvärmeföretag är inte förhindrade av konkurrenslagen att förhandla med privatkunder

Utöver avsaknaden av en skyldighet för fjärrvärmeföretag att komma överens med fjärrvärmekunder vid en förhandling, kan fjärrvärmeföretagens handlingsutrymme vid en förhandling begränsas av konkurrenslagens (2008:579) bestämmelser om missbruk av dominerande ställning.

Ett fjärrvärmenät är ett naturligt monopol och fjärrvärmeföretaget kan genom det anses ha en dominerande ställning på värmemarknaden. Ett missbruk av dominerande ställning enligt konkurrenslagen kan vara att företaget tillämpar olika priser för kunder inom samma kundkategori. Ett sådant agerande kan anses vara ett brott mot likabehandlingsprincipen i konkurrenslagen.

I samtal med branschföreträdare och fjärrvärmeföretag har Ei fått information om att fjärrvärmeföretagen anser sig förhindrade att förhandla med enskilda fjärrvärmekunder på grund av likabehandlingsprincipen.⁶⁷ En eventuell överenskommelse skulle innebära att fjärrvärmeföretaget skulle tillämpa olika villkor för kunder inom samma kundgrupp. Fjärrvärmeföretagen anser sig därför vara förhindrade att *försöka* komma överens med fjärrvärmekunden vid en förhandling.

Ei har i samtal med Konkurrensverket fått bekräftat att likabehandlingsprincipen under vissa omständigheter kan vara tillämplig på fjärrvärmeföretagens prissättning. Att använda olika priser för likvärdiga transaktioner utgör prisdiskriminering och för att detta ska utgöra ett missbruk av dominerande ställning behöver fjärrvärmeföretagets agerande ge upphov till en konkurrensnackdel för en eller flera handelspartners som konkurrerar med andra handelspartners på samma marknad. Privatkunder konkurrerar inte med varandra på någon marknad i konkurrensrättslig mening och en enskild kund som kan förhandla till sig ett lägre pris kan därför inte anses få en konkurrensfördel.

Vad gäller företagskunder är likabehandlingsprincipen mer tillämplig när de konkurrerar med varandra. För detta krävs att företaget kan påvisa att fjärrvärmeföretaget tillämpar olika priser trots att transaktionerna är likvärdiga samt att det inneburit en konkurrensnackdel⁶⁸ för det enskilda företaget. En närmare utredning av enskilda fall behövs för att göra en bedömning av om ett missbruk faktiskt föreligger. Slutligen är det Patent- och marknadsdomstolen som prövar om likabehandlingsprincipen är tillämplig.

⁶⁷ Anteckningar referensgruppsmöte, Diarienummer 2024-101865

⁶⁸ Stockholms tingsrätt, mål T 5995-09, Preem AB./. Gävle Hamn AB, dom 2012-05-31.

4.2 Information för att bedöma skälighet

Trots att en fjärrvärmekund inte har någon möjlighet att förhandla fram bättre villkor för sin fjärrvärmeleverans kan kunden ha ett behov av att bedöma skäligheten. Fjärrvärmeföretaget är skyldigt att ge kunden tillräcklig information för att kunden ska kunna göra en bedömning av skäligheten av ett avtalsvillkor. Informationen ska ge kunden en förståelse för dels vad som motiverar en förändring av avtalsvillkor, dels hur förändringen påverkar kostnaden för den egna fjärrvärmeleveransen. Den senare kan användas av kunden för utvärdering av andra uppvärmningsalternativ.

När fjärrvärmekunden begär förhandling med fjärrvärmeföretaget är det viktigt att vara förberedd med frågor som fjärrvärmeföretaget ska besvara. Nedan presenteras information som Ei anser att fjärrvärmekunden kan ha nytta av för att bedöma skäligheten i avtalsvillkoret och som kan vara ett stöd för kunden för att ställa kvalificerade frågor i samtal med fjärrvärmeföretaget.

4.2.1 Information om kundrättigheter

När fjärrvärmekunden begär förhandling enligt fjärrvärmelagen är det viktigt att kunden förstår sina rättigheter. Genom att förstå att fjärrvärmeföretaget inte är skyldigt att komma överens med kunden skapas realistiska förväntningar. Information om kundrättigheter finns tillgängligt på ei.se och Konsumenternas Energimarknadsbyrås webbplats samt i fjärrvärmelagen.

4.2.2 Prisinformation

Det huvudsakliga skälet till att fjärrvärmekunder begär förhandling enligt fjärrvärmelagen är att kunden har invändningar mot prishöjningar. För att få en förståelse för priset behöver kunden få information om hur priset bestäms, vad som motiverar prishöjningen och den historiska prisutvecklingen. Fjärrvärmekunden ska kunna finna priser och hur priset bestämts på fjärrvärmeföretagets webbplats.

4.2.3 Prispåverkande faktorer

För att fjärrvärmekunden ska kunna förstå prishöjningen behöver kunden veta vilka faktorer som påverkat den. Vid en förhandling ska fjärrvärmeföretaget ge kunden tillräckligt underlag för att kunna förstå skälen till ändringen och kunna ta ställning till om avtalsvillkoret är skäligt eller inte. Om förhandlingen avser en ändring av priset ska kunden få information om varför företaget har ändrat fjärrvärmepriset, vilka faktorer eller kostnader som har bidragit till det ändrade fjärrvärmepriset (exempel på sådana faktorer eller kostnader kan vara bränslekostnader, driftkostnader, investeringskostnader, räntekostnader, elpriser, avskrivningstid, teknisk prestanda och kostnader för alternativa uppvärmningssätt (förutsatt att dessa kostnader har varit bidragande till det

ändrade priset)⁶⁹, hur stora dessa kostnader är och, om förhandlingen avser en höjning av priset, kopplingen mellan prishöjningen och de faktorer som föranlett den.⁷⁰

4.2.4 Egen förbrukning och kostnader

För att kunna se hur prishöjningen påverkar fjärrvärmekundens egen kostnad för fjärrvärmeleveransen bör kunden ha information om sin egen förbrukning. Genom den egna förbrukningen får kunden en förståelse för hur en prishöjning påverkar den egna kostnaden för fjärrvärme. Uppgiften kan också ge kunskap om hur mycket kunden behöver minska sin förbrukning för att årskostnaden ska vara densamma, trots prishöjningen.

Uppgifter om den egna förbrukningen och kostnader för fjärrvärme ska gå att få från fjärrvärmeföretaget på Mina sidor, sms, e-post eller pappersutskrift. Uppgifterna går också att hitta på kundfakturan som innehåller information om de priser och måtvärden som fakturan grundas på samt en hänvisning till var fjärrvärmekunden kan hitta uppgifter om sin normalårskorrigerade energianvändning.

4.2.5 Fjärrvärmeföretagets ekonomi

För fjärrvärmekunden är det bra att ha en uppfattning om fjärrvärmeföretagets ekonomiska och finansiella ställning vilket går att finna i företagets resultat- och balansräkning. Där går också att få reda på information om vinstmarginaler, vinstutdelning och om företaget har en god ekonomi eller inte. Information om fjärrvärmeföretagets ekonomi finns i respektive företags årsredovisning och på Ei:s webbplats.

Alternativa uppvärmningsformer

Kunskap om vilka alternativa uppvärmningsformer som finns tillgängliga och kostnaden för dessa kan ge perspektiv på kostnader för den egna fjärrvärmeleveransen. En prishöjning på fjärrvärme kan vid jämförelse med andra uppvärmningsformer ge perspektiv på skäligheten. En jämförelse kan även leda till att kunden väljer att byta uppvärmningsform.

Information om andra uppvärmningsformer finns hos Energimyndigheten, Energi- och klimatrådgivningen, Konsumentverket och Konsumenternas Energimarknadsbyrå. För vissa kunder och potentiella fjärrvärmekunder i Sverige

⁶⁹ Vilka faktorer fjärrvärmeföretaget behöver ange beror på vilka faktorer som påverkat priset i den aktuella situationen. Faktorerna beror till stor del på företagets prismodell. Om företaget har en kostnadsbaserad prissättning behöver företaget redovisa vilka ökade kostnader de haft, såsom ökade bränslekostnader, medan vid en alternativkostnadsprissättning är det kostnader för alternativa uppvärmningssätt som är avgörande för det nya priset.

⁷⁰ Prop. 2007/08:60, s. 81 och Ei:s tillsynsbeslut den 14 november 2024 i ärende nr 2023–100498.

finns webbplatsen fjarrkontrollen.se⁷¹ där kunden kan göra en jämförelse mellan olika uppvärmningsformer vad gäller investerings- och driftskostnader.

4.3 Åtgärder för transparens och information

I detta avsnitt presenteras åtgärder för ökad transparens och information. Ei har förbättrat kundinformationen på ei.se om det existerande kundskyddet och även informationen till företagen om deras skyldigheter. Ei konstaterar i detta kapitel att fjärrvärmeföretagets förhandlingsskyldighet mer är en informationsdelning än en faktisk förhandling. De föreslagna åtgärderna i detta avsnitt fokuserar därför på att skapa förutsättningar för fjärrvärmekunder att få en bättre förståelse för fjärrvärmeföretagets förändringar av avtalsvillkor. Ei ser även ett behov av ökad transparens av fjärrvärmeföretagets ekonomiska förhållanden och kostnadseffektivitet och föreslår därför att en transparensplattform tas fram i kombination med att myndigheten varje år publicerar en fördjupad analys av fjärrvärmemarknaden.

4.3.1 Informationsåtgärder för ökad transparens

Ei har utökat den information som myndigheten publicerar på sin webbplats, ei.se. De förändringar som genomförts under januari 2025 presenteras i detta avsnitt.

Information om förhandling och medling

Innan Ei fick detta uppdrag var informationen på ei.se om fjärrvärmekundernas rätt till förhandling och medling knapphändig. Därför har Ei under januari 2025 publicerat nya texter som beskriver kundens rättigheter och fjärrvärmeföretagets skyldigheter. En särskild sida kommer fokusera på förhandling och medling. Här har Ei tagit fram punktlistor som beskriver de olika stegen i en förhandling respektive medling.

Beskrivningen innehåller information om att kunder har rätt att begära förhandling, vad förhandlingen innebär och vilka skyldigheter fjärrvärmeföretag har vid en förhandling. Vidare beskrivs hur en förhandling går till, hur kunderna kan förbereda sig och var de kan hitta mer information som kan vara relevant för att bedöma avtalsvilkorens skälighet⁷². I de fall en kund inte får tillräcklig information för att bedöma skäligheten beskrivs möjligheten att begära medling i Fjärrvärmenämnden. Informationen beskriver sedan hur medlingen i Fjärrvärmenämnden går till, var kunden kan hitta mer information, hur kunden kan förbereda sig och vad som sker beroende på hur medlingen går.

⁷¹ Fjarrkontrollen.se tillhandahålls av Profu och endast ett tjugotal fjärrvärmeföretag är anslutna, Profu, *Fjarrkontrollen*, hämtad 11 oktober 2024

⁷² Utifrån den information som presenterades i avsnitt 4.2.

Texten om förhandling och medling är skriven utifrån hur fjärrvärmelagen ser ut idag. I detta uppdrag konstateras att både förhandling och medling endast är en form av informationsdelning och att företagen inte är skyldiga att komma överens med kunden. Mot denna bakgrund kan både förhandling och medling tyckas verkningslösa, men detta är enligt dagens lagstiftning kundens enda möjlighet att påverka fjärrvärmeföretaget. Inför en förhandling eller medling kan kunden själv ta reda på de uppgifter som Ei rekommenderar, eller kan fjärrvärmeföretaget ge kunden dessa uppgifter under en förhandling eller medling. Efter att ha fått uppgifterna kan kunden ta ställning till om kunden bedömer att priset är skäligt eller inte. Bedömer kunden att priset inte är skäligt kan det leda till att kunden byter uppvärmningsform och/eller uppmärksammar andra kunder på att fjärrvärmeföretaget har oskäliga priser. Detta kan då leda till att även de väljer att ansöka om förhandling eller medling eller byter uppvärmningsform. På så sätt kan ändå förhandling och medling ge kunderna möjlighet att påverka företaget.

Den nya informationen inkluderar dessutom en länk till Fjärrvärmenämnden, där detaljerade anvisningar finns om hur en ansökan om medling bör utformas. Genom att följa dessa steg får kunden verktyg för att främja transparensen och dialogen under en förhandling enligt fjärrvärmelagen samt större möjlighet att bedöma skäligheten på ett strukturerat sätt.

Samlad information riktad till branschen om fjärrvärmeföretagens skyldigheter

En av åtgärderna i tidigare avsnitt handlar om att Ei har tagit fram nya webbtexter om fjärrvärme riktade till branschen. Informationen innehåller vilka regler som finns och vad som krävs av fjärrvärmeföretagen vid en förhandling.

Ei har inom ramen för myndighetens tillsyn granskat fjärrvärmeföretag och vilken information de lämnar till sina kunder vid en förhandling av fjärrvärmepreiser. Vid en förhandling ska fjärrvärmeföretaget ge kunderna tillräckligt underlag för att kunden ska förstå skälen till ändringen och kunna ta ställning till om avtalsvillkoret är skäligt eller inte (8 § punkterna 1–2 fjärrvärmelagen). Ei har i tillsynen ställt upp några specificerade krav på vilken information som ska lämnas enligt 8 § fjärrvärmelagen. Om förhandlingen avser en ändring av priset ska kunderna få information om:

- varför företaget har ändrat fjärrvärmepriset
- vilka faktorer eller kostnader som har bidragit till det ändrade fjärrvärmepriset (exempel på sådana faktorer eller kostnader kan vara bränslekostnader, driftkostnader, investeringskostnader, räntekostnader, elpriser, avskrivningstid, teknisk prestanda och kostnader för alternativa

uppvärmningssätt – förutsatt att dessa kostnader har varit bidragande till det ändrade priset)⁷³

- hur stora dessa kostnader är
- kopplingen mellan prishöjningen och de faktorer som föranlett den.⁷⁴

På sidan som vänder sig till branschen publicerar Ei myndighetens tillsynsbeslut gällande vilken information fjärrvärmeföretag ska lämna till kunder som begär förhandling enligt fjärrvärmelagen. Syftet med informationen är att förenkla för företagen att göra rätt när kunder begär förhandling. Webbtexterna utgår från de nuvarande reglerna om hur en förhandling ska gå till. Ei kommer även fortsättningsvis att granska den information fjärrvärmeföretagen ger kunden och kommer succesivt att fylla på med myndighetens tillsynsbeslut på sidan för att ge vägledning till fjärrvärmeföretagen i hur reglerna ska tolkas.

4.3.2 Tilläggsuppdrag till Ei att utveckla en transparensplattform

Ei ser behov av att utveckla en transparensplattform för fjärrvärme som gör det möjligt att få inblick i fjärrvärmeföretags verksamhet och finansiella ställning samt jämföra fjärrvärmeföretag med varandra. Den nya funktionen lyftes som ett åtgärdsförslag redan i Ei:s genomlysning av fjärrvärmemarknaden.⁷⁵ Inom ramen för detta uppdrag har åtgärden ytterligare utretts och bedömningen är att detta är en avgörande åtgärd för kundskyddet och att funktionen bör utvecklas de kommande åren

Transparensplattformens utformning är i linje med principerna för *sunshine regulation*⁷⁶, där syftet är att öka transparensen genom att tillgängliggöra information för kunder och allmänheten. Genom att öppet redovisa ekonomisk och teknisk information kan incitament skapas för fjärrvärmeföretag att agera konkurrenskraftigt och ansvarsfullt samtidigt som kunderna ges verktyg för att fatta informerade beslut.

Genom att lyfta fram fjärrvärmeföretagens prissättning och ekonomi i ljuset skapas förutsättningar för en form av självreglering. När fjärrvärmeföretagen vet att det finns en insyn i deras verksamhet och ekonomiska förutsättningar kan de känna sig hindrade att höja priser i den utsträckningen de önskar. Fjärrvärmekundens ställning kan då stärkas när pressen ökar på fjärrvärmeföretagen. Möjligheten att

⁷³ Vilka faktorer fjärrvärmeföretaget behöver ange beror på vilka faktorer som påverkat priset i den aktuella situationen. Faktorerna beror till stor del på företagets prismodell. Om företaget har en kostnadsbaserad prissättning behöver företaget redovisa vilka ökade kostnader de haft, såsom ökade bränslekostnader, medan vid en alternativkostnadsprissättning är det kostnader för alternativa uppvärmningssätt som är avgörande för det nya priset.

⁷⁴ Om förhandlingen avser en höjning av priset

⁷⁵ Ei, PM2024:01.

⁷⁶ *Sunshine regulation* är en regleringsmetod som syftar till att öka transparensen genom att offentliggöra jämförbar information. Motsvarande med svensk översättning "Solskensreglering".

göra jämförelser mellan olika fjärrvärmeföretag kan också bidra till att dämpa prishöjningar och skapa en slags indirekt konkurrens när fjärrvärmeföretag jämför sig med varandra.

Transparensplattformen har en viktig funktion att lyfta fram ekonomisk information på ett sätt som gör den lättillgänglig för kunder och allmänheten. I stället för att analysera data i Ei:s statistikdatabas utifrån kalkylblad i Excel och företagens årsredovisningar ska information finnas sammanställd för varje fjärrvärmeföretag med möjlighet till överskådlig jämförelse. Genom att viktiga ekonomiska parametrar som exempelvis vinstmarginal, resultat, aktieutdelning och belåningsgrad lyfts fram kan kunderna göra en bedömning av om en prishöjning är skäligen. Även fjärrvärmeföretags kostnadseffektivitet ska kunna bedömas utifrån uppgifter om kapitalkostnader, kostnader för drift och underhåll, administrativa kostnader och bränslekostnader.

En ökad insyn i en fjärrvärmeverksamhet stärker således fjärrvärmekundernas ställning genom att en kund kan ifrågasätta ett fjärrvärmeföretags prissättning utifrån en jämförelse med andra fjärrvärmeföretag. Möjligheten att göra jämförelser mellan olika fjärrvärmeföretag kan därmed bidra till att hålla nere priset för fjärrvärme och fungera som en måttstockkonkurrens. Informationen kan också användas av media som vill rapportera om fjärrvärmeföretagens verksamhet.

Den schweiziska reglermyndigheten ElCom använder sig av sunshine regulation som komplement till sin reglering av nättariffer.⁷⁷ De effekter som identifierats är att nätföretagens kostnader har stabiliserats och att prishöjningarna för nätavgifter begränsats.⁷⁸

Transparensplattformens utformning

Information om priser, prishöjningar och prissättningsmodeller är sannolikt de enskilt viktigaste parametrarna för kunderna. Transparensplattformen föreslås därför ha en funktion som på ett enkelt sätt presenterar denna information. Det ska även vara möjligt att göra prisjämförelser med andra fjärrvärmeföretag och på ett tydligt och klart sätt få en förklaring till fjärrvärmeföretagets val av prissättningsmodell samt de parametrar som används vid prissättningen.

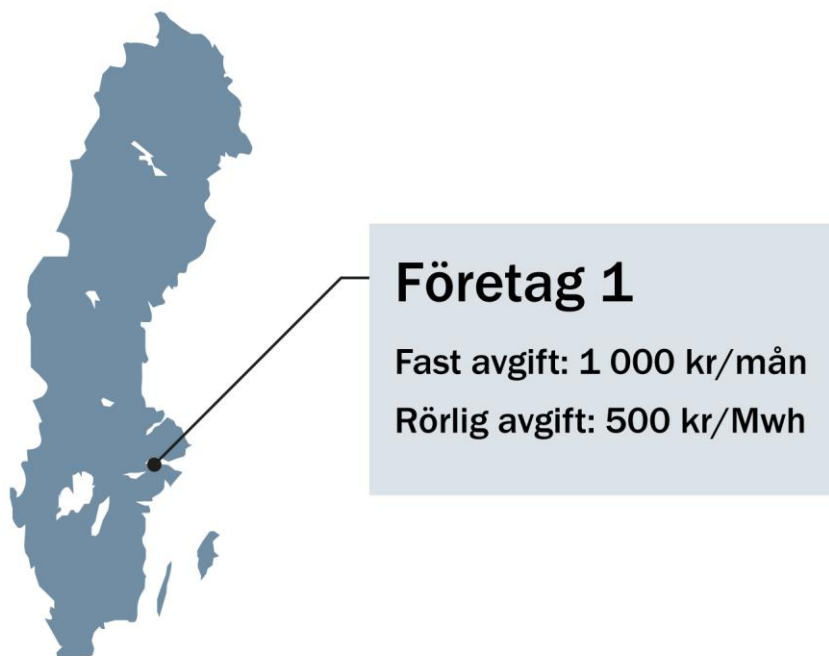
Denna information kommer kunderna kunna hitta genom att välja fjärrvärmeföretag i en lista samt att välja för vilka år informationen ska presenteras. För att säkerställa att plattformen är användarvänlig och möter kundernas behov kommer Ei att tillämpa användartester, genom detta

⁷⁷ Elcoms webbplats, hämtat 2025-01-23

⁷⁸ Underlag från Dauphine Club of Regulators och OECD, Sunshine Regulation: Implemented Practices and Observable Impacts, 2021. Diarienummer: 2024-101865 aktbilaga 18

tillvägagångssätt möjliggörs en flexibel och behovsanpassad utformning av plattformen. En potentiell lösning kan vara att erbjuda en Sverigekarta som verktyg för att identifiera och välja fjärrvärmeföretag (Figur 8.)

Figur 8 Exempel på Sverigekarta som används för illustration över priser.⁷⁹

En Sverigekarta skulle bidra till en ökad transparens genom att visa fjärrvärmeföretagens priser och var olika företag är aktiva i Sverige. En karta skulle vara ett bra verktyg för användare som finner det enklare att ta till sig information visuellt än genom att klicka sig fram till information i till exempel en rullista. Ei skulle genom en kartfunktion även på ett lätt sätt kunna tillhandahålla information om var i Sverige det finns fjärrvärmeföretag och vilka företag som är verksamma i vilka delar av landet samt öka transparensen genom att underlätta jämförelse av priser i olika delar av Sverige.

Idag rapporterar fjärrvärmeföretag in ekonomisk och teknisk information till Ei som myndigheten ser kan användas på transparensplattformen. Genom att informationen presenteras visuellt kan mottagaren lättare ta till sig informationen och få en förståelse för fjärrvärmeföretagens verksamhet. Den data som Ei ser som viktig för att kunna bedöma företagets nuvarande och historiska finansiella ställning är till exempel:

- avkastning på eget kapital och totalt kapital
- ekonomiskt resultat

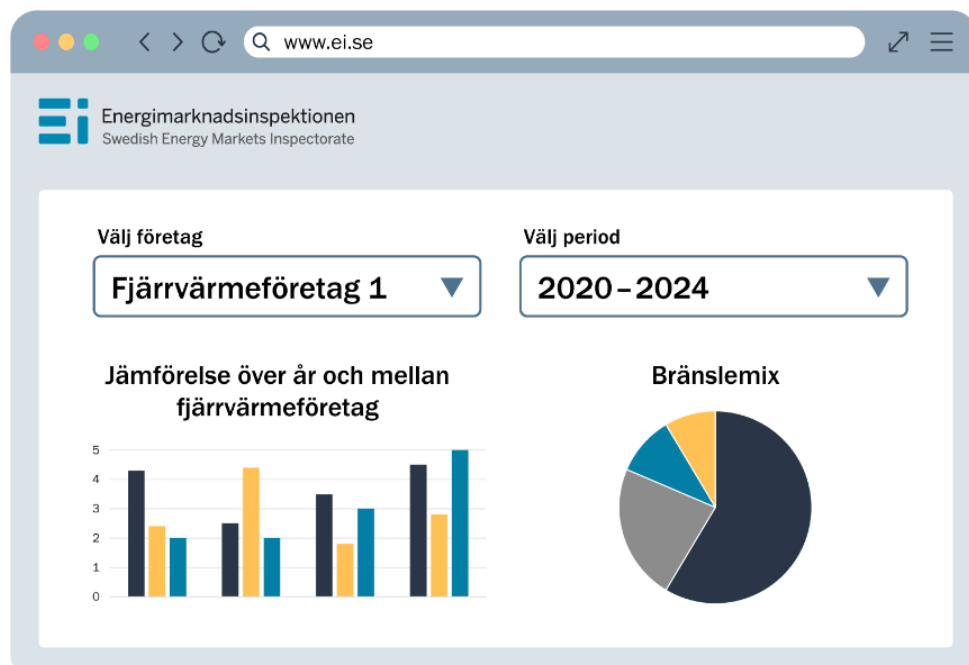
⁷⁹ Siffrorna på bilden är endast exempel och inga riktiga fjärrvärmepriser.

- intäkter och kostnader för fjärrvärmeverksamhet
- andra intäkter (el, avfall, sortering o.s.v.)
- aktieutdelning till ägare
- vinstmarginal
- årliga investeringar i fjärrvärmenät

I utvecklingen av transparensplattformen kommer Ei analysera de inrapporterade uppgifterna för att avgöra hur de kan användas samt om det finns andra uppgifter som behöver rapporteras in. Nya uppgifter kan göra att Ei behöver uppdatera föreskrifter om inrapportering och möjligen få bemyndigande att meddela föreskrifter om inrapportering av andra uppgifter.

Informationen ska presenteras på ett överskådligt, visuellt tilltalande och användarvänligt sätt i form av illustrationer, diagram och figurer eller genom andra tekniska lösningar. Med dessa verktyg ser Ei att både kunder och allmänheten kan ta till sig informationen på ett bättre sätt än genom det kalkylblad som informationen presenteras i idag. Exempel på hur det kan komma se ut illustreras i Figur 9.

Figur 9 Exempel på illustration av ekonomisk information.

Den ekonomiska informationen ska även kunna exporteras till ett kalkylprogram för ytterligare bearbetning och analys.

Transparensplattformen kan underlätta tillsynsarbetet

Ei ser även att transparensplattformen är ett viktigt verktyg i myndighetens tillsyn av fjärrvärmemarknaden och avser att analysera fjärrvärmeföretagens nyckeltal i en fördjupad analys som presenteras i en årlig rapport (se kommande åtgärdsförslag "Årlig rapport om läget på fjärrvärmemarknaden"). Prissättningen på fjärrvärmeverksamheten är oreglerad vilket gör myndighetens tillsyn av fjärrvärmemarknaden central för att kunna analysera och följa utvecklingen och säkerhetsställa kostnadseffektivitet.

Ei ser därför behov av att undersöka möjligheten av att införa en tillsynsavgift för att täcka myndighetens kostnader för tillsynen av fjärrvärmemarknaden på ett liknande sätt som en marknadsövervakningsavgift tas ut av marknadsaktörer⁸⁰ och en nätövervakningsavgift tas ut av nätinnehavare. Frågan om tillsynsavgift för fjärrvärme har utretts tidigare⁸¹ med ett förslag om en avgift som baseras på fjärrvärmeföretagets försålda volym fjärrvärme, exempelvis öre per såld MWh.

Tilläggsuppdrag och andra åtgärder

För att möjliggöra utvecklingen av transparensplattformen föreslår Ei att regeringen ger Ei ett separat uppdrag med särskilt anslag för framtagandet av webbplats för fjärrvärme. Framtagandet av webbplatsen med den nya funktionen uppskattas kosta cirka tre miljoner kronor och rymms inte inom myndighetens befintliga anslag.

Ei vill invänta de åtgärdsförslag som presenteras i slutredovisningen av regeringsuppdraget då dessa kan påverka transparensplattformens utformning. I slutredovisning av uppdraget kommer Ei att titta närmare på åtgärder för att öka tydligheten och transparensen av pris- och avgiftsstrukturerna samt ge förslag på förändringar av dessa. Resultatet av denna del kan komma att förenkla jämförelsen mellan företag på transparensplattformen. Även åtgärder för ett ökad kundskydd mot oskäliga prisökningar kommer att analyseras. Skulle en åtgärd om att pröva skäligheten av ett fjärrvärmepris bli aktuell så kan transparensplattformen och dess konkurrensmåttstock vara en värdefull utgångspunkt i bedömningen. Uppdraget för framtagandet av transparensplattformen föreslås därför avrapporteras först under hösten 2026.

Lagförslag att fjärrvärmeföretag ska publicera länk till ei.se om fjärrvärme samt införande av en tillsynsavgift

Syftet med en transparentplattform för fjärrvärme är att det ska bli enklare för fjärrvärmekunderna att hitta information. Ei kommer därför i det fortsatta arbetet

⁸⁰ Marknadsövervakningsavgiften fördelas på de aktörer som är registrerade i den svenska delen av Ceremp (Centralized European Register for Energy Market Participants) och administreras av Ei.

⁸¹ SOU 2003:115, Tryggare fjärrvärmekunder ökad transparens och åtskillnad mellan el- och fjärrvärmeverksamhet

utreda ett lagförslag om att fjärrvärmeföretagen på sin webbplats ska hänvisa till Ei:s transparensplattform alternativt till ei.se där det finns information fjärrvärme. Ei kommer även utreda ett lagförslag om införande av en tillsynsavgift som tas ut av fjärrvärmeföretagen för att säkerhetsställa myndighetens tillsynsarbete av fjärrvärmemarknaden och förvaltning av transparensplattformen. I slutrapporten till uppdraget kommer Ei lämna författningsförslag med tillhörande konsekvensanalys för åtgärdsförslagen.

4.3.3 Årlig rapport om läget på fjärrvärmemarknaden

Enligt Ei:s instruktion⁸² ska Ei följa och analysera utvecklingen på fjärrvärmemarknaden. Framöver kommer Ei att publicera en årlig statusuppdatering av läget på fjärrvärmemarknaden i samband med fjärrvärmeföretagens aviserade prisförändringar av fjärrvärmepriserna. Nyckeltalen från transparensplattformen är viktiga redskap i tillsynsmyndighetens marknadsövervakning. Rapporten kommer att summera Ei:s analyser av fjärrvärmemarknaden och lyfta fram de fjärrvärmeföretag som har utmärkande nyckeltal i form av prishöjningar, aktieutdelningar, vinstmarginaler etcetera. Ei vill invänta de förslag som kommer att läggas fram om ett ökat kundskydd inom ramen för detta uppdrag och ser att första publiceringen av den årliga rapporten kommer att kunna ske under år 2026.

Målgruppen för den årliga rapporten är fjärrvärmekunder och allmänheten. Rapporten kommer användas vid Ei:s kommunikationsinsatser för att informera om exempelvis kommande prishöjningar på fjärrvärme. Syftet med rapporten är att analysera fjärrvärmeföretagens verksamhet och på så vis få en inblick i företagets ekonomiska resultat och kostnadseffektivitet. Rapporten kommer erbjuda en mer djupgående analys än vad som presenteras på den föreslagna transparensplattformen.

⁸² Förordning (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen.

5 Tredjepartstillträde och spillvärme

I detta kapitel presenteras resultatet av delredovisningens tredje och sista del att utifrån det reviderade energieffektiviseringsdirektivet utreda hur det reglerade tillträdet till fjärrvärmenät för tredje part fungerar, i syfte att förbättra potentialen för nyttjande av spillvärme. Utredningen utgår från en konsultrapport⁸³ som baseras på litteraturstudier och en kartläggning som genomförts genom enkäter och intervjuer med fjärrvärmeföretag och leverantörer av spillvärme.⁸⁴

5.1 Tredjepartstillträde förekommer i olika former

I de större fjärrvärmenäten i Sverige är användningen av spillvärme från tredjepartsleverantörer betydande. Användandet av spillvärmen ökar resurseffektiviteten i genom att tillvarata värme som annars hade gått förlorad samt ersätter andra bränslen som är dyrare. Detta kan även minska trycket på fjärrvärmepriset gentemot kunderna genom att sänka kostnaderna för värmeproduktionen.

Med den nya fjärrvärmelagen (2008:263) infördes en skyldighet för fjärrvärmeföretag att förhandla med den aktör som vill ha tillträde till fjärrvärmenätet för att mata in egenproducerad värme (spillvärme).⁸⁵ Regeln kompletterades under 2014 med möjligheter för spillvärmeleverantören att under vissa förutsättningar få ett reglerat tillträde till nätet.⁸⁶ I fjärrvärmelagen används begreppet *tillträde till rörledning* och i allmänt tal används begreppet tredjepartstillträde.

5.1.1 Spillvärmeproduktion och potential

Idag är det 85 fjärrvärmeföretag som i någon form tar emot spillvärme från spillvärmeleverantörer. De huvudsakliga aktörerna som säljer spillvärme till fjärrvärmeföretag är tillverkande företag, men även avloppsreningsverk, detaljhandelsföretag och forskningsanläggningar förekommer.⁸⁷

Den totala användningen av spillvärme har varit relativt stabil de senaste tio åren från cirka 3,9 TWh år 2014 till cirka 4,5 TWh år 2023. I Energimyndighetens förslag

⁸³ Fjärrvärmens spillvärmeutnyttjande – tredjepartstillträde i praktiken (på uppdrag av Ei) (CIT, 2024)

⁸⁴ Underlagsrapporten kommer att publiceras i samband med denna delrapport.

⁸⁵ 37 § fjärrvärmelagen.

⁸⁶ 37 a–d §§ fjärrvärmelagen, prop. 2013/14:187 *Reglerat tillträde till fjärrvärmenäten*.

⁸⁷ Fjärrvärmens spillvärmeutnyttjande – tredjepartstillträde i praktiken (på uppdrag av Ei) (CIT, 2024)

till fjärrvärme- och kraftvärmestrategi⁸⁸ uppskattas spillvärmens framtida potential till 90–140 TWh. Spillvärme kan komma ur den pågående gröna omställningen från exempelvis nya industrisatsningar inom stålproduktion, och den spillvärmens uppskattas till omkring 30–40 TWh. Den största andelen spillvärme förväntas komma från biodrivmedelsproduktion till tunga transporter med en teoretisk potential på 60–100 TWh.

5.1.2 Förhandlat tredjepartstillträde

Enligt 37 § fjärrvärmelagen är ett fjärrvärmeföretag skyldigt att förhandla om tillträde till företagets rörledningar om en spillvärmeleverantör begär tillträde för att mata in värme. Villkoren i ett förhandlat tredjepartstillträde förhandlas fram mellan fjärrvärmeföretaget och spillvärmeproducenten. På så sätt finns möjlighet att ta hänsyn till lokala förutsättningar för det specifika tillträdet till fjärrvärmenätet.

Skyldigheten innebär att fjärrvärmeföretaget ska försöka komma överens om ett tillträde med spillvärmeleverantören. Om parterna inte kan komma överens ska fjärrvärmeföretaget ange skälen varför tillträde inte medges.

5.1.3 Reglerat tredjepartstillträde

Det reglerade tillträdet syftar till att stärka värmeleverantörernas position i de fall fjärrvärmeföretagen nekar tillträde utan sakliga skäl. I det fall fjärrvärme- och spillvärmeföretaget inte kan komma överens om villkoren för tillträdet är fjärrvärmeföretaget skyldigt att medge ett reglerat tillträde till fjärrvärmenätet (37 a–d §§ fjärrvärmelagen). Spillvärmeleverantören får då ett fullständigt tillträde till fjärrvärmenäten genom att nätägaren har skyldighet att tillåta tillträde för olika producenter.⁸⁹

Tillträdet till fjärrvärmenätet förutsätter att vissa förutbestämda villkor är uppfyllda som exempelvis att framledningstemperaturen är av prima värme⁹⁰, att anläggningen inte redan är eller har varit ansluten till fjärrvärmenätet.

Fjärrvärmeföretaget har ingen skyldighet att medge tillträde om fjärrvärmeföretaget kan visa att det finns risk för att det lider skada genom tillträdet. Ett sådant nekande ska fjärrvärmeföretaget skriftligen underrätta spillvärmeleverantören om samt skälen för det (37 a § fjärrvärmelagen).

Fjärrvärmeföretaget har rätt att ta ut en avgift för att täcka kostnader för att ta fram avtalsförslag om tillträde. Villkoren i förslaget ska vara skäliga och ska gälla i tio år (37 b–c §§ fjärrvärmelagen) och det ska framgå vad som är anslutningspunkten för

⁸⁸ Energimyndigheten, *Förslag till en fjärrvärme och kraftvärmestrategi – Slutleverans*.

⁸⁹ SOU 2011:44 s. 202.

⁹⁰ Prima värme definieras i 2 § fjärrvärmelagen som värme från hetvatten eller annan värmebärare för uppvärmning, som i anslutningspunkten har en sådan temperatur och sådant tryck att den är möjlig att mata in på framledningen utan att ytterligare värmeenergi eller pumpenergi behöver tillföras.

tillträdet, tidpunkten för anslutning och vilka tekniska åtgärder som krävs för anslutningen. Spillvärmelieferantören ska betala investeringskostnaden för anslutningen. Fjärrvärmeföretaget ska ta emot värme i skäligen omfattning och betala ersättning till spillvärmelieferantören för den inmatade värmen. Ersättningen ska motsvara fjärrvärmeföretagets nytta av värmen.

Eventuella tvister om det reglerade tillträdet prövas av tillsynsmyndigheten som är Ei (37 c–d §§ fjärrvärmelagen). Ingen tillsyn har genomförts för det reglerade tillträdet då det inte funnits några indikationer på överträdelser av reglerna i fjärrvärmelagen.

5.2 Regler om spillvärme i EU-direktiv

Det finns regler om spillvärme i EU:s energieffektiviseringsdirektiv⁹¹ och förnybartdirektivet⁹². I detta avsnitt presenteras relevanta artiklar om spillvärme i de två direktiven.

5.2.1 Tredjepartstillträde i energieffektiviseringsdirektivet

Under 2023 uppdaterades EU:s energieffektiviseringsdirektiv som syftar till att främja energieffektivitet i EU. I direktivet finns ett antal artiklar som syftar till att främja användningen av spillvärme och spillkyla i fjärrvärme- och fjärrkylanät. Utgångspunkten är användning av spillvärme och spillkyla⁹³ utan att nämna tillträde till fjärrvärmenät och vilka parter som engageras.

I direktivets artikel 25 om bedömning och planering av värme och kyla ska medlemsstaterna göra en heltäckande bedömning avseende värme och kyla som ska skickas till kommissionen. Medlemsstaterna ska vidta specifika åtgärder om det enligt bedömningen finns en kostnadseffektiv potential för tillämpning av högeffektiv kraftvärme och/eller effektiv fjärrvärme och fjärrkyla från spillvärme. Dessa innefattar åtgärder för:

- utveckling av en effektiv infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla för att uppmuntra utvecklingen av anläggningar för utnyttjande av spillvärme, inbegripet i industrisektorn, och
- för att hantera utvecklingen av högeffektiv kraftvärme och användningen av värme och kyla från spillvärme och förnybara energikällor (artikel 25.4 energieffektiviseringsdirektivet).

⁹¹ Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023/955 (omarbetning).

⁹² Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, (EUT L 2023/2413 31.10.2023)

⁹³ Kylvatten som spill i en process

För att säkerställa att potentialen som identifieras också blir verklighet ska medlemsstaterna anta policyer och åtgärder som omfattar minst de aspekter som återfinns i bedömningen (artikel 25.5 energieffektiviseringsdirektivet).

Lokala värme- och kylplaner

Energieffektiviseringsdirektivet ställer också krav på medlemsstaterna att säkerställa att regionala och lokala myndigheter utarbetar lokala värme- och kylplaner, särskilt i kommuner med fler än 45 000 invånare. Planerna ska innehålla en uppskattning och en kartläggning av potentialen för att öka energieffektiviteten, med särskilt fokus på återvinning av spillvärme, lågtempererad fjärrvärme,⁹⁴ högeffektiv kraftvärme och förnybar energi (artikel 25.6 energieffektiviseringsdirektivet).

Alla relevanta parter ska enligt direktivet få möjlighet att delta i utvecklingen av värme- och kylplanerna och de policyer och åtgärder som följer av dem. Staten ska ge rekommendationer och stöd till de regionala och lokala myndigheterna för att genomföra åtgärderna, som sedan ska granskas av en behörig myndighet (artikel 25.6 stycke 2–4 energieffektiviseringsdirektivet).

Kriterier för effektiva system

Energieffektiviseringsdirektivet fastställer också kriterier för vad som är ett effektivt system för fjärrvärme. Kriterierna gäller fram till 2027 men kommer successivt att skärpas fram till och med år 2050. Från och med 2050 måste fjärrvärmesystem helt baseras på förnybar energi, spillvärme, eller en kombination av båda för att betraktas som effektiva. Alternativt kan medlemsstaterna välja att använda kriterier för specifika växthusgasutsläpp med ett nollutsläppsmål från och med 2050 (artikel 26 energieffektiviseringsdirektivet).

De fjärrvärmeföretag med en kapacitet över 5 MW som inte uppfyller kraven för effektiva system från och med 2025, ska ta fram en åtgärdsplan vart femte år för att öka energieffektiviteten, minska distributionsförluster och öka andelen förnybar energi. Spillvärme nämns inte specifikt i dessa åtgärdsplaner men spillvärmeanvändning ingår i de kriterier som planen ska uppfylla (artikel 26.5 energieffektiviseringsdirektivet).

Datacenter och kostnadsnyttoanalyser

Energieffektiviseringsdirektivet reglerar också användningen av spillvärme i datacenter⁹⁵. Om det är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart ska datacenter med en total energitillförsel på över 1 MW återvinna spillvärme eller använda andra

⁹⁴ Lågtempererad fjärrvärme avser värme som håller en temperatur under 70-grader Celsius.

⁹⁵ En byggnad eller en grupp av byggnader avsedd att inrymma, ansluta och driva datorsystem, servrar och kringutrustning för datalagring, databehandling och/eller datadistribution samt relaterad verksamhet. Definieras förordning (EG) nr 1099/2008 definition 2.6.3.1.16 i bilaga A

tillämpningar för spillvärmeåtervinning (artikel 26.6–7 energieffektiviseringsdirektivet).

För datacenter ställs också krav på potentiell anslutning till ett fjärrvärmesystem. Kraven innebär att man ska beakta om spillvärmen skulle kunna användas med användbar temperaturnivå med minimal ytterligare energitillförsel som exempelvis genom någon typ av värmepumpning (artikel 26.7 andra stycket energieffektiviseringsdirektivet).

Direktivet ställer även krav på att det ska genomföras en särskild bedömning och kostnadsnyttoanalys när en nyplanering eller omfattande uppgradering av anläggningar sker. De anläggningar som omfattas är termiska elproduktionsanläggningar över 10 MW, industrianläggningar över 8 MW och tjänsteanläggningar över 7 MW som exempelvis avloppsreningsverk. Gränsen för att omfattas har sänkts i den reviderade versionen av direktivet (artikel 26.7 energieffektiviseringsdirektivet).

5.2.2 Tredjepartstillträde i förnybartdirektivet

I förnybartdirektivet föreskrivs att behöriga nationella, regionala och lokala myndigheter integrerar bestämmelser om användning av spillvärme och spillkyla i tidiga skeden av fysisk planering för bebyggelse, näringsliv och infrastruktur. Syftet är att främja utvecklingen av infrastruktur för fjärrvärme och fjärrkyla som möjliggör produktion från förnybara källor, spillvärme och spillkyla i kombination med värmeenergilagring.

Tillträde till fjärrvärme- och fjärrkylanät

I förnybartdirektivet föreskrivs att den systemansvariga myndigheten (Ei) ska säkerställa att fjärrvärme- och fjärrkylesystem med en kapacitet över 25 MW uppmantras att ansluta eller erbjuda anslutning och köp från tredjepartsleverantörer. Detta gäller särskilt när dessa system behöver möta efterfrågan från nya kunder, utöka eller ersätta produktionskapacitet. Processen för detta ska vara icke-diskriminerande och den ansvariga myndigheten ska fastställa kriterier för dessa anslutningar (artikel 24.5 a-d).

Om vissa villkor är uppfyllda får fjärrvärme- och fjärrkyleleverantörer neka anslutning och köp av värme och kyla. Exempelvis får anslutning nekas om fjärrvärmenätet saknar nödvändig kapacitet på grund av andra leveranser från förnybara energikällor eller spillvärme, eller om den värme eller kyla som levereras inte uppfyller de tekniska kraven för anslutning. Om en anslutning nekas ska den systemansvariga myndigheten informeras om orsakerna och de åtgärder som krävs för att möjliggöra anslutning. Enligt direktivet ska det finnas regler som säkerställer att det finns ett lämpligt förfarande för att åtgärda omotiverade avslag.

Samarbete och dialog

För att underlätta användningen av spillvärme och spillkyla uppmanas medlemsstaterna att vid behov inrätta en grupp av aktörer för samordning och dialog. Detta innefattar samarbete mellan systemansvariga för fjärrvärme och fjärrkyla och potentiella källor till spillvärme och spillkyla inom industrin och tjänstesektorn.

Dialogen ska även inkludera lokala myndigheter med ansvar för planering och godkännande av energiinfrastrukturer, vetenskapliga experter samt energigemenskaper inom uppvärmning och kylning. Bland de källor som nämns i industrin och tjänstesektorn i direktivet återfinns särskilt datacenter, industrianläggningar, stora kommersiella byggnader, energilagransanläggningar och kollektivtrafik.

5.3 Nulägesanalys

I detta avsnitt presenteras resultatet från de intervjuer och den enkätundersökning som genomförts i underlagsrapporten⁹⁶ till detta kapitel. Enkäten skickades till 240 företag och besvarades av 90 fjärrvärmeföretag och 22 möjliga spillvärmeleverantörer. Utöver enkäterna har 15 intervjuer genomförts med representanter från fjärrvärmeföretag som tar emot spillvärme samt några som inte tar emot.

5.3.1 Förutsättningar och drivkrafter

I den undersökning som genomförts bland fjärrvärmeföretag uppgav cirka 60 procent av de tillfrågade att de tar emot spillvärme, varav hälften tar emot mer än 20 GWh per år. Drivkrafterna är i första hand att ta vara på en resurs som annars går förlorad. Spillvärme anses också göra fjärrvärmesystemet mer robust, ge konkurrensfördelar och lägre produktionskostnader samt kunna användas för att optimera fjärrvärmesystemet.

Förutsättningarna för att ta emot spillvärme är lokala och varierar över landet. Mängden spillvärme ett fjärrvärmeföretag kan ta emot beror i första hand på spillvärmens temperatur, hur stor andel spillvärme som redan tas emot samt fjärrvärmeproduktionens sammansättning i övrigt. När förutsättningarna är rätt som exempelvis att det är ekonomiskt lönsamt eller att spillvärmens temperatur är rätt upprättas vanligtvis ett affärssamarbete.

Spillvärmens temperatur är avgörande för hur den kan matas in i fjärrvärmenätet. Spillvärme kan levereras via framledningen, returledningen eller båda, vilket är beroende av systemets fram- och returledningstemperaturer. Om spillvärmens inte har den temperatur som krävs för direktleverans kan temperaturen behöva höjas

⁹⁶ Fjärrvärmens spillvärmeutnyttjande – tredjepartstillträde i praktiken (på uppdrag av Ei) (CIT, 2024)

med hjälp av värmepumpar. I vissa fall blandas spillvärmen med annan värme av högre temperatur, ofta i kombination med värmepumpar.

Andra faktorer som påverkar mottagningen av spillvärme är den geografiska placeringen i fjärrvärmenätet och trycket vid anslutningspunkten. Dock finns det sällan krav på att leverera en viss volym eller effekt.

De tredjepartstillträden som idag finns baseras huvudsakligen på förhandlat tillträde genom att samarbete etablerats mellan en spillvärmeleverantör och ett fjärrvärmeföretag. Vanligtvis är det fjärrvärmeföretaget som tar kontakt med företag med spillvärme för att initiera en diskussion om tredjepartstillträde. Villkor och ersättning för försäljning av spillvärme regleras i individuella avtal som förhandlas fram mellan parterna. Avtalen anpassas efter de specifika omständigheterna för anslutningen i varje enskilt fall. I stället för strikta krav och sanktioner bygger avtalen generellt på tillit och långsiktiga relationer.

5.3.2 Tekniska hinder

De tre huvudsakliga tekniska begränsningarna som finns för att ta emot mer spillvärme jämfört med nuvarande nivå uppges vara begränsningar i kapaciteten i det befintliga fjärrvärmenätet, att spillvärmen har en för låg temperatur samt spillvärmeleverantörernas vilja att investera i tekniska lösningar som värmepumpar för att möta temperaturkraven.

Temperaturen på spillvärmen sätter en teknisk begränsning i mängden spillvärme som går att ta emot i befintliga fjärrvärmenät. Det skulle vara möjligt att ta emot mer spillvärme genom att bygga ut det befintliga fjärrvärmenätet med nya områden med lägre framledningstemperatur. Då skulle fjärrvärme med lägre temperaturer kunna användas i högre utsträckning.

Temperaturnivåerna i fjärrvärmesystem som består av prima värme skapar idag ett hinder för att utnyttja lågtempererad spillvärme. För att fjärrvärmeföretaget ska kunna tillgodogöra sig spillvärmen behöver temperaturen på spillvärmen höjas med hjälp av värmepumpar. Det förutsätter investering i värmepumpar vilket gör att spillvärmens nytta blir beroende av elpriset. Spillvärmens konkurrenskraft minskar när elpriset är högt då kostnaden för att höja temperaturen blir högre, förutsatt att exempelvis priset på biobränsle som används i fjärrvärmeverket inte förändras.

De industrier som levererar spillvärme anger att de skulle kunna öka sina leveranser. Orsaken till att det inte sker är begränsningar vad gäller finansiering för att genomföra nödvändiga investeringar. De intervjuade spillvärmeleverantörerna betonar att försäljning av spillvärme inte är en del av kärnverksamheten och att de behöver fokusera sina resurser på sin

kärnverksamhet. Dessutom har spillvärmeleverantörer lyft att de fokuserar på att energieffektivisera den egna verksamheten samt på egenanvändning av spillvärmerna. Det innebär att utbudet av spillvärme som finns tillgängligt för fjärrvärmenätet blir mindre.

Det som också begränsat fjärrvärmeföretagens användning av spillvärme är att de industrier som levererar spillvärme till fjärrvärmesystemen har återkommande underhållsstopp, årligen eller med några års intervall. När industrierna inte levererar spillvärme får fjärrvärmeföretagen producera den efterfrågade värmen utan tillskott från spillvärme.

En annan begränsning för att ta hand om mer spillvärme är avståndet mellan industri och fjärrvärmenät. Värmeförluster och investeringskostnader för att anlägga nytt nät ökar med avståndet. Inkopplingen till industrin som tillhandahåller spillvärmerna kan då bli komplicerad, vilket kan medföra en betydande risk för industrin men också försämra lönsamheten.

5.3.3 Tekniska möjligheter

Fjärrvärmeföretag har framfört möjligheten att ta emot mer spillvärme genom att utöka befintliga fjärrvärmenät till nya områden med lägre framledningstemperatur. Det skulle möjliggöra direkt användning av lågtempererad spillvärme utan behov av temperaturhöjning med värmepumpar. Ett sådant nät kräver förberedelser som att utforma byggnader och infrastruktur som är optimerade för lägre temperaturer, använda energieffektiva byggnadsmaterial och tekniker som minskar värmeförluster, vilket är avgörande för att maximera effektiviteten i lågtemperaturssystem.⁹⁷

Fjärrvärmeföretagen framhåller att om lågtempererade fjärrvärmenät ska kunna etableras så behöver kommuner och regioner förenkla för detta exempelvis genom sina energiplaner och energistrategier. Ett sådant arbete skulle enligt fjärrvärmeföretagen kunna bidra till att öka och sprida kunskap om spillvärmens nyttor.

En spillvärmeleverantör som intervjuats ser att en framgångsfaktor för att kunna ta tillvara mer spillvärme är att skapa nya samarbeten som drivs av kommuner. En dialog i ett tidigt skede mellan fjärrvärmeföretag, industrier med potentiell spillvärme och andra relevanta aktörer skulle kunna öka spillvärmeanvändningen.

⁹⁷ Tidningen Energi – El, värme & kyla, *Ny handbok: Fördelarna med lågtempererad fjärrvärme*, senast uppdaterad 30 november 2021, hämtad 21 november 2024,

5.3.4 Ekonomiska hinder

De fjärrvärmeföretag som intervjuats och som inte tar emot spillvärme har uppgett att de är intresserade av spillvärme men har svårigheter att skapa ett affärssamarbete. Ett fjärrvärmeföretag har påtalat att de haft svårt att få industrin intresserad av ett samarbete. Industrin menar att det är en för liten affär för att den ska vara tillräckligt värdeskapande. De framhåller också att det är fjärrvärmeföretagen som letar efter industrier som är intresserade av att leverera spillvärme och inte tvärtom.

Ett skäl som nämnts till att fjärrvärmeföretaget är drivande i affärssamarbetet är att fjärrvärme är deras huvudverksamhet, medan spillvärme vanligtvis är en mindre prioriterad fråga för lämpliga industrier då huvudverksamheten är en annan. Potentiella spillvärmeleverantörer är då mindre engagerade i frågan vilken kan leda till att även lovande projekt inte blir av.

Av de intervjuer som genomförts framgår att fjärrvärmeföretagen och potentiella spillvärmeleverantörer har olika återbetalningstider för sina investeringar. Det gör att investeringar försvåras. Fjärrvärmeföretag har ofta återbetalningstider på 20–30 år medan industrier har kortare återbetalningstid på 1–3 år för samma investering. Orsaken till det anses vara att spillvärme inte är en del av den industriella kärnverksamheten vilket ställer högre krav på återbetalning. Skillnaderna leder till att det ofta är fjärrvärmeföretaget som bär investeringen vilket ställer höga krav på tillit till spillvärmeleverantören att leverera spillvärme långsiktigt.

Utöver de ekonomiska hinder som tagits upp ovan nämns också spillvärmens miljövärdering, implementeringen av EU ETS⁹⁸ och kvalitetskrav som påverkar möjligheten att leverera spillvärmerna. Dessa redogörs för mer nedan.

Förändring av spillvärmens miljövärdering

De intervjuade fjärrvärmeföretagen anser att användning av spillvärme är resurseffektivt genom att de använder värme som annars skulle gå förlorad. Det gör att spillvärmens miljövärdering innebär nollutsläpp av koldioxid. Det sammanfaller med den allmänna uppfattningen bland fjärrvärmeföretag och större fjärrvärmeanvändare att spillvärme ska ses som miljömässigt gratis och koldioxidneutral i en miljövärdering.

De intervjuade fjärrvärmeföretagen har uppgett att eventuell förändring av spillvärmens miljövärdering skulle skada lönsamheten för spillvärme. Detta hände exempelvis med fjärrvärme från avfallsförbränning. Miljöbelastning från avfallsförbränning allokeras till fjärrvärmerna där själva utsläppet uppstår i stället för hos producenter eller säljarna av den fossila andelen. Utsläppen hamnar

⁹⁸ Europeiska kommissionen, *What is the EU ETS?* Hämtad 19 november 2024,

därmed hos slutkunderna. Detta får i sin tur negativa konsekvenser för fjärrvärmens konkurrenskraft. En annan konsekvens som framförs är att om miljövärderingen av spillvärme skulle ändras så kan det leda till att vissa fastighetsägare som vill vara koldioxidneutrala väljer att avstå från fjärrvärme.

EU ETS har gjort det för dyrt för mindre spillvärmeleverantörer

Flera fjärrvärmeföretag har framfört att den så kallade *opt-in-regeln* för det europeiska systemet för handeln med utsläppsrätter EU ETS har verkat hindrande för framför allt mindre spillvärmeleverantörer. Sverige har valt att inkludera (opt-in) anläggningar under 20 MW i EU ETS, om de är kopplade till ett fjärrvärmennät över 20 MW. Regeln har verkat kostnadsdrivande spillvärmeleverantörerna då de måste vara med i utsläppshandeln med tillhörande administrativa krav. Som en del av genomförandet av det reviderade ETS-direktivet⁹⁹ kommer de reglerna försvinna från 1 januari 2026.¹⁰⁰

Osäkerhet i leveranssäkerhet för spillvärme

En viktig aspekt i det förhandlade tillträdet är att fjärrvärmeföretagen vanligtvis bär investeringsrisken men också risken gentemot kund. Fjärrvärmeföretagen garanterar vanligtvis en viss effekt till kunden medan en spillvärmeleverantör sällan kan garantera 100 procent leveranssäkerhet. Spillvärmeleveransen är bland annat beroende av efterfrågan på produkterna, konjunkturläget och tillfälliga stopp eller planerade underhållsstopp i produktionen. Fjärrvärmeföretag verkar möta denna risk genom att antingen ha flera spillvärmesamarbeten och/eller tillhandahålla reservkraft. Detta leder till att lönsamheten minskar för spillvärme.

5.3.5 Ekonomiska möjligheter

Spillvärme saknar en faktisk marknad med handel för försäljning vilket beror på att det saknas etablerade försäljningskanaler. Det gör det svårt att identifiera möjliga källor till spillvärme med god kvalitet vilket kan leda till att transaktionskostnaderna¹⁰¹ för spillvärmeanvändningen blir hög. Det leder i sin tur till att lönsamheten för att använda spillvärme minskar, vilket motverkar användningen av spillvärme. För att minska transaktionskostnaderna och öka transparensen skulle exempelvis kommunala värmeplaner enligt energieffektiviseringsdirektivet vara till hjälp. I kartorna kan tillgång och behov av värme inom en kommun eller en region kunna tydliggöras vilket kan hjälpa fjärrvärmeföretag att identifiera potentiella spillvärmekällor.

⁹⁹ Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG, EUT L 275, 25.10.2003.

¹⁰⁰ Naturvårdsverket, *Verksamheter som omfattas*, senast granskad 23 augusti 2024, hämtad 2024-10-29

¹⁰¹ Enkelt uttryckt är transaktionskostnader kostnader som uppstår före eller i samband med en ekonomisk transaktion, exempel på transaktionskostnader är sökkostnader, kostnader för att skriva kontrakt, kostnader för informationsinhämtning o.s.v.

En annan framgångsfaktor för att minska transaktionskostnaderna och möjliggöra ett ökat utnyttjande av spillvärme uppges vara att försöka hitta nya sätt att samarbeta. Förslag som framförts är exempelvis att i ett tidigt skede ha en dialog mellan fjärrvärmeföretag, industri med potentiell spillvärme att leverera samt andra relevanta aktörer, som lokala myndigheter. I intervjuerna har det framförts att en viktig förutsättning för framgångsrika samarbeten är långsiktiga goda relationer mellan parterna, transparens, tillit och ett förtroende parterna emellan.

I grunden har kommunerna redan idag i uppgift att främja hushållningen med energi och verka för en säker och tillräcklig energitillförsel, enligt 1 § lagen (1977:439) om kommunal energiplanering. Denna uppgift innebär bland annat att lokalisera energibehov, energiproduktion och infrastruktur för energiförsörjning och att samverka med annan kommun eller betydande intressent inom användning, tillförsel eller distribution av energi (2 § lagen om kommunal energiplanering).¹⁰²

En annan möjlighet som lyfts är etablering av en aktör som har till uppgift att få till flera samarbeten mellan fjärrvärmeföretag och potentiella spillvärmeleverantörer. Aktören skulle fungera som slags mäklare som skulle knyta ihop samarbetet och affären mellan parterna.

Prissättning av spillvärme påverkar potentiella leverantörer

Det finns ett antal olika prissättningsmodeller för spillvärme. I vissa fall utgår den från en indexering mot bränslepriser och i andra fall utifrån marginalkostnaden för annan produktion. Det förekommer även att ett eventuellt överskott från spillvärmeförsäljningen delas lika mellan spillvärmeleverantör och fjärrvärmeföretag.

I huvudsak finns det fyra prissättningsmodeller som används i praktiken.

- Nyttan från användning av spillvärme delas lika mellan parterna.
- Fjärrvärmeföretaget erbjuder spillvärmeleverantören en något högre ersättning än leverantörens kostnad för att kyla spillvärmerna.
- Priset för spillvärmerna är satt på en lägre nivå än den genomsnittliga produktionskostnaden i fjärrvärmeföretagets ordinarie anläggningar.
- Priset för spillvärmerna sätts på en lägre nivå än produktionskostnaden i en ny anläggning.

¹⁰² Energimyndigheten, *Lagen om kommunal energiplanering i en tid av förändring*, senast uppdaterad 24 juni 2024, hämtad 21 november 2024,

De två första modellerna är enligt spillvärmeleverantörerna de vanligaste. Prissättningsmodellen påverkar hur starkt incitamentet är att leverera spillvärme. En modell som är kopplad till den typ av produktion som spillvärmen ersätter påverkar incitamenten att leverera spillvärme. En transparent och förutsägbar modell kan underlätta samverkan.

Spillvärme konkurrerar miljömässigt med biobränslen. Om biobränslen blir dyrare kommer spillvärmeanvändningen bli mer lönsam ur fjärrvärmeföretagens perspektiv. Affärssamarbeten som tidigare inte varit lönsamma kan då bli det. Enligt flera fjärrvärmeföretag är detta en drivkraft för att initiera fler spillvärmesamarbeten.

5.3.6 Företagens uppfattning om aktuell lagstiftning

De flesta fjärrvärmeföretag som intervjuats anser att lagstiftningen inte har påverkat användningen av spillvärme eller utformningen av avtal mellan aktörerna. De industrier som levererar spillvärme bekräftar att fjärrvärmelagens reglerade tillträde inte tillämpas i praktiken. De menar att samarbetet mellan spillvärmeleverantörer och fjärrvärmeföretag i stället bygger på en gemensam vilja att tillvarata resurser som annars skulle gå till spillo. Detta gäller såväl spillvärmesamarbeten som inlets före som efter att fjärrvärmelagen reviderades år 2014.

Trots att det reglerade tillträdet i fjärrvärmelagen inte tillämpats i praktiken så framhålls det att bestämmelsen kan ha haft en främjande effekt. Det anses också positivt att det finns en lagstiftning som kan fungera som en sista utväg om parterna inte kan komma överens. Det betonas att alla parter vinner miljömässigt på att nyttja spillvärmen vilket har resulterat i att tidigare motsättningar mellan parterna har minskat.

Av de intervjuade aktörer som hade kännedom om lagen och tredjepartstillträdet är det ingen som har åberopat denna. En majoritet av fjärrvärmeföretagen och spillvärmeleverantörerna framhäver att ett spillvärmesamarbete inte är något som behöver regleras. De kommer till på affärsmässiga grunder utan fjärrvärmelagen som drivkraft. Flera av de intervjuade aktörerna framhåller att de berörda parterna kan förhandla på lika villkor. Fokus bör ligga på att skapa en balans mellan risktagande och ekonomi i stället för mer lagstiftning. Både fjärrvärmeföretagen och spillvärmeleverantörerna betonar vikten av att främja möjligheter i stället för att införa mer reglering.

Enligt enkäten anger bara en av elva spillvärmeföretag som förhandlat om tillträde att de haft nytta av fjärrvärmelagen. Kunskapsnivån om energieffektiviseringsdirektivet varierar bland fjärrvärmeföretagen men flera anser

att direktivet sannolikt inte kommer att påverka spillvärmeutnyttjandet, oavsett om de redan tar emot spillvärme eller inte.

Det framhålls även att det inte bara är fjärrvärmelagen som påverkar ökad användning av spillvärme; diskussionen behöver även omfatta andra regelverk. Lagen (2014:268) om kostnadsnyttoanalyser på energiområdet anses också spela en roll. Flera fjärrvärmeföretag betonar vikten av enhetliga regelverk. Det framhålls att det behöver finnas en enhetlighet gällande spillvärme och att utsläpp inte allokteras till fjärrvärmerna och landar hos slutkunden. Det avser exempelvis hållbarhetsredovisning, taxonomi samt ursprungsgarantier för värme och kyla. Det betonas att man borde ta vara på allt men samtidigt säkerställa att det inte ger incitament till att förbränna mer.

5.4 Följder av energieffektiviseringsdirektivet och förnybartdirektivet

Delar av energieffektiviseringsdirektivet och förnybartdirektivet syftar till att främja användning av spillvärme. Den svenska fjärrvärmelagens bestämmelser kring spillvärmeanvändning ligger långt fram ur ett europeiskt perspektiv. En implementering av förnybartdirektivet förväntas inte kräva några stora förändringar i hur tredjepartstillträde regleras idag. Däremot behöver artiklar i energieffektiviseringsdirektivet implementeras. Delar av direktivet är genomfört och några bedöms inte behöva implementeras. I avsnittet redogör Ei för de artiklar som berör spillvärme med bedömning av hur de hanteras utifrån myndighetens egen analys samt Energimyndighetens utredning *Underlag till genomförande av artikel 25.1–25.5 i direktivet om energieffektivitet*.

5.4.1 Energieffektiviseringsdirektivet

Artikel 25 Bedömning och planering avseende värme och kyla

Artikel 25.4 Utveckling av anläggningar för utnyttjande av spillvärme

Enligt artikeln ska den nationella energi- och klimatplanen kompletteras med en heltäckande bedömning avseende värme och kyla (artikel 25.1). Om det enligt planen finns potential för tillämpning av högeffektiv kraftvärme och/eller effektiv fjärrvärme och fjärrkyla från spillvärme där fördelarna är större än kostnaderna, ska medlemsstaterna vidta adekvata åtgärder för att uppmuntra utvecklingen av anläggningar för utnyttjande av spillvärme.

Energimyndigheten har gjort en bedömning av potentialen för spillvärme till den nationella energi- och klimatplanen. Enligt analysen finns en betydande potential för ökad användning av industriell spillvärme inom fjärrvärmesystem. Viktiga framtida källor till spillvärme kan bli datorhallar och elektrolysbaserad vätgasproduktion med lågtempererad värme som kombineras med värmepump.

En framtida produktion av biodrivmedel kan öka tillgången till spillvärme för fjärrvärme.¹⁰³

Artikel 25.5 Policyer och åtgärder som säkerställer potentialen

Enligt artikeln ska medlemsstaterna anta policyer och åtgärder som säkerställer att den potential som identifierats (artikel 25.4) förverkligas. Dessa policyer och åtgärder ska anmälas som ett led i uppdateringen av medlemsstaternas integrerade nationella energi- och klimatplaner.

Energimyndigheten föreslår åtgärder i sin utredning om artikel 25.5. Dessa omfattar komplettering av regionala värme- och kylplaner till de lokala planerna, fortsatta satsningar på bio-CCS¹⁰⁴, att kraftvärmen ska värnas och att det fossila innehållet i avfall ska minska.¹⁰⁵

Artikel 25.6 Utarbета lokala värme- och kylplaner

Enligt artikeln ska medlemsstaterna säkerställa att regionala och lokala myndigheter utarbetar lokala värme- och kylplaner åtminstone i kommuner med en totalbefolkning som överstiger 45 000.

Energimyndigheten framför i sin utredning att lokala värme- och kylplaner kan användas i samverkan i ett tidigt skede mellan fjärrvärmeföretag och industrier samt med andra aktörer som kan nyttja eller leverera spillvärme. I utredningen föreslås att de lokala planerna ska kompletteras med regionala värme- och kylplaner. Förslaget motiveras med att mindre orter kan inkluderas och att det går att hitta samverkansformer mellan kommuner som exempelvis hopkoppling av fjärrvärmesystem. Energimyndigheten föreslår att planerna tas med i de kommunala energiplaner som arbetas fram som ett led i att skapa förutsättningar för elektrifieringen.¹⁰⁶

Artikel 26 Värme- och kylförsörjning

26.5 Plan för en effektivare användning av primärenergi

Enligt artikeln ska medlemsstaterna säkerställa att alla fjärrvärme- och fjärrkyleföretag, där den totala utgående värmen och kylan överstiger 5 MW, och som inte uppfyller specificerade kriterier från 2025 ska utarbета en plan för att säkerställa en effektivare användning av primärenergi, minska distributionsförlusterna och öka andelen förnybar energi inom värme- och kylförsörjning. Planen ska godkännas av den behöriga myndigheten.

¹⁰³ Energimyndigheten, Underlag till genomförande av artikel 25.1–25.5 i direktivet om energieffektivitet, RU 17, oktober 2024.

¹⁰⁴ Bio-CCS innebär avskiljning, transport och lagring av koldioxid från organiskt material som redan bundit koldioxid under sin livstid

¹⁰⁵ Energimyndigheten, RU 17, oktober 2024.

¹⁰⁶ Energimyndigheten, RU 17, oktober 2024.

Artikeln berör alla operatörer av befintliga system. I artikeln nämns inte spillvärme uttryckligen men spillvärmeanvändning ingår i de kriterier som planen ska uppfylla (artikel 26.1 a-f). Ei är tillsynsmyndighet och är den som ska godkänna planerna. De nationella reglerna ska träda i kraft 1 januari 2026, vilket innebär att eventuella planer ska godkännas av Ei första gången 2030.

26.6 Återvinning av spillvärme i datacenter

Enligt direktivet ska medlemsstaterna säkerställa att datacenter med en total energitillförselnivå på över 1 MW använder spillvärme eller andra tillämpningar för återvinning av spillvärme om det är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart.

Artikeln kommer att behöva implementeras i svensk lagstiftning. Artikeln berör datacenter och definieras som en byggnad eller en grupp av byggnader avsedd att inrymma, ansluta och driva datorsystem, servrar och kringutrustning för datalagring, databehandling och/eller datadistribution samt relaterad verksamhet.¹⁰⁷

26.7 b–d Bedömning genom kostnadsnyttoanalyser

För att bedöma den ekonomiska genomförbarheten med att öka energieffektiviteten för värme- och kylförsörjningen ska medlemsstaterna se till att en kostnadsnyttoanalys utförs på anläggningsnivå när följande anläggningar nyplaneras eller genomgår omfattande uppgradering:

- en industrianläggning med en genomsnittlig årlig total energitillförsel på över 8 MW, för att bedöma utnyttjandet av spillvärme i anläggningen och utanför anläggningen
- en tjänsteanläggning med en genomsnittlig årlig energitillförsel på över 7 MW, såsom anläggningar för rening av avloppsvatten och LNG-anläggningar, för att bedöma utnyttjandet av spillvärme i anläggningen och utanför anläggningen
- ett datacenter med en total energitillförselnivå på över 1 MW.

Lagen (2014:268) om vissa kostnadsnyttoanalyser på energiområdet kan behöva anpassas till skärpta krav i energieffektiviseringsdirektivet. Detta innefattar ändrade gränser och kriterier för i vilka situationer och för vilka anläggningar en kostnadsnyttoanalys måste tas fram samt anvisningarna till hur en sådan analys ska genomföras. Lagen innehåller dock ingen reglering av hur kostnadsnyttoanalysens resultat ska användas eller vilka konsekvenser de ska få.

Det kan också vara aktuellt att koppla fjärrvärmelagen till kostnadsnyttoanalyslagen i vissa situationer. För den ena när ett fjärrvärmeföretag behöver göra en

¹⁰⁷ Förordning (EG) nr 1099/2008 definition 2.6.3.1.16 i bilaga A.

kostnadsnyttoanalys enligt lagen och nyttan av spillvärme överstiger kostnaderna, så ställs krav på att fjärrvärmeföretaget tar initiativ till förhandling om tillträde.

För det andra när en förhandling sker eller en begäran om reglerat tillträde föreligger och leverantören har genomfört en kostnadsnyttoanalys så ska fjärrvärmeföretaget ta hänsyn till resultatet. Ett exempel är om exempelvis analysen visar att spillvärme är det mest lämpliga alternativet så ska fjärrvärmeföretagen medge tillträde. Det kan också vara så att striktare krav behöver ställas på hur ett eventuellt avslag motiveras.

Vid bedömningen av sådana förändringar behöver hänsyn tas till att fjärrvärmelagen nu enbart fokuserar på skada för fjärrvärmeföretagen, medan en kostnadsnyttoanalys ska utvärderas utifrån perspektivet att främja en effektiv energiförsörjning (där nyttan alltså kan ligga utanför den aktör som genomför en kostnadsnyttoanalys).

5.4.2 Förnybartdirektivet

Artikel 24 Fjärrvärme och fjärrkyla

24.4b och 24.5 Skyldighet att ansluta spillvärmeleverantörer och att neka anslutning

Fjärrvärme- och fjärrkyleföretag är skyldiga att ansluta leverantörer av spillvärme och spillkyla eller erbjuda att ansluta och att köpa värme eller kyla från spillvärme och spillkyla från tredjepartsleverantörer. Det ska ske på icke-diskriminerande villkor som ska fastställas av den behöriga myndigheten i den berörda medlemsstaten.

I Sveriges uppdaterade nationella energi- och klimatplan för 2021–2030 görs bedömningen att Sverige uppfyller artikel 24.10 c i förnybartdirektivet. Den bedömning som görs i planen är att artikel 24 punkt 2–9 inte behöver genomföras¹⁰⁸. Detta visar att Sveriges nuvarande regelverk redan tillgodoser de centrala aspekterna av direktivet som avser spillvärme.

¹⁰⁸ Sveriges uppdaterade nationella energi- och klimatplan för 2021–2030 KN2024/00362

6 Slutsatser och åtgärdsförslag

I detta kapitel presenteras Ei:s slutsatser utifrån de analyser och åtgärdsförslag som presenteras i tidigare kapitel. Kapitlet avslutas med en sammanfattning av åtgärdsförslag med tidpunkt för genomförande.

6.1 Få fjärrvärmeföretag publicerar information om kundrättigheter

Ei:s promemoria som föranledde detta regeringsuppdrag visade på att fjärrvärmekunderna har en låg kännedom om sina rättigheter. För en privatperson kan det vara svårt att sätta sig in i fjärrvärmelagens regler eller att överhuvudtaget hitta information om sina rättigheter. Sannolikt kommer en fjärrvärmekund att vända sig till sitt fjärrvärmeföretag för att få information om sina rättigheter. Här visar Ei:s kartläggning av fjärrvärmeföretagens webbplatser att en majoritet av företagen inte publicerar någon information om kundrättigheter.

En delförklaring till kundernas låga kännedom om sina rättigheter kan vara att fjärrvärmeföretagen inte tillhandahåller den informationen. Det är också ett tydligt tecken på att det saknas skyldigheter i fjärrvärmelagen om att fjärrvärmeföretagen ska presentera denna information. När information om kundrättigheter saknas behöver kunden vägledas vidare. Här visar Ei:s kartläggning att endast hälften av fjärrvärmeföretagen publicerade information om oberoende rådgivning.

I ellagen finns det skyldigheter för elleverantörer att publicera information om kundrättigheter. Att samma skyldighet inte finns för fjärrvärmeföretag kan skapa förvirring för fjärrvärmekunderna. I vissa fall kan en fjärrvärmekund få sina el- och fjärrvärmeleveranser från samma koncern men möts av information av olika kvalitet beroende på energislag. Kunden bör möta samma information om sina rättigheter oberoende av vilket energislag som används. Därför ser Ei att det är nödvändigt att det införs en skyldighet för fjärrvärmeföretag att publicera information om kundrättigheter.

6.1.1 Kunden ska kunna hitta information om kundrättigheter hos fjärrvärmeföretaget

Ei anser att det inte är en framkomlig väg att låta fjärrvärmeföretagen frivilligt avgöra om de vill informera kunderna om deras rättigheter, eller att det ska vara olika krav på information beroende på energislag. Därför kommer Ei utreda och ta fram författningsförslag om att fjärrvärmeföretag ska publicera information om kundrättigheter på ett liknande sätt som gäller för elleverantörer. Genom ett

sådant förslag kommer det bli enklare för fjärrvärmekunderna att hitta information om sina rättigheter. Det kommer också leda till att öka kännedomen om kundrättigheter bland kunderna.

Ei kommer att lämna författningsförslag med tillhörande konsekvensutredning i slutredovisningen av detta regeringsuppdrag.

6.1.2 Ei har förbättrat och uppdaterat information på sin webbplats

Efter analys av den information som finns på Ei:s webbplats har myndigheten sett att informationen om fjärrvärme behövt förnyas och förbättras. Ett arbete har gjorts för att förtydliga och vägleda kunder i hur fjärrvärme fungerar, vilka rättigheter kunden har samt hur kunden kan bedöma skäligheten vid prishöjningar. Den nya och förbättrade informationen publicerades på ei.se i januari 2025.

I samband med det publicerades även utökad information till fjärrvärmeföretag som dels tydliggör vad företagen har för skyldigheter, dels ger företagen hjälp med exempeltexter innehållande information om kundrättigheter som företagen kan välja att publicera på sina webbplatser. Detta ska vara en hjälp för fjärrvärmeföretag som inte har möjlighet eller tid att ta fram information om kundrättigheter till sin webbplats.

6.2 Kundens rätt till förhandling är verkningslös

Fjärrvärmekunders rätt till förhandling om priset med fjärrvärmeföretaget är verkningslös i sin nuvarande utformning. Det beror på att fjärrvärmeföretagens förhandlingsskyldighet i fjärrvärmelagen uttryckligen är skriven så att fjärrvärmeföretaget endast ska försöka komma överens med kunden. Innebörden av det är enligt förarbetena till lagen att fjärrvärmeföretaget ska ta del av kundens argument och svara på dem. Resultatet av Ei:s tillsyn visar att förhandlingsskyldigheten är en informationsdelning från fjärrvärmeföretaget till den kund som begärt förhandling.

Utifrån den nuvarande lagstiftningen saknar fjärrvärmeföretagen incitament att gå kunden till mötes i en förhandling. Det beror sannolikt på att företagen vet att kunden inte kan byta uppvärmningsform på kort sikt eller utan ekonomiska konsekvenser. Att inte komma överens med kunden får inte heller några konsekvenser för fjärrvärmeföretagen förutom dålig publicitet.

Antalet ärenden som beviljas medling i Fjärrvärmenämnden är också ett tydligt tecken på att incitament saknas att komma överens. Av de 293 medlingsansökningar som inkom till nämnden under 2024 beviljades 15 att gå vidare till medling, varav 9 ledde till en överenskommelse att parterna ska fortsätta prata med varandra. Det innebär att man i cirka 3 procent av medlingarna kommer

överens om att fortsätta samtal. Vad det slutliga resultatet av dessa samtal blev har Ei inte någon information om.

Förhandlingsskyldigheten är i praktiken en informationsdelning från fjärrvärmeföretag till kunden, vilket också är en del av vad en förhandling innebär enligt 8 § fjärrvärmelagen. Någon förhandlingssituation för kunden finns det inte vad Ei kan se. Ei ser behov av att stärka kunden genom informationsdelningen och föreslår åtgärder för att öka transparens, möjliggöra prisjämförelser för kunder och genom förbättrad information.

Ei ser att det behövs någon form av lagstiftning som stärker kundskyddet och gör det möjligt att i någon form påverka priset på fjärrvärme, exempelvis genom kollektiv förhandling. Detta är något som Ei kommer fortsätta analysera i slutredovisningen av detta regeringsuppdrag.

6.2.1 Fjärrvärmeföretag är inte förhindrade att förhandla med privatkunder

I samtal med fjärrvärmeföretag och branschorganisationer har det framförts att fjärrvärmeföretag känner sig förhindrade att förhandla med kunderna på grund av konkurrenslagens likabehandlingsprincip. Ei:s bedömning efter samtal med Konkurrensverket är att likabehandlingsprincipen inte är tillämplig för privatpersoner eftersom de inte konkurrerar med varandra. Det finns därmed inget hinder för fjärrvärmeföretag att förhandla och komma överens med de privatkunder som begär det. När det gäller företagskunder kan likabehandlingsprincipen vara tillämplig om det går att påvisa att skillnaden mellan företagskunder har givit vissa kunder en konkurrensnackdel.

Ei ser att fjärrvärmeföretag fortsättningsvis kan börja förhandla med privatkunder som begär förhandling.

6.2.2 Det behövs en transparensplattform som lyfter fram fjärrvärmeföretagens prissättning i ljuset

Fjärrvärmelagens förhandlingsskyldighet som ett sätt att påverka fjärrvärmeföretagens prissättning är verkningslös. Incitamenten finns inte och inte heller några påtryckningsmedel för fjärrvärmeföretaget att komma överens med kunderna. För att skapa incitament genom transparens ser Ei ett behov av att utveckla en transparensplattform för fjärrvärme som gör det möjligt att få inblick i fjärrvärmeföretags verksamhet och finansiella ställning samt att jämföra fjärrvärmeföretag med varandra.

Att öka transparensen genom att tillgängliggöra information för kunder och allmänheten kan skapa incitament för fjärrvärmeföretagen att agera konkurrenskraftigt och ansvarsfullt. Samtidigt ges kunderna ett verktyg med

information som kan användas i en förhandlingssituation och för att få en djupare förståelse för fjärrvärmeverksamheten.

Genom att lyfta fram fjärrvärmeföretagens prissättning och ekonomi i ljuset skapas förutsättningar för en form av självreglering. Fjärrvärmeföretagen upplever att de inte kan höja priser i lika hög utsträckning som de skulle vilja när företagen vet att det finns en väl utvecklad insyn i deras verksamhet. En ökad insyn leder också till att stärka fjärrvärmekundernas ställning genom att sätta press på fjärrvärmeföretagen. Möjligheten att göra jämförelser mellan olika fjärrvärmeföretag kan också bidra till att dämpa prishöjningar för fjärrvärme och skapa en slags indirekt konkurrens när fjärrvärmeföretag jämför sig med varandra.

Transparensplattformen kan också användas som ett verktyg i Ei:s tillsyn av fjärrvärmeföretagen och regelutveckling. Informationen på plattformen kan ge en fingervisning över möjliga tillsynsområden och användas för att identifiera behov av regelutveckling. Möjligheterna skapar också incitament till efterlevnad av gällande regler.

För att möjliggöra utvecklingen av transparensplattformen föreslår Ei att regeringen ger Ei ett separat uppdrag med särskilt anslag för framtagandet av webbplats för fjärrvärme. Innan en utveckling kan ske vill Ei invänta de åtgärdsförslag som myndigheten kommer presentera i slutredovisningen av regeringsuppdraget då dessa kan påverka transparensplattformens utformning. Uppdraget för framtagandet av transparensplattformen föreslås därför avrapporteras först under hösten 2026.

Till slutredovisningen av uppdraget kommer Ei att ta fram författningsförslag om att fjärrvärmeföretag ska hänvisa kunderna till transparensplattformen eller Ei:s webbsida om fjärrvärme på ei.se. Det är viktigt att fjärrvärmekunderna känner till transparensplattformen och att den används så att de effekter som plattformen kan bidra med uppnås.

Årlig rapport om fjärrvärme för att skapa transparens

Informationen på transparensplattformen kommer Ei använda som underlag till en årlig rapport om läget på fjärrvärmemarknaden. Den kommer att börja publiceras under 2026 i samband med att fjärrvärmeföretagen aviserar prisförändringar för kommande år. Rapporten kommer innehålla Ei:s analyser av fjärrvärmemarknaden och lyfta fram de fjärrvärmeföretag som utmärker sig i form av nyckeltal som prishöjningar, aktieutdelningar, vinstmarginaler etcetera. Rapporten kommer bidra med att dels skapa transparens vad gäller fjärrvärmeföretagens ekonomi och finansiella ställning, dels skapa ett tryck på fjärrvärmeföretagen att hålla tillbaka prishöjningar. Kommunikation av den årliga rapporten är en viktig del i dess syfte. Rapporten kommer användas vid

kommunikationsinsatser för att informera om exempelvis kommande prishöjningar på fjärrvärme.

6.2.3 Tillsynsavgift kan finansiera ökad tillsyn och transparensplattformen

Med ett införande av transparensplattformen och de åtgärdsförslag som Ei kommer att utreda i slutredovisningen kommer det finns ett behov av mer tillsyn av fjärrvärmeföretagen. Ei ser att införandet kommer leda till ökade kostnader för myndighetens arbete genom fler tillsynsinsatser och en förvaltning och utveckling av transparensplattformen. Det skulle kunna finansieras dels med ökade anslag för Ei, dels genom exempelvis en tillsynsavgift.

Frågan om en tillsynsavgift har föreslagits tidigare¹⁰⁹ för fjärrvärme med en avgiftsmodell som baseras på försåld volym fjärrvärme, exempelvis öre per såld MWh. Ei kommer i slutredovisningen av regeringsuppdraget utreda ett lagförslag om införande av en tillsynsavgift som tas ut av fjärrvärmeföretagen.

6.3 Tredjepartstillträde fungerar väl

På den svenska fjärrvärmemarknaden är det vanligt att ta emot spillvärme. De huvudsakliga spillvärmeleverantörerna är tillverkande företag, men även avloppsreningsverk, detaljhandelsföretag och forskningsanläggningar. Under 2023 var den totala användningen av spillvärme cirka 4,5 TWh och motsvarande siffra för den totala energianvändningen för värme och varmvatten var under samma period cirka 45,8 TWh. Energimyndigheten uppskattar den framtida potentialen för spillvärme till 90–140 TWh.

6.3.1 Samarbeten om tredjepartstillträde fungerar väl

Ei:s bedömning är att möjligheten till tredjepartstillträde och de faktiska samarbetena mellan fjärrvärmeföretag och spillvärmeleverantörer fungerar väl. De tredjepartstillträden som finns idag är huvudsakligen förhandlade tillträden som etablerats genom samarbete mellan ett fjärrvärmeföretag och en spillvärmeleverantör. Det är vanligtvis fjärrvärmeföretag som letar efter potentiell spillvärme och som initierat möjligheten till samarbete. När förutsättningarna är rätt, som att det exempelvis är ekonomiskt lönsamt och att temperaturen på spillvärmerna är rätt, upprättas vanligtvis ett affärssamarbete. Drivkrafterna är i första hand är att ta vara på en resurs som annars går förlorad.

Parterna framför att de kan förhandla på lika villkor på grund av att fokus är att skapa ett samarbete där båda parter gynnas. Fjärrvärmeföretaget vill ha tillgång till spillvärme för att det gör fjärrvärmesystemet mer robust, ger konkurrensfördelar och en lägre produktionskostnad och dessutom kan den användas till att optimera

¹⁰⁹ SOU 2003:115, Tryggare fjärrvärmekunder ökad transparens och åtskillnad mellan el- och fjärrvärmeverksamhet, s.77

fjärrvärmesystemet. Spillvärmeleverantörerna har incitament att leverera spillvärme genom den ekonomiska ersättning den ger samt genom de miljömässiga fördelar om resurseffektivitet tillvaratagandet av spillvärmens ger.

6.3.2 Låg temperatur och lågt intresse från industrin skapar hinder

Fjärrvärmeföretagen har framfört att de hinder som finns idag för att tillvarata mer spillvärme är att den ofta har en för låg temperatur för att matas in i fjärrvärmesätet samt att det finns en ovilja hos potentiella spillvärmeleverantörer att investera i värmepumpar för att höja temperaturen. Investering i värmepumpar skapar ett beroende mellan spillvärmens nytta och elpriset för att driva värmepumpar, vilket minskar dess konkurrenskraft vid höga elpriser. Ett sätt att motverka det, som framförts av fjärrvärmeföretagen, är att utöka befintliga fjärrvärmesätet till nya områden med lägre framledningstemperaturer. Det skulle göra det möjligt att använda lågtempererad spillvärme direkt utan värmepumpar.

Eftersom det är fjärrvärmeföretagen som driver spillvärmeaffären framåt är det utifrån det perspektivet hindren för ökad användning av spillvärme betraktas. Något som framförts av fjärrvärmeföretagen är svårigheten att väcka potentiella spillvärmeleverantörers intresse. Det beror dels på att ett spillvärmesamarbete kan vara en för liten affär för att den ska vara tillräckligt attraktivt, dels att spillvärme inte är en prioriterad fråga för potentiella leverantörer då huvudverksamheten är en annan. Det bekräftas också av industrier som levererar spillvärme att de skulle kunna öka sina leveranser men att finansieringen saknas. Det beror på att fokus inte ligger på spillvärmeaffären så de ekonomiska resurserna läggs på kärnverksamheten.

Något som förs fram som ett hinder för att förlita sig på spillvärme är leveranssäkerheten från spillvärmeleverantörerna. På grund av att spillvärmeleverantörer från industrier har återkommande underhållsstopp i produktionen kan de inte garantera 100 procents leveranssäkerhet. Det skapar osäkerhet och kan göra vissa potentiella spillvärmekällor olönsamma.

6.3.3 Värmeplaner och ökat samarbete skapar möjligheter

För att förbättra potentialen för nyttjande av spillvärme har fjärrvärmeföretagen framfört att lokala värmeplaner enligt energieffektiviseringsdirektivet kan vara till hjälp. Planerna ska innehålla en uppskattning och kartläggning av potentialen för att öka energieffektiviteten med särskilt fokus på återvinning av spillvärme, lågtempererad fjärrvärme, högeffektiv kraftvärme och förnybar energi. Värmeplaner skulle hjälpa fjärrvärmeföretag att identifiera möjliga spillvärmeleverantörer och därmed sänka transaktionskostnaderna. Det skulle göra spillvärmeaffären mer lönsam.

En annan åtgärd som framförs av spillvärmeleverantörer är att det behövs nya samarbeten. Genom att skapa en dialog mellan fjärrvärmeföretag och industrier med potentiell spillvärme skulle det vara möjligt att öka spillvärmeanvändningen i ett tidigt skede. Samarbetena skulle också hjälpa till att överbrygga svårigheterna att identifiera möjliga källor till spillvärme.

6.3.4 Ei ser inget behov av att ändra i fjärrvärmelagen angående tredjepartstillträde

Ei kan konstatera utifrån utredning om spillvärme att det reglerade tillträdet inte används. I stället skapas samarbeten mellan fjärrvärmeföretag och spillvärmeleverantörer som regleras i avtal mellan parterna. Fjärrvärmeföretaget är drivande för att skapa ett tillträde vilket är tvärtom mot hur tredjepartstillträdet i fjärrvärmelagen är utformat, som utgår från spillvärmeleverantörens rättigheter. Det nuvarande utformningen kan verka främjande för att nyttja mer spillvärme i fjärrvärmenäten. Dessutom kan rollerna ändras i framtiden om potentiella spillvärmeleverantörer blir drivande för att skapa ett tillträde. Utifrån det ser Ei inte något skäl att ändra utformningen av den nuvarande lagstiftningen om tredjepartstillträde i fjärrvärmelagen.

Nya regler om spillvärme som kommer från energieffektiviseringsdirektivet kommer behöva införlivas i svensk lagstiftning. Kravet på lokala värme- och kylplaner (artikel 25.6) har framförts som en möjlighet att identifiera nya spillvärmekällor. En annan potentiell källa till spillvärme är datacenter som enligt direktivet ska återvinna spillvärme om det är tekniskt eller ekonomiskt genomförbart (artikel 26.6). Dessutom ska vissa anläggningar när de nyplaneras eller genomgår en omfattande uppgradering genomföra en kostnadsnyttoanalys (artikel 26.7 b-d). Detta för att bedöma utnyttjandet av spillvärme i anläggningen. Här ser Ei att det kan vara aktuellt att koppla fjärrvärmelagen till kostnadsnyttoanalyslagen i vissa situationer.

Ei ser inte att det finns något behov av ytterligare reglering av spillvärme i fjärrvärmelagen utöver de nya kraven i energieffektiviseringsdirektivet. Bedömningen överensstämmer med det som framförts av fjärrvärmeföretag och spillvärmeleverantörer. Parterna framhåller att båda parter kan förhandla på lika villkor, att tredjepartstillträdet bygger på samarbete och att mer reglering inte skulle förbättra förutsättningarna för ökad spillvärmeanvändning.

6.4 Summering av åtgärdsförslag i delredovisningen

I tabellen nedan sammanfattas Ei:s åtgärdsförslag från kapitel 3 och 4 tillsammans med preliminär tidpunkt för genomförande. Åtgärderna som föreslås är av olika karaktär. Vissa åtgärder handlar om nya eller ändrade regelverk och kräver vidare analys och konsekvensutredningar i slutredovisningen av uppdraget innan ett förslag kan läggas fram. Andra åtgärder är informationsinsatser och handlar om förbättrad information till kunderna. Dessa åtgärder är direkt genomförbara.

Tabell 3 Sammanställning av åtgärdsförslag i delredovisningen

Åtgärd	Typ av åtgärd	Tidpunkt
Öka kundens kännedom om sina rättigheter		
Nya webbtexter till fjärrvärmekunder på ei.se	Information	Publicerad januari 2025
Nya webbtexter till branschen på ei.se	Information	Publicerad januari 2025
Textförslag till fjärrvärmeföretag om kundrättigheter	Information	Publicerad januari 2025
Krav att fjärrvärmeföretag ska publicera information om kundrättigheter och länk till ei.se	Författningsförslag	Slutredovisning december 2025
Stärka kunden i en förhandlingssituation genom ökad insyn i fjärrvärmeverksamheten		
Ny webbtext till fjärrvärmekunder om förhandling och medling	Information	Publicerad januari 2025
Ny webbtext till branschen om fjärrvärmeföretagens skyldigheter	Information	Publicerad januari 2025
Transparensplattform om fjärrvärme	Information IT-utveckling	Begäran om separat uppdrag med anslag för genomförande och utveckling
Årlig rapport om fjärrvärme	Information	Publiceras första gången under hösten 2026
Tillsynsavgift för fjärrvärmeföretag	Författningsförslag	Slutredovisning december 2025

För att uppmärksamma fjärrvärmeföretagen och fjärrvärmekunderna på förändringarna som gjorts kommer Ei att dela upp kommunikationen i två steg. I ett första steg kommer myndigheten att informera om att rapporten är klar och om de åtgärder som vidtagits för att öka kundernas kännedom om sina rättigheter enligt fjärrvärmelagen och för att stärka dem i en förhandlingssituation. Ei kommer också informera om det arbete som gjorts för att göra det enklare för företagen att hitta vilka regler de har att rätta sig efter och om den exempeltext som tagits fram. Ei rekommenderar att företagen publicerar den eller en liknade text tillsammans med annan information om fjärrvärme på sina webbplatser.

Den prioriterade målgruppen i det första steget är fjärrvärmeföretagen och branschorganisationer. På det här sättet ges de möjlighet att läsa den nya informationen på ei.se och att uppdatera sina egna webbplatser med den information Ei tagit fram.

I steg två som sker till hösten 2025 är den prioriterade målgruppen fjärrvärmekunderna. Anledningen till att Ei väljer att rikta informationen till kunderna först till hösten är att det är då fjärrvärmeföretagen brukar gå ut med information om sina prisjusteringar och ämnet är då aktuellt. Ei kommer i samband med det gå ut med information om var kunderna kan hitta information om sina rättigheter och hur de kan förbereda sig inför en förhandling eller medling.

7 Nytt kundskydd behövs för fjärrvärmekunderna

I detta kapitel sammanfattas förslag på åtgärder som Ei kommer att utreda i slutredovisningen av regeringsuppdragets. Ei:s uppfattning är att det finns ett behov av ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden och att detta kräver lagändringar. Det är en viktig pusselbit för att återställa förtroendet för fjärrvärmen i Sverige.

Slutredovisningens huvudsakliga målsättning är att utforma författningsförslag med tillhörande konsekvensutredning utifrån åtgärdsförslag i del- och slutredovisningen. Slutredovisning av regeringsuppdraget kommer att ske till senast 12 december 2025. Nedan presenteras det Ei ser ett behov av att utreda i de återstående uppdragen.

7.1 Tydlighet och transparens i pris- och avgiftsstrukturer

Resultatet från Ei:s promemoria *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden* visade att det fanns en stark efterfrågan från fjärrvärmekunder på ökad tydlighet, transparens och en ökad förståelse av fjärrvärmepriset. Ett av uppdragen i slutredovisningen är att utreda och föreslå åtgärder för att öka tydligheten och transparensen av pris- och avgiftsstrukturer för fjärrvärme.

Ett exempel på en sådan åtgärd är att Ei ska se över den prisinformation som fjärrvärmeföretagen idag är skyldiga att publicera på sina webbplatser enligt 5 § fjärrvärmelagen och Ei:s föreskrifter EIFS 2009:3 och utreda om dessa regler behöver revideras. Det kan exempelvis handla om att införa utökade och/eller mer detaljerade krav på fjärrvärmeföretag att publicera information om och beskrivningar av företagets prismodeller och priskomponenter. Kunderna bör av prisinformationen kunna förstå hur priset sätts och förstå hur de kan eller inte kan styra kostnaderna genom att ändra sin förbrukning. Det bör även finnas tillräcklig information om priset för att förstå om det är fördelaktigt för kunden att byta uppvärmningssätt (antingen till eller från fjärrvärme).

Ett annat exempel på åtgärd som avser transparens av pris- och avgiftsstrukturerna är att införa krav att fjärrvärmeföretagen ska ge mer detaljerad information vid underrättelsen om prisändringar senast två månader innan ändringen börjar gälla (nuvarande 18 § fjärrvärmelagen). Kunderna bör åtminstone ha rätt att få den information som idag ska ges vid en förhandling (enligt 8 § fjärrvärmelagen) redan vid underrättelsen om en prishöjning (18 §

fjärrvärmelagen). Fjärrvärmeföretagen bör vara skyldiga att ge detaljerad information till kunderna om vad som föranlett en prisändring oavsett om kunden begärt förhandling eller inte. Detta är särskilt viktigt om Ei i slutrapporten kommer fram till att nuvarande regler om förhandling och medling behöver revideras. Kunderna ska oavsett dessa regler ha rätt till transparens från sitt fjärrvärmeföretag vid prisändringar.

7.2 Definiera uttrycket förhandling

I slutrapportens andra del ska Ei utreda och lämna förslag på hur uttrycket förhandling kan definieras i fjärrvärmelagen. Här kommer analysen att utgå från slutsatsen i denna delrapport om att skyldigheten att försöka komma överens är verkningslös och att den inte ger kunden något skydd eller möjlighet att påverka ändrade avtalsvillkor såsom priset.

Ei har också konstaterat att fjärrvärmelagens förhandling inte innebär en förhandling i den bemärkelse som uttrycket vanligtvis betyder, nämligen ett givande och tagande från båda parter i syfte att nå en överenskommelse. Ei kommer att utreda om en ny definition behövs som leder till en faktisk förhandling, om kundens rätt till förhandling (7 §, 8 § 3 fjärrvärmelagen) ska tas bort från fjärrvärmelagen eller om enbart *begreppet* förhandling ska tas bort från fjärrvärmelagen och ersättas av en uttalad skyldighet att dela information med kunderna.

Den nuvarande lagstiftningen om rätten till förhandling och medling skapar en förväntan hos fjärrvärmekunderna om att det finns en möjlighet att påverka priset. Denna förväntan behöver mötas av ett faktiskt verktyg för att påverka priset eller så bör lagstiftningen ändras. Ei kommer utreda andra kundskyddande lösningar som exempelvis kollektiv förhandling som förekommer på arbetsmarknaden och hyresmarknaden för fastigheter. Ett sådant förslag skulle kunna ge fjärrvärmekunder en hävstång och tvinga fjärrvärmeföretaget till förhandlingsbordet.

En risk med kollektiv förhandling som enskild åtgärd är att fjärrvärmeföretaget tar höjd för att fjärrvärmepriset kommer att förhandlas ner, vilket skulle innebära att priset blir samma som utan förhandling. Därför behöver ett förslag om kollektiv förhandling sannolikt kompletteras med hur fjärrvärmeföretag får agera i en förhandling.

7.3 Alternativ till nuvarande lösningar för kundskydd

I slutredovisningens tredje del kommer Ei att utreda möjligheten att stärka de forum som finns för fjärrvärme, som Prisdialogen och Fjärrvärmenämnden, samt utreda alternativ till de nuvarande lösningarna för kundskydd.

I en studie¹¹⁰ som Ei lät göra under 2021 visades indikationer på att fjärrvärmeföretag som var medlemmar i Prisdialogen i genomsnitt genomförde mindre prisförändringar efter att de blivit medlemmar än innan. I utredningen kommer Ei att föra samtal med representanter för Prisdialogen för att se hur forumet kan utvecklas. Möjliga åtgärder som Ei kommer titta närmare på är att det ska vara obligatoriskt för fjärrvärmeföretag att delta i Prisdialogen. Det skulle potentiellt kunna öka förutsättningarna för effektiva överenskommelser som involverar samtliga parter. En annan åtgärd är att utreda om överenskommelser som fattats i Prisdialogen ska vara bindande för de involverade parterna vilket skulle stärka efterlevnaden.

Energimyndigheten har i sin utvärdering¹¹¹ av Fjärrvärmenämnden föreslagit att nämnden i sin nuvarande form bör läggas ner. Nämnden bidrar inte till ett ökat förtroende mellan marknadens aktörer och stärker inte kundens ställning. Ei håller i huvudsak med om slutsatserna i Energimyndighetens utvärdering men ser att ett nytt kundskydd behövs innan Fjärrvärmenämnden läggs ner eller flyttas. Dock ser Ei ett problem med Energimyndighetens förslag att regeringen bör slopa möjligheten för kunden att inte få prishöjningar genomförd förrän medlingen är avslutad eller avslagits.

Möjligheten att skjuta upp prishöjningar är det enda påtryckningsmedlet som kunden har för att påverka fjärrvärmeföretaget i en förhandling. Trots det leder varken förhandlingar eller medling till en överenskommelse om sänkt pris. I den fortsatta utredningen kommer Ei se över möjliga kundskyddande åtgärder som kan stärka Fjärrvärmenämnden eller ersätta den. Tills ett nytt skydd är på plats bör möjligheten att skjuta upp prishöjningar vara kvar.

Dagens skydd i fjärrvärmelagen mot oskäligen prishöjningar är idag rätten till förhandling och medling. Ei har konstaterat att detta kundskydd är verkningslöst och ger inte fjärrvärmekunderna något skydd. I slutredovisningen av uppdraget kommer Ei också att utreda alternativ till de nuvarande lösningarna för kundskydd. Eftersom det nuvarande skyddet inte fungerar behöver det ersättas av något som fungerar och som är ett reellt skydd för fjärrvärmekunderna.

Ei kommer analysera övriga slutsatser i utvärderingen och utreda möjliga åtgärder som exempelvis att Fjärrvärmenämnden blir en behörig myndighet för alternativa tvistlösningar.¹¹² I utredningen kommer Ei att följa arbetet med att införa en

¹¹⁰ Hellström, Jörgen, *Prisbildning på svenska fjärrvärmemarknaden – en ekonometrisk analys baserat på drift och affärsförhållanden 2009–2019*.

¹¹¹ Energimyndigheten, *Utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion*.

¹¹² Kammarkollegiet, *Behörig myndighet för alternativ tvistlösning*, senast uppdaterad 4 november 2024, hämtad 17 december 2024

oberoende tvistlösningsfunktion utanför domstol som finns som krav för samtliga energislag i ett antal EU-direktiv.¹¹³

7.4 Risker med behovet av reinvesteringar

I regeringsuppdragets sista del kommer Ei att utreda riskerna med reinvesteringsbehovet i fjärrvärmenäten som identifierades i promemorian *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden*. I promemorian beräknades att cirka 2 750 kilometer fjärrvärmenät behöver ersättas de kommande 20 åren till en beräknad kostnad på cirka 70 miljarder kronor. En betydande risk med reinvesteringsbehovet är att det inte kommer att generera nya intäkter vilket kan leda till framtida prishöjningar för fjärrvärmekunderna.

Exakt hur ersättningen av gamla nät ska gå till skiljer sig åt mellan fjärrvärmeföretag. En majoritet av tillfrågade fjärrvärmeföretag i promemorian anser att deras nät är i gott skick och att reinvesteringarna inte behöver ske i den takt som resultatet av beräkningarna visar. En av slutsatserna i promemorian är att större fjärrvärmeföretag generellt har en utvecklad strategi med planer och budgeterade medel för ändamålet. Mindre fjärrvärmeföretag, som utgör cirka 78 procent av alla fjärrvärmeföretag, har inte lika välutvecklade strategier och har inte kommit lika långt vilket beror på begränsade resurser och budgetar.

Ei kommer att utreda och föreslå åtgärder som minskar riskerna, som exempelvis att införa krav på att fjärrvärmeföretag ska ha investeringsplaner samt utforma minimikrav på vad dessa ska innehålla. Generellt bör en investeringsplan ha en horisont på 10–20 år och innehålla information om reinvestering, nyinvestering samt en bedömning av befintlig infrastruktur som baseras på teknisk livslängd och kapacitet. Investeringsplanen bör även innehålla en bedömning av hur investeringen förväntas påverka fjärrvärmeavgifterna.

Ei kommer även att undersöka möjligheten att samla in information om fjärrvärmeföretagens investeringsplaner på en aggregerad nivå för att kunna följa och analysera utvecklingen på fjärrvärmemarknaden. Planerna skulle också kunna användas som underlag för att öka transparensen vid granskning av prisjusteringar, vid genomlysningen av skäligheten i prissättningen samt publiceras på transparensplattformen som Ei föreslagit.

¹¹³ Artikel 22.8 energieffektiviseringsdirektivet, artikel 26 elmarknadsdirektivet, artikel 25 gasmarknadsdirektivet.

7.5 Fortsatt utredning av förslag från delrapport

Ei förslår i denna rapport att myndigheten ska få ett särskilt uppdrag att utveckla en transparensplattform för fjärrvärme, att Ei ska ta fram författningsförslag om att fjärrvärmeföretag ska vara skyldiga att publicera information om kundskydd, att fjärrvärmeföretag ska hänvisa till transparensplattformen eller ei.se i sin kommunikation med sina kunder samt utreda möjligheten att införa en tillsynsavgift för att finansiera ökad tillsyn och transparensplattformen. Förslagen med tillhörande konsekvensutredning kommer att redovisas i slutredovisningen till detta regeringsuppdrag.

Vid utvecklandet av en transparensplattform kommer Ei behöva se över myndighetens föreskrifter om fjärrvärmeföretagens inrapporteringskyldighet. Föreskrifterna kan behöva uppdateras om Ei ser att det finns andra uppgifter behövs för plattformen. I det fall Ei saknar bemyndigande att ta in vissa uppgifter kommer Ei ta fram författningsförslag för ett utökad bemyndigande.

Referenser

Allmänna reklamationsnämnden (ARN), *Startsida* | *Allmänna reklamationsnämnden*, hämtad 19 september 2024), <https://www.arn.se/>.

CIT Renergy, *Fjärrvärmens spillvärmeutnyttjande - tredjepartstillträdet i praktiken*, 2024.

Dauphine Club of Regulators och OECD, *Sunshine Regulation: Implemented Practices and Observable Impacts*, 2021. Hämtad 2025-01-20

Elcom, *Sunshine Regulation*, www.elcom.admin.ch/elcom/en/home/topics/electricity-tariffs/sunshine.html, hämtat 2025-01-23

Energi- och klimatrådgivningen, *Hushåll – Energi- och Klimatrådgivningen*, hämtad 21 november 2024, <https://energiochklimatradgivningen.se/hushall.25.html>.

Energi- och klimatrådgivningen, *Uppvärmning – Hushåll – Energi- och klimatrådgivningen*, hämtad 21 november 2024, <https://energiochklimatradgivningen.se/hushall/uppvarmning.640.html>.

Energiföretagen Sverige, *Energiföretagen Sverige – Swedenenergy – AB*, hämtad 20 september 2024, <https://www.energiforetagen.se/>.

Energiföretagen Sverige, *Energistatistik för fjärrvärme*, hämtad 12 december 2024, <https://www.energiforetagen.se/statistik/fjarrvarmestatistik/fjarrvarmepriser/>

Energiföretagen Sverige och Konsumentverket "Allmänna avtalsvillkor för konsumenter", 2023, <https://www.energimarknadsbyran.se/media/1637/allmanna-avtalsvillkor-fjarrvarme-2023.pdf> (Hämtad 30 oktober 2023)

Energimarknadsinspektionen, *Fjärrvärme*, senast uppdaterad 15 januari 2025, hämtad 13 september 2024, <https://ei.se/konsument/fjarrvarme>.

Energimarknadsinspektionen, Ei PM2024:01, *Genomlysning av fjärrvärmemarknaden – En analys av kundskyddet*, 2024.

Energimarknadsinspektionen, Ei R2013:07, *Prisförändringsprövning och likabehandlingsprincip för fjärrvärme*, 2013.

Energimarknadsinspektionen och Energimyndigheten, *Uppvärmning i Sverige 2012*, Rapport Ei R2012:08, 2012.

<https://ei.se/download/18.d4c49f01764cbd6062189ff/1608302969404/Uppv%C3%A4rmning-i-Sverige-2012-Ei-R2012-09.pdf> (hämtad 21 november 2024).

Energimarknadsinspektionens tillsynsbeslut den 14 november 2024 i ärende nr 2023–100498.

Energimarknadsinspektionens kartläggning av information hos fjärrvärmeföretag, ärende nr 2024–101865, aktbilaga 17

Energimyndigheten, *Fjärrvärmenämnden*, senast uppdaterad 4 juni 2024, hämtad 19 september 2024, <https://www.energimyndigheten.se/fjarrvarmenamnden>.

Energimyndigheten, *Förslag till en fjärrvärme- och kraftvärmestrategi*, Rapport ER 2023:14, 2023. <https://energimyndigheten.a-w2m.se/System/TemplateView.aspx?p=Arkitektkopia&id=2bd28e27cb744e16b938152c9d952858&q=ER%202024%3A19&lstqty=1> (hämtad 20 november 2024).

Energimyndigheten, *Förslag till en fjärrvärme och kraftvärmestrategi – Slutleverans*, Rapport ER 2023:27, 2024. <https://energimyndigheten.a-w2m.se/System/TemplateView.aspx?p=Arkitektkopia&id=af719f1616d24e7a8077a1e19bd2a080&q=ER%202024%3A19&lstqty=1> (hämtad 20 november 2024).

Energimyndigheten, *Lagen om kommunal energiplanering i en tid av förändring*, senast uppdaterad 24 juni 2024, hämtad 21 november 2024, <https://www.energimyndigheten.se/energisystem-och-analys/samhallsbyggnad-och-energiplanering/vagledning-for-kommunal-energiplanering/att-energiplanera/lagen-om-kommunal-energiplanering/>.

Energimyndigheten, *Statistikdatabas Bostäder och Lokaler*, hämtad 13 november 2024, https://pxexternal.energimyndigheten.se/pxweb/sv/Energimyndighetens_statistikdatabas/.

Energimyndigheten, *Underlag till genomförande av artikel 25.1–25.5 i direktivet om energieffektivitet*, RU 17, oktober 2024.

Energimyndigheten, *Utvärdering av Fjärrvärmenämndens funktion*, Rapport ER 2024:19, 2024. <https://energimyndigheten.a-w2m.se/System/TemplateView.aspx?p=Arkitektkopia&id=91b85ac702034d30903f571119ef3e4b&q=ER%202024%3A19&lstqty=1> (hämtad 20 november 2024).

Energimyndigheten, *Årskrönika 2024 Energimarknaderna*,
<https://energimyndigheten.w2m.se/System/TemplateView.aspx?p=Arkitektkopia&id=925f04b563f84c8791197ac120c1b41f&q=2024:17&lstqty=1>, (hämtad 14 januari 2025)

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/87/EG om ett system för handel med utsläppsrätter för växthusgaser inom gemenskapen och om ändring av rådets direktiv 96/61/EG (EUT L 275, 25.10.2003).

Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2019/944 av den 5 juni 2019 om gemensamma regler för den inre marknaden för el och om ändring av direktiv 2012/27/EU, (EUT L 158/125 14.6.2019) (Elmarknadsdirektivet).

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/1791 av den 13 september 2023 om energieffektivitet och om ändring av förordning (EU) 2023:955 (omarbetning), (EUT L 231/1 20.9.2023) (Energieffektiviseringsdirektivet).

Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2023/2413 av den 18 oktober 2023 om ändring av direktiv (EU) 2018/2001, förordning (EU) 2018/1999 och direktiv 98/70/EG vad gäller främjande av energi från förnybara energikällor, (EUT L 2023/2413 31.10.2023) (Förnybartdirektivet).

Europaparlamentet och rådets direktiv (EU) 2024/1788 av den 13 juni 2024 om gemensamma regler för de inre marknaderna för förnybar gas, naturgas och vätgas, om ändring av direktiv (EU) 2023/1791 och om upphävande av direktiv 2009/73/EG, (EUT L 15.7.2024) (Gasmarknadsdirektivet).

Europaparlamentet och rådets förordning (EG) nr 1099/2008 av den 22 oktober 2008 om energistatistik

Europeiska kommissionen, *What is the EU ETS?* Hämtad 19 november 2024,
https://climate.ec.europa.eu/eu-action/eu-emissions-trading-system-eu-ets/what-eu-ets_en?prefLang=sv.

Förordning (2016:742) med instruktion för Energimarknadsinspektionen,
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/forordning-2016742-med-instruktion-for_sfs-2016-742/

Hellström, Jörgen, *Prisbildning på Svenska fjärrvärmemarknaden – en ekonometrisk analys baserat på drift och affärsförhållanden 2009–2019*, Umeå Universitet på uppdrag av Energimarknadsinspektionen, 2021,
<https://ei.se/download/18.220af5d17a75ec08bc1af/1625641092080/Prisbildning-p%C3%A5-Svenska-fj%C3%A4rrv%C3%A4rme-marknaden-2021.pdf>.

Kammarkollegiet, *Behörig myndighet för alternativ tvistlösning*, senast uppdaterad 4 november 2024, hämtad 17 december 2024, <https://www.kammarkollegiet.se/om-oss/kammarkollegiets-uppgifter/behorig-myndighet-for-alternativ-tvistlosning>.

Klimat- och näringslivsdepartementet, Regeringsbeslut 2024-03-21, *Uppdrag att analysera behovet av ett förstärkt kundskydd på fjärrvärmemarknaden*, KN2024/00724, 2024.

Klimat- och näringslivsdepartementet, *Sveriges uppdaterade nationella energi- och klimatplan för 2021–2030*, KN2024/00362

Konkurrensverket, *”Diskriminering kan vara ett vilseledande begrepp”*, senast uppdaterad 30 april 2021, hämtad, 21 november 2024, <https://www.konkurrensverket.se/informationsmaterial/nyhetsarkiv/diskriminering-kan-vara-ett-vilseledande-begrepp/>.

Konkurrensverket, *Välfärd genom väl fungerande marknader*, hämtad 19 september 2024, <https://www.konkurrensverket.se/>.

Konsumenternas energimarknadsbyrå, *Fjärrvärmeavtal och kostnader* | *Energimarknadsbyrån*, hämtad 20 september 2024, <https://www.energimarknadsbyran.se/fjarrvarme/fjarrvarmeavtal-och-kostnader/>.

Konsumentverket – Hallå konsument, *Uppvärmingsalternativ för din bostad* | *Konsumentverket*, senast granskad 8 oktober 2024, hämtad 21 november 2024, <https://www.hallakonsument.se/miljo-och-hallbarhet/uppvarmningsalternativ-for-din-bostad/>.

Naturvårdsverket, *Verksamheter som omfattas*, senast granskad 23 augusti 2024, hämtad 29 oktober 2024, <https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/utslappshandel/stationara-anlaggningar/verksamheter-som-omfattas/#:~:text=Fr%C3%A5n%20och%20med%202026%20ska,i%20utsl%C3%A4ppshandeln%20d%C3%A5%20anl%C3%A4ggningen%20%C3%A4r.>

Nils Holgersson Gruppen, *Nils Holgersson* | *Bakgrund*, hämtad 20 november 2024, <https://nilsholgersson.nu/om-nils-holgersson/about/>.

Nils Holgersson Gruppen, *Nils Holgerssons underbara resa genom Sverige - en avgiftsstudie för 2023*, hämtad 2024-12-03, https://nilsholgersson.nu/wp-content/uploads/2023/10/NH2023_Slutrapport_v231018.pdf

Näringsdepartementet, *Fjärrvärme på värmemarknaden*, Kommittédirektiv 2002:160, 2002. <https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och->

lagar/dokument/kommittedirektiv/fjarrvarme-pa-varmemarknaden_gqb1160/
(hämtad 21 november 2024).

Prisdialogen, Ett system för transparent och rättvis prissättning av svensk fjärrvärme, hämtad 2024-11-20, www.prisdialogen.se

Profu, *Fjärrkontrollen*, hämtad 11 oktober 2024, <https://fjarrkontrollen.se/>.

Prop. 2007/08:60 *Fjärrvärmelag m.m.*

Prop. 2013/14:187 *Reglerat tillträde till fjärrvärmenäten.*

Regeringskansliet Klimat- och näringslivsdepartementet, 2024, *Sveriges uppdaterade nationella energi- och klimatplan för 2021–2030*, hämtad 18 december 2024, https://commission.europa.eu/document/download/26d2c93e-641d-489f-a160-a7052fde58bb_sv?filename=SE_FINAL+UPDATED+NECP+2021-2030+%28Swedish%29.pdf.

SOU 2003:115, *Tryggare fjärrvärmekunder ökad transparens och åtskillnad mellan el- och fjärrvärmeverksamhet*

SOU 2011:44, *Fjärrvärme i konkurrens*,

Stockholms tingsrätt, mål T 5995–09, Preem AB./Gävle Hamn AB, dom 2012-05-31

Tidningen Energi – El, värme & kyla, *Ny handbok: Fördelarna med lågtempererad fjärrvärme*, senast uppdaterad 30 november 2021, hämtad 21 november 2024, <https://www.energi.se/artiklar/2021/november-2021/ny-handbok-fordelarna-med-lagtempererad-fjarrvarme/>.

